ఓమ్

పరబ్రహ్మణేనమః.

ఋగ్వేద అపర ప్రయోగానుక్రమణిక.

ధర్మశాస్త్ర సప్రయోగ సహితము.

ఇది

శ్రీబృందావన పట్టణ నివాసులగు

చెల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్త్రులగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

స్వరసహితముగ చేర్పబడి,

బ్రహ్మశ్రీ వెంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రులవారిచే పరిష్కరింపబడి,

స్వకీయ

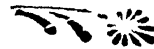
శ్రీ ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రకటింపబడియె.

మచిలీపట్టణము.

వెల 1—8—0

1919

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః.

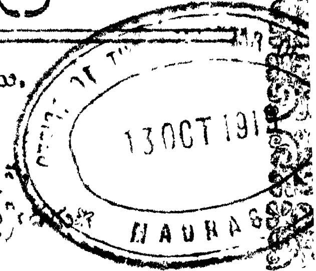
ఋగ్వేద అపరప్రయోగానుక్రమణిక.

ధర్మశాస్త్రసప్రయోగ సహితము.

ఇది

శ్రీ బృందావన పట్టణ నివాసులైన
జిల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్త్రులగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

స్వరసహితముగ చేర్పఁబడి,

బ్ర॥ వెంపటి సుబ్బయ్యశాస్త్రులవారిచే పరిష్కరింపఁబడి,

స్వకీయ

శ్రీఆర్యానందముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రచురింపఁబడినది.

మచిలీపట్టణము.

మొదటికూర్పు - 1000 - ప్రతులు.

 దీనివెల 1—8—0

1919

పీ ఠి క.

సుజనవర్యులారా?

జననీ జనకులు మృతినొందిన సమయమునందు పుత్త్రులు ప్రేతకర్మములను జక్కఁగ నియమయుతముగ నెఱవేర్చిరేని వారు (ఆజననీజనకులు) తమ పుత్త్రులు లొనరించిన దానాది కర్మములకు విధింపఁబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు. మఱియు వారుపితృదేవత్వము గలవారగుదురు. వారట్లగుటచే హారానందమునుబొంది తమపుత్త్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును, అగుదురనియాశీర్వచనములను జేయుదురు. ఆయాశీర్వచనసామర్థ్యంబునపుత్త్రులుసుఖవంతులై యుందురు.

శ్లో॥ పితౄణాంచ ప్రసాదేన కర్తుర్వంశోభివర్ధతే।
శ్రేయసాంచాభివృద్ధిస్స్యాదృ ద్యాయసాము త్తరోత్తరమ్॥

పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేతఁ బుత్త్రాదులయొక్క వంశమభివృద్ధిని బొందుటయేగాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగును.

ఔర్ధ్వదైహిక కర్మమునకు పైతృమేధికమనిపేరు. పైతృమేధికమనఁగా చనిపోయిన, మాతాపితృమాతామహాది కారుణ్యవర్గములోనివారలకు దహనసంస్కారము మొదలుకొని సపిండీకరణాంతము వఱకును జేయుకర్మమని యభిప్రాయము.

జ్ఞాత్వా కర్మాణి కుర్వీత" అనియుండెను. కాలము తెలిసి పుత్త్రులు కర్మమాచరింపఁదగును. యీకలికాలమహిమవలన గొందఱు పుత్త్రులుమాతాపితరులనుసదా దూషింపుచు వారు మృతులైన వెనుక వారికి సకాలమందు శ్రాద్ధములఁ జేయకమాతల్లిదండ్రులు తినవచ్చినారా పురోహితుల కొఱకీశ్రాద్ధము లేర్పడినవనెడు ముఖ్యాభిప్రాయము గలవారగుదురు.

శ్లో॥ పున్నామ్నోనరకాద్యస్మాత్పితరం త్రాయతేసుతః। తస్మాత్పుత్ర ఇతిప్రోక్తస్స్వయమేవ స్వయంభువా॥ అనఁగా ఏకారణము వలన పున్నామమను నరకము నుండి తండ్రిని రక్షింపుచున్నాఁడో ఆకారణమువలన పుత్త్రుఁడని స్వయముగాబ్రహ్మచేఁజెప్పఁబడెను. శ్లో॥ జీవతోర్వాక్యకరణాత్ప్రత్యబ్దం భూరిభోజనాత్। గయాయాం పిండదానాచ్చత్రిభిః పుత్త్రస్యపుత్త్రతా॥

అనఁగా తల్లితండ్రులయాజ్ఞ ననుసరించుటయు ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధము ఆశ్వలాయన శ్రాద్ధవిధిచే జరిపి పిమ్మట, తమతమ బంధువుల కన్యాదానము చేయుటయు గయయందు పిండప్రదాన మిచ్చుటయును ఈమూఁడు కార్యములాచరింపుటచే పుత్త్రుఁడు పుత్త్ర ధర్మమును బొందినవాఁడగును,

మఱియు సూత్రకారులు సర్మించబడిన ప్రయోగ విధులన్నియును ధర్మశాస్త్రములయందుఁ బ్రవీణతగల యాజ్ఞికులకుఁ దప్పదక్కిన సామాన్యజనులకుఁ దాసింజూచి గ్రహించుటకుఁ గఠినముగా నున్నది. మఱియు నీమంత్రముఁ జెప్పి యీ క్రియఁ జేయవలయునని యెల్లరకుఁ దెలియక యు,నడుమనడుమ ధర్మశాస్త్రముండుటచేఁ బ్రయోగమును వరుసగా గ్రహించుటకుఁ దెలికయున్నది, పెక్కుదేశములయందు ధర్మశాస్త్రరీతిగఁ జరుపు ఋగ్వేదులు శ్రమపడుచుండిన కష్టము యింతయని చెప్ప నలవిగాదు. ఈఆశ్వలాయనప్రయోగములలోఁ గొందఱు కొంతకాలము వఱకుఁ జదివియు కొన్ని ప్రయోగాదులయందు సందేహముగలవారై యీవిద్య దురవగాహంబని ప్రారంభింపకయే యున్నారు. బుద్ధిమంతులు మఱికొందరు ధర్మశాస్త్ర గ్రంథములనే మిగుల కష్టముతో చిరకాలము పఠించి అందు జ్ఞానము గలిగిన పిమ్మటఁ బ్రయోగములను దెలిసికొనుచున్నారు. బహుజనులు ఇట్టిశ్రమపడుటజూచి బ్రహ్మశ్రీ వెంపటి అమ్మన్న శాస్త్రులవారితోను బ్ర॥ దర్భా శ్రీరామశాస్త్రిగారితోను మనవిచేయగా ప్రాచీనప్రయోగ తాళపత్త్రములు నాకుఁ బంపిరి. ఆతాళపత్రములను పరిశోధించుటలో గలిగిన యాలస్యమునుగూర్చి ప్రాజ్ఞులకు విశేషము విన్నవింపఁబని లేదు యిందులో చేరవలసినమఱికొన్ని ముఖ్యవిషయములుగలవు. వానిని ద్వితీయముద్రణమందు జేర్చెదను. గ్రంథవిస్తరభీతిచే యీప్రథమకూర్పునందు ముద్రించనైతిని. అయ్యా దీనియందెచ్చటనైన నుస్ఖాలిత్యములుండిన పక్షమందు వానిని వివరముగా వ్రాసి నాకుఁ బంపించిన ముందు రాఁబోవు రెండవకూర్పులో సవరించెదను. కాఁబట్టి బుధోత్తములను బ్రార్థించెదను.

ఆర్యానంద ప్రెస్.
మచిలీపట్టణము.

ఇట్లు,
చెల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

శ్రీ ర స్తు.

విషయసూచిక.

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః.

ఋగ్వేదాపరప్రయోగానుక్రమణిక.

మృతికి నుంచినక్షత్రములు.

జ్యోతిస్సంగ్రహే ॥ శ్లో॥ మృతతిథిషుయదాస్యాశ్శోసే మసౌమ్యార్యవారా గ్యాతిశుభఫలదానిప్రోచ్యతేధర్మవిద్భిః । తురగభరణిపుష్యస్వాతిహస్తార్ద్రమిత్రా। శ్రవణజలసమేతాః జ్యేష్ఠమూలాస్తథైవ । భుజగమపిచపూర్వాఫల్గునీనామధేయం । సకలముడుగణానాంశస్యతే ప్రేతకార్యే॥

తా॥ అశ్విని, భరణి, ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్లేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము, యీనక్షత్రలు ప్రేతకార్యములకుమంచివి. వారములలో సోమ, బుధ, గురువారములు ప్రశస్తములు.

ప్రాచీనఫలగ్రంథే॥ శ్లో॥ అశ్వినీభరణీచైవ ఆర్ద్రాపుష్యస్తథైవచ। ఆశ్రేషపుబ్బహస్తాశ్చ స్వాత్యనూరాధకౌతథా । జ్యేష్ఠమూలేప్రశస్తాస్స్యుః । పూర్వాషాఢాతథైవచ । శ్రవణంప్రేతకృత్యేషు సర్వదైవప్రశస్యతే । కేచిద్వదంతిభరణీ నింద్యేతిచవిచక్షణాః॥

తా॥ ప్రాచీనగ్రంథమందు భరణీనక్షత్రముమాత్రము కొందఱుదూష్యమనిచెప్పిరి మృతికిదోషనక్షత్రములు

నిర్ణయామృతే॥ శ్లో॥ రోహిణ్యాంవసుపంచకేత్రిపదభేయుగ్మాంఘ్రిభేపైతృభే నందాకామచతుర్దశీభృగుకుజార్కేష్వేషుభద్రేతిథౌ । ప్రేతశ్రాద్ధమృతీసపిండకరణత్రైపక్షికోనత్రయా । శ్చేద్వంశక్షయమాప్నువంతి కురుతేమాసద్విపక్షద్వయే॥

తా॥ రోహిణి, ధనిష్ఠ, శతతారా, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి, కృత్తిక, మృగశీర్ష, పునర్వసు, ఉత్తర, చిత్ర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, మఖ, ఈనక్షత్రములయందును, ౧ ౨ ౬ ౭ ౧౧ ౧౨ ౧౩ ౧౪ ఈతిథులందును శుక్ర కుజభానువారములయందును ప్రేతకర్మము మరణము సపిండీకరణ

ము త్రైపక్షికము ఊనమాసికములు మొదలుగాగల ప్రేతకార్యములు చేయకూడదు. చేసినయెడల, ౧౨ నెలలకు వంశమునకు కీడుకలుగునని తాత్పర్యము.

ద్విపాద్త్రిపాది నక్షత్రములు.

శ్లో॥ ద్విపాదేతుత్రిమాసంస్యా త్త్రిపాదేతుచతుష్టయం। తద్గృహంవర్జయేద్ధీమాన్ షణ్మాసంవసుపంచకే॥

తా॥ ద్విపాదినక్షత్రములగు మృగశీర్ష చిత్త ధనిష్ఠ ఈనక్షత్రములందు మరణమునొందెనేని మూడుమాసములవఱకును త్రిపాదినక్షత్రములగు కృత్తిక పునర్వసు ఉత్తర విశాఖ ఉత్తరాషాఢ వీనియందు నాలుగు మాసములవఱకును ధనిష్ఠ శతతార పూభా ఉభా రేవతి ఈనక్షత్రములందు ఆఱుమాసములవఱకును మృతగృహమువిడువవలెనని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ మృతేతుదహనేచైవ ప్రేతస్యప్రవేశనే। పుత్ర్యుత్సేత్రిపుణ్యతిథౌ పుణ్యతీర్థేస్థినిక్షేపే। యుగ్మాంఘ్రిభేత్రిపదభే రోహిణ్యాంపైత్రభేతథా। ధనిష్ఠాపంచకేచాపి ప్రేతకార్యంనకారయేత్॥

తా॥ మృతమునందును దహనమందును నక్షత్రదోషమువలన ప్రేతయొక్క గృహము త్యాగముచేసినపిదప పునఃప్రవేశించుటయందును పౌత్రపత్నీ పుణ్యతీర్థములు సేవించుటయందును అస్థినిక్షేపణమందును ద్విపాది త్రిపాది రోహిణి మఖ ఈనక్షత్రములయందును ధనిష్ఠాపంచకమునందును ప్రేతకార్యములనాచరింపఁదగదని తాత్పర్యము.

గ్రంథాంతరే॥ శ్లో॥ నందాభద్రాంకామభూత భౌమశుక్రార్కవాసరాః। దహనేమరణేచైవ తద్దోషంత్రిగుణంభవేత్॥

తా॥ నందతిథులును భద్రతిథులును త్రయోదశి చతుర్దశి తిథులును రవి శుక్ర కుజవాసరములును వీనియందుదహనమరణములు జరిగెనేని ఆమరణమునొందినస్థలమందు పునర్మరణమును దహనముజరిగినస్థలమునందు పునర్దహనమును మూడుపర్యాయములు జరుగునని తాత్పర్యము మఱియును.

శ్లో॥ తిథ్యుడుయోగేగ్రామే వారోడుయోగేవాటికాయామ్। తిథివారోడుయోగే గేహే మరణంపునర్భవతి॥

తా॥ పైనవ్రాసినదోషతిథులు నక్షత్రములుగూడగా మరణమునొందెనేని యాగ్రామమందు తిరుగమరణముజరుగుననియు నక్షత్రవారములుగూడెనేని యవ్వాటికయందు తిరుగ దహనముజరుగునని యు తిథివారనక్షత్రములు 3 ను గూడెనేని మరణముజరిగినయాగృహమునందే తిరుగ మరణముజరుగునని యును తాత్పర్యము. ఈప్రకారముదుష్టతిథివార నక్షత్రములయందు పరామర్శ మొదలగు కార్యములను గూడజేయగూడదని పెద్దలయభిప్రాయము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతే శ్లో॥ భరణ్యామేకమాసంతు ద్వితిపాదేత్రిమాసకం । వసుపంచకషణ్మాసం మృతిగేహంత్యజేత్ । ద్విపాదేచత్రయంమాసః షణ్మాసంచత్రిపాదకే॥

జ్యోతిర్నిబంధే ధనిష్ఠాపంచకమృతా వపికాలభేదమాహ॥

శ్లో॥ ధనిష్ఠాయాంతుషణ్మాసంపూర్వార్ధేతు త్రిమాసకం । పూర్వాభాద్రాతదర్ధంచ అహిర్బుధ్నేతుమాసకం । రేవత్యాంపక్షమిత్యాహు ర్మృతిగేహవిసర్జనే॥

తా॥ ఇదివరలో ధనిష్ఠాపంచకము 5 అయిదునక్షత్రములకునుగూడా సాధారణముగ ఆరు నెలలు విడువవలసినదని జెప్పి ఇప్పుడు దానిలో భేదమును జెప్పుచున్నది యెట్లంటే, ధనిష్ఠకు 6 మాసములు శతభిషమునకు 3 మాసములు పూర్వాభాద్రకు 45 దినములు ఉత్తరాభాద్రకొకమాసము రేవతికొకపక్షము ఈలాగున మృతిగృహము విడువవలయునని తాత్పర్యము. కొందఱు 5 పక్షములుమాత్రము అనుకరణదోషగృహమువిడిచివేయు సాంప్రదాయము శిష్టాచారమని జెప్పుచున్నారు.

మృతిచక్రము.

శ్లో॥ సూర్యాధిష్ఠితతారకాదిగణయే చ్చత్వారిబాహ్యాంతరే । బాహ్యేత్రీంశ్చ పునఃపునశ్చ గణయేదీశాన్యదిక్షుక్రమాత్ ॥

తా॥ మృతిదినంబున సూర్యుడేనక్షత్రమునందుండునో అదిమొదలు ఈశాన్యదిక్కునుంచి చక్రమధ్యమువఱకు 4 నక్షత్రములును, చక్రమధ్యస్థితనక్షత్రముమొదలు తూర్పువఱకు నాలుగు నక్షత్రములును, ఆగ్నేయము మొదలు చక్రమధ్యమువఱకు 4 నక్షత్రములును, ఈప్రకారముఆరోహణఅవరోహణక్రమముగా వ్రాయవలయును.

కృ ఆశ్రే మ
రో పుష్య పూఫ
మృ పున ఉఫ
ఆర్ద్రి

శ్లో॥ మృతికాలేందునక్షత్రం యత్రతిష్ఠతితత్క్రిమాత్ । అంతరంగే త్రిపక్షం స్యా న్మధ్యతస్త్వేద్విపక్షకమ్ । అంత్యేచపక్షమేకం స్యాద్బాహ్యే రేఖానదోషభాక్॥

తా॥ మృతికాలనక్షత్రము చక్రమధ్యమందుంటే అగ్నిహోమ ౪౫ దినములువిడువవలయును. దానికిచుట్టూవున్న ౮ గదులలో వుంటే ౧ మాసమువిడవవలయును, దానికిచుట్టూవున్న ప్రహరిలోపలయుంటే ౧౫ దినములువిడువవలయును, చక్రమునకు వెలుపలనుంటే ఆయింటివారికి దోషములేదుగాని ఆయా దిక్కులందున్న వారికిదోషము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతముమాత్రము ఈచక్రముప్రాగాదిదామమార్గ గాచూడుమనిచెప్పఁబడినది "ఎట్లనిన"

శ్లో॥ చతురశ్రత్రయేచక్రే ప్రాగాదిరవిభాదికే । ఆరోహమవరోహంచ వామమార్గేణలేఖయేత్ ॥ ఇతికేచిత్ ॥

ప్రేతశ్రాద్ధమధ్యంబున సంభవించు విషగడియలు

జ్యోతిస్సంగ్రహే॥ శ్లో॥ స్నానేదానేజపేహోమే వైశ్వదేవేసురార్చనే। ప్రాయశ్చిత్తేతథాశ్రాద్ధే ప్రశస్తా విషనాడికాః॥

తా॥ స్నానకాలంబున, దానసమయంబున, జపసమయంబున, హోమసమయంబున, వైశ్వదేవసమయంబున, దేవతార్చనసమయంబున, ప్రాయశ్చిత్తసమయంబున, శ్రాద్ధసమయంబున, పంచాంగస్థితగడియలు దూష్యములేదని తాత్పర్యము.

కా॥ చ॥ శ్లో॥ ఆసనేశయనేభోజ్యే మలమూత్రోత్సృజేతథా । ఉగ్రకర్మణ్యాస్త్రవధేషు శస్త్రాపిషనాడికాః ॥

తా॥ ఆసన,శయన,భోజన,మలమూత్రవిసర్జన, అస్త్రప్రయోగాదులయందుకూడా ప్రశస్తములని తా॥

కర్మాచరణ ఫలమ్.

శ్లో॥ సునిర్వృత్తాక్రియాచేత్స్యాదాశౌచనియమైస్సహా। ప్రాప్నువంతిపితృత్వంహి ప్రయతాఃకర్తృబాంధవాః ॥

తా॥ మాతాపితృలుమృతిబొందిన సమయమువందు పుత్రులు పైతృకకర్మములను చక్కగనియమయుతముగ నెరవేర్చ్రరేని యతనిమాతాపితృలు తత్కర్మానుకూలముగ విధింపబడినపుణ్యలోకములను బొందుదురు అంతియగాకమాతాపితృలు పితృదేవత్వముగలవారగుదురు, అట్లగుటచేవారు ఆనందమునుపొందితమపుత్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును తేజోవంతులును, ధనవంతులును అగునటులనాశీర్వచనములనుచేయుదురు ఆయాశీర్వచనసామర్థ్యంబున పుత్రులుసుఖవంతులై యుందురని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పితౄణాంచప్రసాదేన కర్తుర్వంశోఽభివర్ధతే। శ్రేయాంసాంచాభివృద్ధిస్స్యాద్భూయసాముత్తరోత్తరమ్ ॥

తా॥ పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేతపుత్రాదులయొక్క వంశమభివృద్ధిని బొందుటయేగాక గొప్పశుభ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగునని తా॥

శ్లో॥ పున్నామ్నోనరకాద్యస్మాత్పితరంత్రాయతేసుతః । తస్మాత్పుత్రఇతిప్రోక్తస్స్వయమేవస్వయంభువా ॥

శ్లో॥ జీవతోర్వాక్యకరణాత్ । ప్రత్యబ్దంభూరిభోజనాత్ । గయాయాంపిండదానాచ్చత్రిభిః పుత్రస్యపుత్రతా॥

కారుణ్య ప్రకరణమ్.

శ్లో॥ ఆదౌపితాతథామాతా సాపత్నీజననీతథా । మాతామహాస్సపత్నీకాఆత్మపత్నీత్వనంతరమ్ । సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ మాతులాస్సహభార్యకాః । దుహితాభగినీచైవదౌహిత్రోభాగినేయకః । పితృష్వసామాతృష్వసా జామాతాభావుకస్నుషా । శ్వశురశ్శ్యాలకశ్చైవశ్వశ్రూశ్చ గురురర్థినః ॥

తా॥ ముందుతల్లిదండ్రులు, పిదపసవతితల్లి, జనకతల్లిదండ్రులు, మాతామహ మాతుః పితామహ మాతుః ప్రపితామహులు, మాతా, మాతామహీమాతుః పితామహీమాతుః ప్రపితామహీలు-తనభార్య, కుమారుఁడు, అన్న, పినతండ్రి పెదతండ్రి, మేనమామవీరిభార్యలు, కుమార్తె, తోడబుట్టువులు, మనుమఁడు, మేనల్లుఁడు, మేనత్తలు, పినతల్లి పెదతల్లులు, అల్లుఁడు, తోబుట్టువులభర్తలు, కోడలు, భార్యయొక్కతండ్రి, భార్యయొక్కసోదరుఁడు, భార్యయొక్కతల్లిగురువును, యాచకులు వీరలుక్రమముగ కారుణ్యాములోనివారలని తెలియవలయును.

ఒకనినిచిరకాలమునఁఅతు విద్యాబుద్ధులు చెప్పించి ఆమెననిపోయినది. అప్పుడుకర్తృత్వము, యెట్లని కొందరికితోఁచును. ఎట్లనగా పోషకపితుః అని గాని పాలకమాతుః అనిగాని తెలియవలెను.

అక్క=జ్యేష్ఠభగిని

చెల్లెలు=కనిష్ఠభగినీ

అన్న=జ్యేష్ఠభ్రాత

అన్నకూతురు=జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రి

అన్నకొడుకు=జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు

అప్పకూతురు=జ్యేష్ఠభగినీపుత్రి

అప్పకొడుకు=జ్యేష్ఠభగినీపుత్రుడు

అప్పమగడు=భావుకుఁడు

అమ్మమ్మ=మాతామహి

అల్లుడు=జామాత

కూతురు=దుహిత

కొడుకుకూతురు=పౌత్రి

చెల్లెలికూతురు=కనిష్ఠభగినీపుత్రి

చెల్లెలికొడుకు=కనిష్ఠభగినీపుత్రుడు

చెల్లెలిమగడు=భావుకుడు

పినతండ్రికొడుకు=కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు

పినతండ్రిభార్య=కనిష్ఠపితృవ్యపత్ని

పినతల్లికూతురు=కనిష్ఠమాతృభగినీపుత్రి

తండ్రి=పిత

తండ్రితండ్రి=పితామహుడు

తమ్ముడు=కనిష్ఠభ్రాత

తమ్మునికూతురు=కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రి

తమ్మునికొడుకు=కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు

తల్లిచెల్లెలు=కనిష్ఠమాతృభగినీ

తల్లియప్ప=జ్యేష్ఠమాతృభగినీ

తల్లియప్పకూతురు=జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రిక

తల్లియప్పకొడుకు=జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రుడు

నాయనమ్మ=పితామహి

పినతండ్రి=కనిష్ఠపితృవ్యుడు

పినతండ్రికూతురు=కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రి

పెదతండ్రికొడుకు=జ్యేష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు

పెదతండ్రిభార్య=జ్యేష్ఠపితృవ్యపత్ని

భార్యసోదరుడు=స్యాలకుడు

మగనితమ్మునికూతురు=భర్తృ

కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రి

మనుమరాలు=పుత్రికాపుత్రి

పినతల్లికొడుకు=కనిష్ఠమాతృభగినీపుత్రుడు
పెదతండ్రి=జ్యేష్ఠపితృవ్యకః
పెదతండ్రికూతురు=జ్యేష్ఠపితృవ్యపుత్రి
మేనత్త=పితృభగినీ
మేనత్తకూతురు=పితృభగినీపుత్రి
మేనత్తకొడుకు=పితృభగినీపుత్రుడు

కాత్యాయనః॥ శ్లో॥ సంకల్పాసనయోష్షష్ఠీ ద్వితీయావాహనేతథా। అన్న దానేచతుర్థీస్యా చ్ఛేషాస్సంబుద్ధయస్స్మృతాః॥

పారస్కరః॥ శ్లో॥ అర్ఘ్యదానేచసంకల్పే పిండదానేతథాక్షయే। గోత్రసం బంధనామాని తథాత్వేనివాదయేత్॥

తిథి సంకల్పనిర్ణయమ్.

శ్లో॥ యాంతిథింసమనుప్రాప్య ఉదయంయాతిభాస్కరః। సాతిథిస్సకలాజ్ఞేయా స్నానదానవ్రతాదిషు॥

తా॥ సూర్యోదయవేళనెయుండుదయముననో ఆతిథిస్నానదానవ్రతములు మొదలుగాగలకార్యములం దుఅతిథియేసంకల్పముచెప్పవలయును.

శ్లో॥ యస్యాంచస్మృతికేచైవ సంగమేదంతధావనే। అభ్యంగేచోదధిస్నానే తిథి స్తాత్కాలికీభవేత్॥

స్వశాఖవిషయమ్.

వసిష్ఠః॥ శ్లో॥ స్వశాఖావిధిముత్సృజ్య అన్యశాఖావిధిమాచరేత్। అప్రమా ణమృషింకృత్వా అంధేతమసిమజ్జతి। స్వకీయకర్మపరిత్యజ్య యదన్యత్కురుతేనరః। అజ్ఞానాదథవాలోభాత్సతేన పతితోభవేత్। ఋగ్వేద్యేవకుర్వీత స్వకీయంపరశాఖ యా। ప్రమాదాద్యదికుర్వీత పునస్సంస్కారమర్హతి। యత్రనాస్తిస్వశాఖోక్తంఋ క్శాఖోక్తంసమాచరేత్। పునర్నార్హతిసంస్కార మన్యథార్హతిచేత్పునః। యజు శ్శాఖావిధానేన యదిబహ్వృచకస్యచ। కృతేచాపిహితత్కార్యం పునఃకుర్యాద్యథా విధి। ఋక్శాఖావిధినాకర్మ యదిస్యాదన్యశాఖినామ్। నతత్కర్మపునఃకార్య మితియ జ్ఞవిదాంమతమ్॥

తా॥ స్వశాఖవిధినివదలి,యితరశాఖావిధి ననలంబింపగూడదు. అట్లుచేసెనేని స్వకీయఋషిని తిర స్కరించినవాడగును. అదికారణముగనంధతమస్సను నరకమునందు మున్గెడును. స్వకీయమగుకర్మను బ

రిత్యాదించియితరములుకర్మలను అజ్ఞానముచేనైనను లోభముచేనైనను, చేసినయెడలపతితుఁడగును. ఏశాఖవాఁడాశాఖనువదిలివేసి మఱియొకశాఖచేతకర్మలనాచరించెనేని మఱలనుపనయనసంస్కారమును జేసికొనఁదగును. స్వశాఖీయులు సంభవింపనప్పుడు సకలకర్మలను ఋక్శాఖచేతనాచరింపవలయును. అట్లుచేసినయెడల పునస్సంస్కారమునుజేయనక్కఱలేదు యజుశ్శాఖావిధానముచేత బహ్వృచుఁడగుకర్మలను జేసినయెడల మఱలస్వశాఖోక్తవిధిగా నాచరింపవలయును, అన్యశాఖీయులకు ఋక్శాఖోక్తవిధిచేత కర్మలుజరిపినయెడలమఱలఁజేయనక్కఱలేదని వసిష్ఠుఁడువచించెనని తాత్పర్యము.

మరణకాల సర్వప్రాయశ్చిత్తమ్.

బ్రాహ్మణానాం మరణసంశయే స్నాపయిత్వా॥ కర్తాసచేలం స్నాత్వాచమ్య॥ పవిత్రం ధృత్వా॥ పూర్వోక్తఏవం + తిథౌ అముకగోత్రస్య అముకనామధేయస్య ఇహజన్మని జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవ ద్రినకాలే బాల్యయౌవనకౌమారవార్ధకేషుజాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియవ్యాపారైఃరహస్యప్రకాశేచజ్ఞానతోఽజ్ఞానతస్చైత్వయాకృతానాం ప్రకాశకృత మహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకానాం,ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాంఅపాత్రీకరణానాం,జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం, రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశిక రూపాఽతిపాతకానాం, రహస్యకృతమహాపాతకసమరూపాఽతి పాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం, అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, ఏవంబహూనాం, బహువిధానాం, సర్వేషాం పాపానాం, అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం, అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం, జ్ఞానతోభ్యస్తానాం, అజ్ఞానతోజ్ఞాన తశ్చాత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాంఅజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చచిరకాలాభ్యస్తానాం ఏవంబహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాంపాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తపరిషదుపస్థాన పూర్వకంశక్త్య ప్రత్యామ్నాయరూ

ణేనాచరిష్యే । స్వశాఖయా సంకల్పపురస్సరం స్మృతికాస్నానం కుర్యాత్ ॥ సహస్ర శిరమా...ఆపోజనయథా చసః ॥

అథ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్త + స్వీకృత్య అశేషే. హే పరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనామాకర్ణ్య మయా సమర్పితాం ఇమాం పరిషద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామివ స్వీకృత్య॥ . గోత్రస్య శర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తిని కాలే బాల్యయౌవన కౌమార వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియ వ్యాపారైః రహసి ప్రకాశే చ జ్ఞానతో ఽజ్ఞానతశ్చ (మయా) (త్వయా) కృతానాం ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం పరికాం కృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాఽనుపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం, రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకానాం, రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపాఽతిపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తముపదిశేతి విజ్ఞాప్య ॥ పునః ప్రణమేత్ ॥ యజమాన.....తవ జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తిని కాలే బాల్యయౌవనకౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహసి ప్రకాశే చ జ్ఞానతో ఽజ్ఞానతశ్చ త్వయా కృతేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతి దేశికరూపాఽతిపాతకేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలి

నీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః రహస్యకృతేభ్యో మహాపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్ట రూపమహాపాతక ప్రత్యాఽతిదేశిక రూపాతిపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకరీకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యఃఅపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః అవకీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాఽత్యన్తాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యః బహువిధేభ్యస్సర్వేభ్యః పాపేభ్యోవిముక్తోభూయాఽవిముక్తోభూయాసః॥ ఇత్యుపచ్చర్యదేత్ ॥ అథ బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తిదక్షిణాందద్యాత్ ॥ ఏవం + శర్మ × జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సమస్తదోషనిర్హరణార్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య స్నానప్రత్యామ్న్యాచరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ వేదపారగబ్రాహ్మణమాహూయ॥

శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమతులం స్వర్ణంపాపప్రణాశనమ్ । స్వర్ణంహిశంకరాయస్మాదతశ్శాంతి ప్రయచ్ఛమే ॥ బ్రాహ్మణాయసువర్ణదానందద్యాత్ ॥

శ్లో॥ ధాన్యం కరోతి దాతారం ఇహలోకే పరత్రచ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ధాన్యదానందద్యాత్ ॥

శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం । దేవానామాజ్యమాహారమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఆజ్యదానందద్యాత్ ॥

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః । అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతి ప్రయచ్ఛమే ॥

ఇదంకృచ్ఛ్రప్రాయశ్చిత్తప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఏవంగుణ + శర్మగోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సకలపాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానంకరిష్యే॥ తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే ॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్యఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ సుపాద్యం ॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపా

దాక్షిశిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణే నమః ॥ + అయంవోగంధః అలంకారార్థాక్షమే అక్షతాః సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు ॥

శ్లో॥ గవామంగేషుతిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యాదతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ ఋక్శాఖాధ్యాయినే + గోత్రాయ + బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ + గోత్రః + య్యాశర్మాదాతా ధర్మపత్నీ సమేతః ఉహం ప్రాచీనావీతీ - అస్మత్పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానం తుభ్యమహం (సవ్యా) సంప్రదదే న మమ ॥ దేవస్యత్వా + ప్రతిగృహ్ణాతు ॥ గోదానాభావే యథాశక్తి హిరణ్యం దద్యాత్ ॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం.. నమమ ॥ అథదశదానానికుర్యాత్ ॥

అథాతః పైతృమేధిక ఋక్శాఖస్య బ్రాహ్మణస్య ప్రాణోత్క్రమణకాలే ప్రాప్తే సతి పుత్రాదిః కర్తా గోమయేనానులిప్య ॥ కుశాదిభూమావాస్తీర్య ॥ తేషు దక్షిణపితరం దక్షిణశిరసం నిధాయ ॥ అన్యఋక్ శాఖబ్రాహ్మణమాహూయ ॥ స్నాత్వా, ఆచమ్య ॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః ఏవంగుణ + తిథౌ పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సంభావితసకలపాపక్షయార్థం పంచానాం వాయూనాం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధ్యర్థం ఉత్క్రాంతిసంజ్ఞిక గోదానం కరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం ఉభాభ్యామిదం పాద్యం ॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః । శ్రీమహా + అయంవోగంధః అలంకారార్థాక్షమే అక్షతాః సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు ॥ అథగోపూజాంచకుర్యాత్ ॥

శ్లో॥ సువర్ణరోమతుల్యాని వత్సరాణి కతిందివి । ప్రాణైఃకంఠగతైశ్చైవయో గాం దద్యాత్సదక్షిణామ్ ॥ అత్యుత్క్రాంతి ప్రవృత్తస్య । సుఖోత్క్రమణసిద్ధయే । తుభ్యం సంప్రదదే ధేను మిమాముత్క్రాంతిసంజ్ఞికామ్ ॥ గవామంగేషు + ప్రయచ్ఛమే ॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ......శాఖాధ్యాయినే × గోత్రాయ + శర్మణే బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ × గోత్రః × నామధేయోऽహమ ధర్మపత్నీసమేతః ఉహం...పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్య

ర్థంఉత్క్రాంతిసంజ్ఞక గోదానంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ ।

ఇతిజలపూర్వకందద్యాత్ ॥ దేవస్యత్వాసవితుఃప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యాం ।
పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి ॥ రాజాత్వావరుణోనయతుదేవిదక్షిణేరుద్రాయగాం
తేనామృతత్వమశ్యామ్ । వయోదాత్రే । మయోమహ్యమస్తుప్రతిగ్రహీత్రే । కఇదంక
స్మాఅదాత్ । కామఃకామాయ । కామోదాతా । కామఃప్రతిగ్రహీతా । కామగ్ంసము
ద్రమావిశ । కామేనత్వాప్రతిగృహ్ణామి । కామైతత్తే । ఏషాతేకామదక్షిణా । ఉత్తాన
స్త్వాంగీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు ॥ ఇతిగృహ్ణీయాత్ ॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాంతుభ్య
మహంసంప్రదదేనమమ ఇతిదక్షిణాందద్యాత్ ॥ అనేనమయాకృతేనోత్క్రాంతిసం
జ్ఞకగోదానేనదక్షిణాదానేనచపితుః × గోత్రస్య × శర్మణఃసుఖేనప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధి
రస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు ॥ సుఖేనప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధిరస్తు ॥

స్త్రీణాంతు ॥ మాతృగోత్రాయాః + దాయ్యాః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతి +
ర్థంగోదానంకరిష్యే ॥ ఇతిస్త్రీసంకల్పేవ్యూహః

అథతిలపాత్రదానప్రయోగః.

ఆచమ్య ॥ ఏవంగుణ + పుణ్యతిథౌపితుర్గోత్రస్య + శర్మణః సమస్తపాపక్షయార్థంసుఖేన
ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థంతిలపాత్రదానంకరిష్యే ॥ సవ్యం శ్లో ॥ తిలాఃపాపహరానిత్యా
విష్ణోర్దేహసముద్భవాః పాపంహరంతుమేక్షిప్రమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ అస్మైబ్రా
హ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థంతిలపాత్రదానంసదక్షిణాకం సతాంబూలం (ప్రా...
తి) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃసుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం తిలపాత్రదానంతుభ్య
మహం సంప్రదదేనమమ) ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃపాపక్ష
యార్థంస్వర్ణధారాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే (సవ్యం) శ్లో ॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలంస్వ
ర్ణం పాపప్రణాశనం । స్వర్ణంహిశంకరం యస్మాదతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥

శ్లో ॥ ధన్యంకరోషిదాతారమిహలోకేపరత్రచ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాద

తశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం । దేవానా మాజ్య మాహారమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావ సోః। అనంతపుణ్యఫలదమత శ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ స్వర్ణధాన్యఆజ్యస్నానకృచ్ఛ్రత్రి యప్రత్యామ్నాయయథాశక్తిహిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థంకామయమాన స్తుభ్య మహంసంప్రదదే (నమమ) అథదశదానాని॥ ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ పితుః...గోత్రస్య ...శర్మణః సమస్తపాపక్షయార్థంసుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం దశదానానికరిష్యే॥ (సవ్యం) శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్యవాసోధాన్యాగుడానిచ। రౌప్యంలవణమిత్యాహు ర్దశదానాఃప్రకీర్తితాః॥ ఇతిదశదానానికుర్యాత్ । తదభావేదశదాన ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యం...నమమ॥

అథ కర్ణమంత్రాః.

పూర్వోక్తఏవం=తిథౌ। పితుః। గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్యశాశ్వతస్వర్గలోకావా ప్త్యర్థం। నారాయణసూక్తమంత్రపఠనంకరిష్యే ॥ నానానంవేతిసూక్తస్య। నారా యణః। కశ్యపఋషిఃసోమోదేవతా। అనుష్టుప్పంక్తిస్త్రిష్టుప్ జగతీఛందాంసి। దక్షిణక ర్ణజపేవినియోగః॥ స్త్రీణాంవామకర్ణే॥ నానానంవాజరతీభిః కారురహమశ్వోవోళ్హేతి మంత్రాణాం । నారాయణఋషిః। సోమోదేవతా అనుష్టుప్ఛందః, జపేవినియోగః॥

నానానంవాఉనోధియోవివ్రతానిజనానాం। తక్షారిష్టంరుతంభిషగ్బ్రహ్మాసున్వంత మి చ్ఛతీంద్రాయేందోపరిస్రవ॥౧॥ జరతీభిరోషధీభిఃపర్ణేభిశ్శకునానాం। కార్మారోఽశ్మభి ర్ద్యుభిర్హిరణ్యవంతమిచ్ఛతీంద్రాయేందో పరిస్రవ॥౨॥ కారురహంతతోభిషగుపలప్ర క్షిణీననా నానాధియోవసూయవోఽనుగాఽఇవతస్థిమేంద్రాయేందోపరిస్రవ॥౩॥ అశ్వో వోళ్హాసుఖంరథంహసనాముపమంత్రిణః। శేపోరోమణ్వంతౌభేదౌవారిన్మండూక ఇచ్ఛ తీంద్రాయేందోపరిస్రవ॥ ౪॥ ౭। ౫। ౨౫॥

శర్యణావత్యాపవస్వపర్జన్య వృద్ధమృతంవదంత్సత్యముగ్రస్యపంచ॥ కశ్యపఋషిః॥ సోమోదేవతా। పంక్తిఛందః। జపేవినియోగః॥ శర్యణావతిసోమమింద్రఃపిబతువృత్రహా। బలందధాన ఆత్మనికరిష్యన్వీర్యంమహదింద్రాయేంద్రోపరిస్రవ॥ ౧॥ ఆపవస్వదిశాంపత ఆర్జీకాత్సోమమీఢ్వః। ఋతవాకేన సత్యేన శ్రద్ధయాతపసాసుత ఇంద్రాయేంద్రోపరిస్రవ॥ ౨॥ పర్జన్యవృద్ధం మహిషంతం సూర్యస్యదుహితాభరత్। తంగంధర్వాః ప్రత్యగృభ్ణంతంసోమే రసమాదధు రింద్రాయేంద్రోపరిస్రవ॥ ౩॥ ఋతంవదన్నృతద్యుమ్న సత్యం వదంత్సత్య కర్మన్ శ్రద్ధాం వదంత్సోమరాజ న్ధాత్రాసోమపరిష్కృత ఇంద్రాయేంద్రోపరిస్రవ॥ ౪॥ సత్యముగ్రస్య బృహతస్సంస్రవంతి సంస్రవాః। సంయంతి రసినోరసాః పునానో బ్రహ్మణాహర ఇంద్రాయేంద్రోపరిస్రవ॥ ౫॥

౭।౫.౨౬॥ యత్ర బ్రహ్మయత్రజ్యోతిర్యత్రరాజా యత్రానుకామంయత్రకామాయత్రానందా షట్॥ కశ్యపఋషిః॥ సోమోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందఃజపేవినియోగః। యత్రబ్రహ్మాపవమానఛందస్యాం వాచంవదన్। గ్రావ్ణాసోమేమహీయతేసోమేనానందంజనయన్నింద్రాయేంద్రోపరిస్రవ॥ ౧॥ యత్రజ్యోతిరజస్రంయ స్మింల్లోకే స్వర్హితం। తస్మిన్మాంధేహిపవమానామృతే లోకే అక్షిత ఇంద్రాయేంద్రోపరిస్రవ॥ ౨॥ యత్రరాజా వైవస్వతో యత్రావరోధనందివః। యత్రాముర్యహ్వతీ రాపస్తత్ర మామమృతం కృధీంద్రాయేంద్రో పరిస్రవ॥ ౩॥ యత్రానుకామంచరణం త్రినాకే త్రిదివే దివః। లోకాయత్ర జ్యోతిష్మం తస్తత్ర మామమృతం కృధీంద్రాయేంద్రోపరిస్ర

వః ౪। యత్రకామాని కామాశ్చ యత్రబ్రధ్నస్యవిష్టపం । స్వధాచయత్రతృప్తి శ్చతత్రమామమృతంకృధీంద్రాయేంద్రోపరిస్రవ। ౫। యత్రానందాశ్చ మోదాశ్చ ముదః ప్రముద ఆసతే కామస్యయత్రాప్తాః కామాస్తత్ర మామమృతం కృధీంద్రాయేంద్రోపరిస్రవ। ౬।౭।౫।౧౭।

య ఇందోఋషిస్సప్తదిశో యత్తే రాజన్నృత్వాః। కస్యపఋషిః। సోమోదేవతా। జగతీఛందః। జపేవినియోగః॥ య ఇంద్రోః పవమానస్యానుధామాన్యక్రమీత్। తమాహుస్సుప్రజా ఇతియస్తేసోమావిధన్మన ఇంద్రాయేంద్రో పరిస్రవ। ౧। ఋషేమంత్ర కృతాంస్తోమైః కశ్యపోద్వర్ధయన్గిరః। సోమన్నమస్యరాజానం యోజజ్ఞే వీరుధాంపతిరింద్రాయేంద్రో పరిస్రవ। ౨। సప్తదిశోనానాసూర్యా స్సప్తహోతారఋత్విజః। దేవా ఆదిత్యా యే సప్త తేభిస్సోమాభిరక్షణ ఇంద్రాయేంద్రోపరిస్రవ। ౩। యత్తే రాజంఛృతంహవిస్తేనసోమాభిరక్షణః అరాతీవామానస్తారీన్మో చనఃకించనామమదింద్రాయేంద్రోపరిస్రవ। ౪। ౭। ౫। ౨౦।

యత్రతత్పరమంపదం విష్ణోర్లోకే మహీయతే। దేవైస్సుకృతకర్మభిస్తత్రమామమృతంకృధీంద్రా యేందోపరిస్రవ। ౧। యత్రతత్పరమావ్యం భూతానామధిపతిః। భావభావీచయోగీచతత్రమామమృతంకృధీంద్రాయేందోపరిస్రవ। ౨। యత్రదేవో జగన్నాథో దక్షిణస్యమహోదధేః। బలభద్రస్సుభద్రాచతత్రమామమృతంకృ

ధీంద్రాయేంద్రోపరిస్రవ। 3। యత్రగంగాచయమునాచయత్రప్రాచీ సరస్వతీ।యత్రసో మేశ్వరో దేవ స్తత్రమామమృతం కృధీంద్రాయేంద్రోపరిస్రవ। ౪। ఆశ్వలాయన గృహ్యపరిశిష్టేనారాయణేతి మంత్రంద్వాదశ వారం- పఠేదితి॥

శ్లో॥ నారాయణోనామనరో నరాణాంప్రసిద్ధచోరః కథితః పృథివ్యాంఅనేకజన్మార్జితపాపసంచయం హరత్యశేషంస్తుతమాత్రఏవ ॥

శ్లో॥ గోవిందేతిపరబ్రహ్మం గోవిందేతిత్రివర్ణకమ్। సకృదుచ్చారితంయేన విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ప్రణతఃక్లేశనాశాయ నమోనమః॥

అథవపనమ్

ఏవంగుణ=తిథౌ। పితుః।...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యఔర్ధ్వదైహికక్రియాధికారసిద్ధ్యర్థం। కేశావపనంకరిష్యే ॥ యథాశక్తిపరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తిహేతవస్సముద్ధితాపత్కులధూమకేతవః। అపారసంసారసముద్రసేతవఃపునంతుమాం బ్రాహ్మణపాదపాంసవః॥ ఆధివ్యాధిహరంవృణాం మృత్యుదారిద్ర్యనాశనంశ్రీపుష్టికీర్తిదంవందే విప్రశ్రీపాదపంకజం ॥ అశేషేహే పరిషత్ మదీయాం విజ్ఞాపనామవధార్య। మయాసమర్పితామిమాం పరిషద్దక్షిణాం యత్కించిద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామివ స్వీకృత్య। పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యౌర్ధ్వదైహికక్రియాధికారసిద్ధ్యర్థం కేశావపనంకర్తుంమమాధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। అధికారసంపదస్తు॥ శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపానివివిధానిచ। కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠంతితస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం। ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా పితౄణాంముక్తిహేతవే। వపనంకారయిష్యామి తీరేబ్రాహ్మణసన్నిధౌ॥ ఇత్యుక్త్వాక్షౌరంకారయేత్॥ తతస్స్నాత్వాఆచమ్య.

షణ్ణిమిత్తప్రాయశ్చిత్తమ్.

ఏవంగుణతిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః ప్రేతస్యమరణకాలే। సంభావితానామూర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టస్నానరాహిత్య కర్ణమంత్రరాహిత్యపర్యుషితశవ

ట్వఖట్వాదిమరణోత్పన్నాతి ధేనుదానరాహిత్య తత్కాలదహనరాహిత్య రూపాణాం షణ్ణిమిత్తానాంపాపానాంచ జన్మప్రభృతి మృతాహదినపర్యంతం । జ్ఞాతాజ్ఞాత కామాకామ సకృదసకృత్కాయికవాచిక మానసికసాంసర్గిక స్పృష్టాస్పృష్టభుక్తాభుక్తపీతాపీతకలఘుపాతకసంకలీకరణమలినీకరణాఽపాత్రీకరణజాతిభ్రంశకరప్రకీర్ణపాతకానాంచనిరాసనద్వారా శాశ్వతబ్రహ్మలోకావాప్త్యర్థం పరిషత్ప్రాయశ్చిత్తమహం కరిష్యే। పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా। సమస్తసంపత్సమవాప్తిహేతవస్సముద్ధితాపత్కులధూమకేతవః। అపారసంసారసముద్రసేతవఃపునంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః। ఆధివ్యాధిహరంనౄణాంమృత్యుదారిద్ర్యనాశనంశ్రీపుష్టికీర్తిదంవందేవిప్రశ్రీపాదపంకజం॥ అశేషే హే పరిషత్ మదీయాంవిజ్ఞాపనామవధార్య। మయాసమర్పితామిమాం పరిషద్దక్షిణాం యత్కించిద్దక్షిణాంయధోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య। పితుః గోత్రస్య । శర్మణః ప్రేతస్య। ఏతత్క్షణపర్యంతంసంభావితేభ్యో పాపేభ్యోవిముక్తోభూత్వా దహనాధికారయోగ్యతాసిద్ధిరస్త్వితిభవంతో ʼబ్రువంతు। దహనాధికారసిద్ధిరస్తు॥ పరిషదుపదిష్టప్రాయశ్చిత్తమద్యస్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాన్యాచరిష్యే॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణం పాపప్రణాశనం। స్వర్ణంహిశంకరంయస్మాదతశ్శాంతిప్రయచ్ఛమే । స్వర్ణకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యం తుభ్యమహంసంప్రదదేవమమ । ధన్యంకరోషిదాతారమిహలోకేపరత్రచ। తస్మాత్ప్రముచ్యతేధాన్యమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ధాన్యదానంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ కామధేనోస్సముద్భూతంసర్వక్రతుషుసంస్థితం దేవానామాజ్యమాహారమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఆజ్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయయథాశక్తిహిరణ్యంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ షణ్ణిమిత్తప్రాయశ్చిత్తాంగగోదానంకృత్వా॥

మరణకాలనందతిథిదోషప్రాయశ్చిత్తమ్.

నందతిథయః॥ పాడ్యమి, షష్ఠి, ఏకాదశి, ఋతుద్వయస్థితాః । ఏతద్దోషనివృత్త్యర్థంధాన్యదానంకుర్యాత్ । పూర్వోక్తతిథౌ। పితుః॥ గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్యనందతిథిమరణయోగదోషస్సమజనితతద్దోషపరిహారార్థంధాన్యదానంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్యపాద్యం॥ నమోఽస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయేసహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకో

టియుగధారిణేనమః॥ ఇతిపాదౌప్రక్షాళ్య ॥ పాద్యంశిరసిధారయేత్ ॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్యగంధార్థాక్షతమేఆపః। పుష్పార్థాఇమేతిలాః। సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥ ధన్యంకరోషిదాతారమిహాలోకేపరత్రచ। యస్మాత్ప్రముచ్యతేధాన్యమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ।అముకశాఖాధ్యాయినే శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ బ్రాహ్మణాయమహావిష్ణుప్రీతయే పితుఃనందతిథిమరణజనితదోషపరిహారార్థంధాన్యదానంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ। ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ అనేనధాన్యదానేనపితుః + + మరణకాలనందతిథిదోషపరిహారోస్త్వితిబ్రువంతు॥ దోషపరిహారోస్తు॥

భద్రతిథిదోషప్రాయశ్చిత్తం.

భద్రతిథయః॥ విదియ, సప్తమి, ద్వాదశి, పక్షద్వయస్థితాః ఏతద్దోషపరిహారార్థంభూదానంకుర్యాత్ ॥ పూర్వోక్త...తిథౌ। పితుః। గోత్రస్యశర్మణఃప్రేతస్య భద్రతిథిమరణేయోదోషస్సమజనితద్దోషపరిహారార్థం భూదానంకరిష్యే।ఇతిసంకల్ప్య।శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్యేత్యాది బ్రాహ్మణపూజాంకృత్వా॥ సర్వసస్యాశ్రియాభూమిర్వరాహేణసముద్ధృతా। భూదానేనచసద్యోమే పాపంనాశయకేశవ॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయేత్యాది శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయేపితుః భద్రతిథిమరణజనితదోషపరిహారార్థంభూదానంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ ఏతద్దాననసాద్గుణ్యార్థందక్షిణాం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ అనేనభూదానేనపితుః...దోషపరిహారోస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు। దోషపరిహారోస్తు॥

రిక్తతిథిమరణప్రాయశ్చిత్తం.

రిక్తతిథయః। చవితి, నవమి, చతుర్దశి, పక్షద్వయస్థితాః। ఏతద్దోషపరిహారార్థం ధాన్యదానంకుర్యాత్ । పూర్వోక్తఏవం=తిథౌపితుః, గోత్రస్య, శర్మణః, ప్రేతస్యరిక్తతిథిమరణే యోదోషస్సమజని తద్దోషపరిహారార్థం ధాన్యదానంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య। తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకృత్వా॥ ధన్యంకరోషి=ప్రయచ్ఛమె॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ అముకశాఖాధ్యాయినె అముకగోత్రాయ అముకనామధేయాయశ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ అముకశాఖాధ్యాయీ అముకగోత్రః అముకనామధేయోహం ।

శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయె ధాన్యదానం సంప్రదదే నమమ। ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ। అనేన ధాన్య దానేన రిక్తతిథిమరణదోషపరిహారోస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు। రిక్తతిథిమరణదోష పరిహారోస్తు॥

త్రిపాద్ద్విపాన్నక్షత్రదోషప్రాయశ్చిత్త దానం.

త్రిపాద్ద్విపాన్నక్షత్రాణి॥ కృత్తికా, మృగశిర, పునర్వసు, ఉత్తరా, చిత్రా, విశాఖా, ఉత్తరాషాఢా, ధనిష్ఠా, । పూర్వాభాద్రా ఏతేపిత్రుకర్మసుత్యాజ్యాః॥ ఏతన్మరణదోషపరిహారార్థం హిరణ్యదానంకుర్యాత్ పూర్వోక్త=తిథౌ। పితుః గోత్రస్య, శర్మణః, ప్రేతస్యద్విపాత్త్రిపాన్నక్షత్రమరణే యోదోషస్సమజని తద్దోషపరిహారార్థం హిరణ్యదానమహంకరిష్యే। తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకృత్వా। హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయేత్యాది శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయే హిరణ్యదానం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ అనేనహిరణ్యదానేన ద్విపాత్త్రిపాన్నక్షత్రమరణ దోషపరిహారోస్త్వితి భవంతోబ్రువంతుద్విపాత్త్రిపాన్నక్షత్రమరణదోషపరిహారోస్తు॥

భానుభౌమభృగుశనివారదోషప్రాయశ్చిత్తమ్.

ఏతన్మరణె వస్త్రదానంకుర్యాత్॥ పూర్వోక్త తిథౌపితుః, గోత్రస్య, శర్మణః। ప్రేతస్యభానువారాదిమరణేయోదోషస్సమజని తద్దోషపరిహారార్థం వస్త్రదానం కరిష్యే॥ తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకృత్వా। శీతవాతోష్ణసంత్రాణంలజ్జాయాలక్షణం పరం। దేహాలంకరణంవస్త్రమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయేత్యాది। శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయే వస్త్రదానం-నమమ। ఏతద్దాన-నమమ॥ అనేనవస్త్రదానేన భానువారాదిమరణదోషపరిహారోస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు। భానువారాదిమరణ దోషపరిహారోస్తు॥

ధనిష్ఠాపంచక మరణప్రాయశ్చిత్తదానమ్.

ధనిష్ఠాదిరేవత్యంతం ధనిష్ఠాపంచకమిత్యుచ్యతే। ఏతేషుపితృకార్యాణినకుర్యాత్॥ఏతన్మరణదోషపరిహారార్థం కాంస్యదానంకుర్యాత్॥ పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః

గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ధనిష్ఠాపంచకమరణే యోదోషస్సమజని తద్దోషపరిహారార్థం కాంస్యదానం కరిష్యే తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కృత్వా । వనాద్యుత్క్షాగాధిదేవానాం ప్రియం కాంస్యం శుభావహం అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయేత్యాది శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయే కాంస్యదానం న మమ। ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం న మమ। అనేన కాంస్యదానేన పితుః ధనిష్ఠాపంచకమరణదోషపరిహారోఽస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ధనిష్ఠాపంచకమరణ దోషపరిహారోఽస్తు॥

ద్విత్రిపుష్కరమరణ ప్రాయశ్చిత్త దానం.

శ్లో॥ ద్వాదశ్యర్క మఘాయుక్తా విశాఖైకాదశీందునా। కుజార్ద్రాదశమీ చైవ ద్వితీయా భృగురేవతీ। తృతీయా బుధమూలేన గురుషష్ఠీశతోడునా। సప్తమ్యాషాఢమందాభ్యాం సప్తయోగా స్త్రిపుష్కరాః॥ తా॥ ఆదివారము, ద్వాదశి, మఘ కలిసినను; సోమవారము, ఏకాదశి, విశాఖ కలసినను; మంగళవారము దశమి, ఆర్ద్ర కలసినను; బుధ, తదియ, మూలకలసినను; గురు, షష్ఠి, శతభిషముకలసినను; శుక్ర, విదియ, రేవతి కలసినను; శని, సప్తమి, ఉత్తరాషాఢ, కలసినను ఈయేడును త్రిపుష్కరయోగము లనబడును. శ్లో॥ యది భద్రాతిథీనాం స్యా ద్భానుభౌమశ్శనైశ్చరైః త్రిపాదృక్షైశ్చ సంయోగో ద్వయోర్యోగో ద్విపుష్కరః॥ ౨। ౭। ౧౨ తిథులు, కృత్తిక, పునర్వసు, ఉత్తర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢా, నక్షత్రములు; ఆది, మంగళ, శనివారములుకూడితె ద్విపుష్కరయోగము॥ ఏతేషు ప్రేతకర్మ మప్రశస్తం। ఏతన్మరణే గోభూతిలదానాని కుర్యాత్॥ పూర్వోక్త=తిథౌ పితుః శర్మణః గోత్రస్య ప్రేతస్య ద్విత్రిపుష్కరయోగ మరణేన యోదోషస్సమజని తద్దోషనివృత్త్యర్థం గోభూతిలదానాని కరిష్యే॥ గవామంగేషు=శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే॥ గోదానస్య॥ సర్వసస్యాశ్రయా=పాపం నాశయ కేశవ॥ భూదానస్య॥ తిలాః పాపహరా నిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః। పాపం హరతు మే క్షిప్రమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే॥ తిలదానస్య అస్మై బ్రాహ్మణాయేత్యాది శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయె గోభూతిలదానాని తుభ్యమహం సంప్రదదె నమమ। ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం=న మమ॥ ఏభిః గోభూతిలవస్త్రదానైః పితుః ద్విత్రిపుష్కరయోగమరణదోష పరిహారోఽస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ద్విత్రిపుష్కరయోగ మరణదోష పరిహారోఽస్తు॥

రాజన్విష్ణామాదయస్వ॥ ౭। ౬. ౧౮ హేవాహకాః। పితరం। గోత్రం। శర్మాణం ప్రే
తం। స్వాం దేవహిత్వాదహిత్వా మామనుగృహ్ణంతుభవంతః॥

ప్రేతస్నానవిధిః.

మానస్తోకేతనయేమానఆయౌమానోగోషుమానోఅశ్వేషురీరిషః। వీరాన్మా నోరుద్ర భామితోవధీర్హవిష్మంతస్సదమిత్వాహవామహే॥ ఇతిభస్మస్నానం॥ ఓంఅగ్రి మగ్రంచరంతీ నామోషధీనాంవనెవనె। తాసామృషభపత్నీనాంపవిత్రంకాయశోధనం। తన్మేరోగాంశ్చశోకాంశ్చనుదగోమయసర్వదా॥ ఇదిగోమయస్నానం॥ ఉదుత్యంజాత వేద సంసైవంవహంతికేతవః। దృశేవిశ్వాయ సూర్యం॥ సహస్రశీర్షాపురుషస్సహా స్రాక్షస్సహస్రపాత్। సభూమింవిశ్వతోవృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులం॥ ఓంఅంగాదం గాల్లోమ్నోలోమ్నోజాతంపర్వణిపర్వణియత్త్మసర్వస్మాదాత్మనస్తమిదంవివృహామి తే॥ ఇతిమృత్తికాస్నానం॥ అథపంచగవ్యస్నానం॥ ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యంభర్గో దేవ స్యధీమహిధియోయోనఃప్రచోదయాత్॥ గోమూత్రం॥ గంధద్వారాందురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీం। ఈశ్వరీంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియం॥ ఇతి గోమయేన॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతేవిశ్వతస్సోమవృష్ణ్యం। భవావాజస్యసంగథే॥ ఇతి క్షీరం॥ దధిక్రావ్ణో అకారిషంజిష్ణోరశ్వస్యవాజినః। సురభినో ముఖాకరత్ప్రణ ఆయూంషితారిషత్॥ ఇతిదధి॥ ఘృతంమిమిక్షే ఘృతమస్య యోనిర్ఘృతేశ్రితోఘృతమ్వస్య ధామ। అనుష్వధమావహమాదయస్వస్వాహాకృతం వృషభవక్షిహవ్యం॥ ఇతిఘృ తం॥ దేవస్యత్వేతికుశోదకస్నానం॥ ఆపోహిష్ఠేతిశుద్ధోదకస్నానం॥

మృద్గోమయాభ్యాంశవంస్నాపయిత్వా॥ శుద్ధవస్త్రంపరిధాప్య। నలదమాలా భిరలంకృత్య। గోపిచందనభస్మాది తత్తత్స్థానేనిధాయ। పాదాంగుష్ఠవర్జంఖండవస్త్రం

పరిధాయ॥ వాహకా ఆసందీం కారయేయుః॥ పరేయివాంసమిత్యస్య మంత్రస్య యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। ఆసందీప్రచ్ఛాదనే వినియోగః॥ పరేయివాంసం ప్రవతో మహీరను బహుభ్యః పంథామనుపస్పశానం। వైవస్వతం సంగమనం జనానాం యమం రాజానం హవిషా దువస్య॥ ౭।౬।౧౪॥ ఇత్యౌదుంబర్యామాసంద్యామవలోకనం కృత్వా। తతః వాసశ్ఛిత్వా। తస్మాద్వాసోదకార్థేన హస్తమాత్రం వస్త్రఖండమాదాయ। అంగిరోభిరాగహీత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। వాసోధారణే వినియోగః॥ అంగిరోభిరాగహి యజ్ఞియేభిర్యమ వైరూపైరిహ మాదయస్వ। వివస్వంతం హువే యః పితా తేస్మిన్యజ్ఞే బర్హిష్యా నిషద్య॥ ఇతి మంత్రేణ పుత్రో గృహీత్వా। ఉత్తరీయకం ధృత్వా। తతో వాహకా ఆసంద్యాం ప్రేతం ప్రాక్ఛిరసం నిధాయ పాదపూర్వకం గృహాన్నుత్సృష్టః। తస్య మస్తకదేశే అగ్నిం నిధాయ। హస్తాంగుళౌ పాదాంగుళౌ చ శుక్లసూత్రేణాబధ్య। తత్సునో నవ్యం సన్యస ఇత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః తత్సునో దేవతా గాయత్రీ ఛందః। అంగుష్ఠసూత్రబంధనే వినియోగః॥ తత్సునో నవ్యం సన్యస ఆదిత్యా యన్ముమోచతి। బంధాద్బద్ధమివాదితే॥ ౬।౪।౩౬। నూతనవస్త్రేణ పాదాంగుష్ఠవర్జమాచ్ఛాద్య। ధనిష్ఠాపంచకమృతే సతి ప్రేతముఖే పంచరత్నాని నిధాయ॥ సంగచ్ఛస్వేత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। దహనదేశం ప్రతిగమనే వినియోగః॥ సంగచ్ఛస్వ పితృభిః సం యమేనేష్టాపూర్తేన పరమే వ్యోమన్। హిత్వాయావద్యం పునరస్తమేహి సం గచ్ఛస్వ తన్వా సువర్చాః॥ ౭।౬।౧౫॥ ఇతి మంత్రేణ ఏకవస్త్రామితకృతోపవీతాః। ప్రముక్తశిరోరుహాః। జ్యేష్ఠపూర్వాః కనిష్ఠపురస్సరాః క్రమేణాగ్నిం పురతో నయేయుః। ఇతరైః పృష్ఠతో గమనం। అమిథునా బ్రాహ్మణా నయేయుః॥

సంభారానుక్రమః.

కృష్ణాజినం। తిలాః। దర్భాః। ఆజ్యం। తండులాః। దధి। ఉదకమండులుం।

హిరణ్య శకలాన్। సమిధాశాఖాః పూర్ణపాత్రీం స్రువం। ఆజ్యస్థాలీం చాదాయ। పూర్వాభిముఖం తురీయమధ్వానం గత్వా। మధ్యే బలిదానవిధిః॥ పథిమధ్యే శవంనిధాయ ప్రేతముఖావలోకనం కుర్యాత్। అవసృజ ఇత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః॥ పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। ప్రేతముఖావలోకనే వినియోగః। అవసృజ పునరగ్నే పితృభ్యో యస్త ఆహుతశ్చరతి స్వధాభిః। ఆయుర్వసాన ఉపవేతు శేషస్సంగచ్ఛతాం తన్వా జాతవేదః॥ ౭।౬।౨౦। ఇతిమంత్రేణ ప్రేతముఖావలోకనంకృత్వా। శిరస్సమీపే గ్నిం నిధాయ। చతుర్దిక్ష్వయస్సకేలేన రేఖాల్లిఖిత్వా। దర్భాన్నిధాయ। తిలోదకైః ప్రోక్ష్య। అతిద్రవసారమే యౌ యౌ తె శ్వానావితి మంత్రద్వయస్య। యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః॥ చతుర్దిక్షు బలిప్రదానే వినియోగః। అతిద్రవసారమేయౌశ్వానౌ చతురక్షౌశబలౌ సాధునా పథా। అథాపితౄన్త్సువిదత్రాం ఉపేహియమేన యే సధమాదంమదంతి॥ యౌతేశ్వానౌ యమరక్షితారౌ చతురక్షౌపథిరక్షీనృచక్షసా। తాభ్యామేన పరిదేహిరాజం త్స్వస్తిచాస్మాఅనమీవంచధేహి॥ ౭।౬।౧౧। ౧౨॥ పథిషాసిభ్యో భూతేభ్య ఇమం బలిం దదామి॥ ఇతిచతుర్దిక్షుతండులాన్నిక్షిప్య। పునస్తిలానుదకాన్దత్వా॥ స్త్రీపూర్వకం సవ్యాపసవ్యం త్రిఃప్రదక్షిణం కుర్యాత్। ఇమానుమానామహ్నా ఊరూజఘ్నంతఇతిమంత్రేణ ఊరూతాడనంకృత్వా అర్ధకేశశిఖబధ్వా। సంగచ్ఛస్వేతిమంత్రేణ పునశ్చతుర్థాంశం గత్వా। మధ్యేశవంనిధాయ। శేష మర్ధకేశంబధ్వా ప్రదక్షిణాది సర్వం పూర్వవత్కుర్యాత్। సర్వాన్కేశాన్బధ్వా। దహనదేశంప్రాప్య। శవమాగ్నేయశిరసంనిధాయ। పూర్వవత్సర్వంకుర్యాత్। గ్రామాద్బహిరాగ్నేయ్యాంనైరుత్యాం వాశుచౌ దేశేనిధాయ। దహనదేశే కంటకాదీ న్యపున్నిధాయ। ఊర్ధ్వబాహు నాయామం। పంచారత్ని విస్తారం। ప్రత్యగ్దక్షిణాప్రవణం। ఆగ్నేయీప్రవణంవా। అధస్తాద్ద్వాదశాంగులంగర్తం ఖనిత్వా। గర్తస్యపశ్చిమభాగే ప్రేతం ప్రాక్ఛిరసం నిధాయ। ప్రేతస్యావాసనాగ్నింతస్యవాయవ్యదేశేనిధా

యు। కర్తాస్నాత్వాచమ్య। ఏతోన్విన్ద్రమిత్యస్య మంత్రస్య యమఋషిః। పితరో దేవతా। అనుష్టుప్ఛందః। స్మశానభూశుద్ధ్యర్థం ప్రోక్షణే వినియోగః॥ ఏతోన్విన్ద్రం స్తవామ శుద్ధం శుద్ధేన సామ్నా శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసం శుద్ధ ఆశీర్వాన్మమత్తు॥౬।౬ ౩౦॥ మృత్యోః పదమిత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। దహనదేశ సమ్మృజ్యనే వినియోగః॥ మృత్యోః పదం యోపయంతో యద్రైత్తద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం దధానాః ఆప్యాయమానాః ప్రజయా ధనేన శుద్ధాః పూతా భవత యజ్ఞియాసః ౮।౬।౨౬॥

ఉపసర్పమాతరమిత్యస్యమంత్రస్య। యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। భూప్రార్థనే వినియోగః॥ ఉపసర్పమాతరంభూమిమేతామురువ్యచసంపృథివీం సుశేవాం। ఊర్ణమ్రదాయువతి ర్దక్షిణావత ఏషాత్వాపాతునిరృతేరుపస్థాత్॥ ౮।౬।౨౮॥ అపేతవీతేత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః శమీశాఖయా ప్రదక్షిణ మాయతన ప్రోక్షణే వినియోగః॥ అపేతవీత విచసర్పతాతోఽస్మా ఏతం పితరో లోకమక్రన్ అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తం యమోదదాత్యవసాన మస్మై॥ ౮।౬।౧౫॥

తతో దహనదేశమధ్యే దక్షిణాపవర్గం గర్తత్రియం కృత్వా। గర్తేషు శిలాత్రయ ముదగుపక్రమ్య దక్షిణాపసర్గం ప్రతిష్ఠాప్య। తిలోదకం నిధాయ॥ మధ్యగర్తే హిరణ్యశకలం నిధాయ। అథవాజ్యం నిధాయ। దక్షిణాపవర్గం గర్తేషు। యమాయదహనపతయె పితృభ్యస్స్వధానమః। ఇత్యుత్తరగర్తే తిలానవకీర్య। కాలాయదహనపతయె పితృభ్యస్స్వధానమః॥ ఇతిమధ్యగర్తే। మృత్యవె దహన పతయెపితృభ్యస్స్వధా నమః॥ ఇతిదక్షిణగర్తే॥ తస్మింత్సంస్కారభూతవె। దక్షిణాగ్రాన్దర్భానాస్తీర్య। చితిమాగ్నేయప్రవణాం కారయేత్॥ యమోఽవేత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః

పితరో దేవతా త్రిష్టుప్ఛందః చితింకారణే వినియోగః ॥ ఇమమగ్న ఇతమారి
యమస్త్వం ఇరివాంభరస్మానుపా దేవయంతిః। ఆసీదతుంస్వముపలోకం విదానస్వాసస్థేభ
వత్తమిరిద పెవః॥ ౭।౬।౧౩॥ ఇతిమంత్రేణ కర్తాచితిం బ్రాహ్మణైః కారయేత్। తస్యాం
బర్హిరాస్తీర్య। కృష్ణాజినమూర్ధ్వలోమాస్తీర్య। తిలదర్భాన్సగ్ని చితిమప్రదక్షిణం పరి
స్తీర్య। అగ్నేర్వర్మేత్యస్యమంత్రస్య యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। శ
వబంధరజ్జుచ్ఛేదనేవినియోగః। అగ్నేర్వర్మపరిగోభిర్వ్యయస్వసంప్రోర్ణుష్వపీవ సా
మేదసాచ। నేత్వాధృష్ణుర్హరసాజర్హృషాణోదధృగ్విధక్ష్యన్పర్యంఖయాతే॥ ౭।౬।౨౧
చితేరుపరిప్రేతమాగ్నేయశిరసంనిధాయ। వాయవ్యదేశేపాదౌనిధాయ। ఇమానారీ
త్యస్యమంత్రస్య। సంకుసుకఋషిః పితరోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। పత్న్యారోహణేవిని
యోగః॥ ఇమానారీరవిధవాస్సుపత్నీరాంజనేనసర్పిషాసం విశంతు। అనశ్రవో నమీ
వాస్సురత్నా ఆరోహంతుజనయో యోనిమగ్రే ॥ ౭।౬।౨౭॥ ఇతిమంత్రేణచితావప్యుప
రిపత్నీముపవేశ్య। ఉదీర్ష్వనారీత్యస్యమంత్రస్య। సంకుసుకఋషిః। పితరోదేవతా। త్రిష్టు
ప్ఛందః। పత్న్యుత్థాపనేవినియోగః॥ ఉదీర్ష్వనార్యభిజీవలోకంగతాసుమేతముప శే
షఏహి। హస్తగ్రాభస్యదిధిషోస్తవేదంపత్యుర్జనిత్వమభిసం బభూథ ౭।౬।౨౮॥ ఇతి
మంత్రేణదేవరశిష్యోవా పత్నీముత్థాపయేత్॥ తతఃకర్తాప్రాచీనావీతీ ॥ ప్రాణానాయ
మ్య। ఏవంగుణ-తిథౌపితుః। గోత్రస్యశర్మణః। ప్రేతస్యార్ధ్వదైహికక్రియాధికారసిద్ధ్య
ర్థం। పుణ్యలోకప్రాప్త్యర్థం పైతృమేధికేనకర్మణా శవదహనంకరిష్యే॥ ద్వౌకాష్ఠౌగృ
హిత్వా। తదంగమన్వాధానం కరిష్యే॥ అస్మిన్నన్వాహితే గ్నావగ్నిః కామోలో
కోనుమతిశ్చ ప్రధానదేవతాః వృషదాజద్రవ్యేణ చితిరిధ్మప్రేతో హవిస్సద్యోయ
క్ష్యే॥ పితృదేవతాపరిగ్రహార్థం ప్రజాపతింసమిద్భ్యాం। భూర్భువస్స్వస్స్వాహేతిద్వౌ
కాష్ఠావగ్నావాధాయ। ప్రజాపతయఇదం। అప్రదక్షిణంపర్యుక్ష్య। పరిసమూహ్య।

దర్భైస్త్రిభిస్త్రైరప్రదక్షిణం సమగ్నిం చితిం పరిస్తీర్య। పరిషిచ్య। ప్రోక్షణపాత్రం స్రువం। చ
మసం। ఆజ్యస్థాలీం। ద్వైద్వైకశ ఆసాద్య ఏకపవిత్రేణ ప్రోక్షణీమవేక్ష్య। ఉత్పవనం కృత్వా।
అద్భిః పూర్య। తిలాన్ప్రక్షిప్య। తూష్ణీముత్పూయ తే। సోదకేన పాత్రాణ్యభ్యుక్ష్య। అపసవ్యం
పూర్ణపాత్రాణి సాదనం దక్షిణతః కృత్వా ఇమమగ్న ఇత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః పిత
రో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। చమసపాత్రానుమంత్రణే వినియోగః ॥ ఇమమగ్నే చమసం
మా విజిహ్వరః ప్రియో దేవానాముత సోమ్యానాం। ఏష యశ్చమసో దేవపానస్తస్మిన్దేవా
అమృతా మాదయంతే। ౭।౬।౨౧॥ తత ఆజ్యసంస్కారం కుర్యాత్ ॥ చమసపాత్రీదర్భ
మాజ్యపాత్రే నిధాయ। ఆజ్యపాత్ర ఆజ్యమాసిచ్య। దధి చ నిక్షిప్య। జ్వలతా తృణేన ధో
గామిన్యాదీప్య ఆజ్యే ప్రతిఫలీకృత్య। ఏకదర్భాగ్రం ఛిత్త్వా ప్రక్షాళ్య। ఆజ్యే ప్రాస్య।
తూష్ణీముత్పూయ। తేనైవ జ్వలతా తృణేన పర్యగ్నికరణం కృత్వా। తదుల్ముకమపాస్య। ఆ
జ్యకర్షన్నుదగుద్వాస్య। అంగారన్ప్రత్యూహ్య। పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య। ప్రోక్ష్య। అ
గ్నౌ ప్రహరేత్। తూష్ణీం స్రువం పరిమృజ్య। సవ్యజాన్వోపసంవేశ్య। సవ్యేన స్రువేణాజ్య
మాదాయ॥ అగ్నయే స్వాహా। అగ్నయ ఇదం। కామాయ స్వాహా। కామాయేదం। లో
కాయ స్వాహా। లోకాయేదం। అనుమత్యై స్వాహా। అనుమతయ ఇదం। ఇత్యేవాస
నాగ్నౌ హుత్వా॥ అస్మాద్వై త్వమధిజాయథా అయం త్వదధిజాయతాం। అసౌ శర్మన్ప్రే
తాయ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా॥ ప్రేతాయేదమితి పంచమీం ప్రేతోరసి జుహుయా
త్। ప్రేతస్య ప్రచ్ఛాదితవస్త్రం పరి[illegible]జ్య ॥ కర్తా పాదాత్ప్రక్షాళ్య। హిరణ్యశకలేనాజ్యే
న సిక్త్వా॥ ఉరశ్చ పృష్ఠశ్చ కరౌ చ బాహూ జంఘే చోరూ ఉదరం శిరశ్చ। రోమాణి మాంసం
రుధిరమస్థిమజ్జమే తచ్ఛరీరం జలబుద్బుదోపమం॥ చక్షుశ్చ శ్రోత్రం చ మనశ్చ వాక్చ ప్రా
ణాపానౌ దేహ ఇదం శరీరం। ద్యావాప్రత్యం చావనులోమా విసర్గా వైతం మన్యే దశయంత్ర
ముత్సం॥ ఇతి మంత్రాభ్యాం ప్రేతస్య నవద్వారేషు హిరణ్యశకలానాజ్యబిందూన్వాపి
ధాయ। ప్రేతకళేబరే ఘృతసిక్తాన్ తండులాన్నిక్షిప్య। సదర్భం దీప్తముల్ముకం తస్యోపరి ని

క్షిప్య। దక్షిణాభిముఖ స్తిష్ఠన్। తతస్సవ్యహస్తేనోల్ముకమాదాయ॥ క్రవ్యాదమగ్నిమి
త్యస్యమంత్రస్య। దమనఋషిః అగ్నిర్దేవతా। ఆద్యాత్రిష్టుప్। ద్వితీయాజగతీ। అగ్నిప్రదా
నేవినియోగః॥ క్రవ్యాదమగ్నిం ప్రహిణోమిదూరం యమరాజ్ఞో గచ్ఛతు రిప్రవాహః।
ఇహైవాయమితరో జాత వేదా దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్॥ యో అగ్నిః క్రవ్యా
త్ప్రవివేశ వో గృహమిమం పశ్యన్నితరం జాత వేదసం। తం హరామి పితృయజ్ఞాయ దేవం స
ఘర్మమిన్వాత్పరమే సధస్థే॥ ౭।౬।౨౧॥ ఇతిమంత్రద్వయేన ప్రేతస్యదక్షిణభుజే కించి
దౌపాసనాగ్నిం నిధాయ॥ ఉపవీతీ॥ ఉదుత్యం జాత వేదసం దేవం వహంతి కేతవః। దృశేవి
శ్వాయ సూర్యం॥ ఇతిమంత్రేణాదిత్యం దర్శయిత్వా। పునః ప్రాచీనావీతీ స్రువేణాజ్య
మాదాయ। అగ్నయే స్వాహా। అగ్నయ ఇదం। కామాయ స్వాహా కామాయేదం।
లోకాయ స్వాహా। లోకాయేదం। అనుమత్యై స్వాహా। అనుమతయ ఇదం। వాగ్వై
దిరాసీత్స్వాహా। వాచ ఇదం। చిత్తమాజ్యమాసీత్స్వాహా। చిత్తాయేదం। అదీతం
బర్హిరాసీత్స్వాహా। అదితాయేదం। మనఉపవక్తా ఆసీత్స్వాహా। మనస ఇదం।
ప్రాణోహవిరాసీత్స్వాహా। ప్రాణాయేదం। సామాధ్వర్యురాసీత్స్వాహా సామ్న ఇదం।
అస్మాద్వై త్వమజాయథాః। అయంత్వమధిజాయతాం। అగ్నయే వైశ్వానరాయ శర్మ
ణే ప్రేతాయ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా॥ ప్రేతాయేదం॥

ధనిష్ఠా పంచకమృతి ప్రాయశ్చిత్త హోమాః.

సంకల్ప్యం॥ దేశకాలౌస్మృత్వా। ప్రాచీనావీతీ॥ అముకగోత్రస్య। అముకప్రే
తస్య। ప్రేతత్వ విముక్త్యోత్తమలోకప్రాప్త్యర్థం। మృతాహాత్రిపక్షమహ్నా। ధనిష్ఠా
పంచకమరణసూచిత వంశారిష్ట నిరాసార్థం। పంచకవిధిం కరిష్యే॥ శ్లో॥ దర్భా
ణాం ప్రతిమాః కార్యాః పంచోర్ణా సూత్రవేష్టితాః। యవపిష్టేనానులిప్తా తాభి
స్సహ శవం దహేత్॥ గంధమాల్యాద్యైః ప్రతిమా అలంకృత్య దాహనమయే ప్రేతో
పరిన్యసేత్। ప్రథమంశిరసి। ద్వితీయం నేత్రయోః। తృతీయం వామకుక్షౌ। చతుర్థం

నాభౌ। పంచమం పాదయోః। తదుపరి తాభ్యో నామమంత్రైః ఘృతాహుతీ ర్ఘృతో-
త్పోదక ధారాం దత్వా॥ పంచకంతు॥ ప్రేతవాహాయస్వాహా। ప్రేతావాహాయేదం౧
ప్రేతసఖాయస్వాహా॥ ప్రేత సఖాయేదం॥ ౨॥ ప్రేతపాయస్వాహా॥ ప్రేతపాయేదం॥
౩॥ ప్రేతభూమిపాయస్వాహా। ప్రేతభూమిపాయేదం॥ ౪॥ ప్రేతహర్త్రేస్వాహా॥ ప్రేతహర్త్రే
ఇదంనమమ॥ ౫॥ యమాయసోమంసునుత యమాయజుహుతాహవిః। యమంహయ
జ్ఞోగచ్ఛత్యగ్ని దూతోఅరంకృతస్స్వాహా॥ యమాయేదంనమమ ౬॥ త్ర్యంబకంయ
జామహేసుగంధింపుష్టివర్ధనం। ఉర్వారుకమివబంధ నాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృ
తాత్స్వాహా॥ త్ర్యంబకాయేదం॥ ౭॥ ఇతిమంత్రాభ్యాం ప్రతిమాసుప్రత్యేకం ద్వేద్వేఆ
హుతీర్జుహుయాత్॥ వహవపాం జాతవేదపితృభ్యోయత్రైతాన్వేత్థనిహి తాంపరాకే
మేదసఃకుల్యాఉపతాం క్షరంతుసత్యాఏతాఆశిషస్సంతుకామైస్స్వాహా॥ జాతవేదసఇ
దం॥ యాంజనాః ప్రతినందంతితాం ధేనుమివాయతీం। సంవత్సరస్యయాపత్నీ తానోఅస్తుసు
మంగలీరియంవధూస్వాహా॥ యాంజనాయేదం తతోవిధినా ప్రేతందహేత్॥

త్రిపాదత్రిపుష్కర మరణప్రాయశ్చిత్తహోమః.

ప్రతిమాత్రయంకృత్వా॥ ప్రథమంశిరసి। ద్వితీయంహృదయే। తృతీయంనాభౌ॥
ప్రేతవాహాయస్వాహా॥ ప్రేతవాహాయేదం॥ ప్రేతసఖాయస్వాహా। ప్రేతసఖాయేదం। ప్రే
తపాయస్వాహా ప్రేతపాయేదం। యమాయసోమం-అస్మాత్త్వమధిజాతోసిత్వదయం
జాయతాంపునః అగ్నయేవైశ్వానరాయస్వర్గాయలోకాయస్వాహా॥ అగ్నయేవైశ్వా
నరాయేదం॥ తతోవిధినాదహేత్॥

ద్విపాద్ద్విపుష్కర మరణప్రాయశ్చిత్తహోమః.

ప్రతిమాద్వయంకృత్వా॥ ప్రథమంహృదయే। ద్వితీయంనాభౌ॥ ప్రేతవాహాయ
స్వాహా॥ ప్రేతవాహాయేదంనమమ॥ ప్రేసఖాయస్వాహా॥ ప్రేతసఖాయేదంనమమ। య
మాయసోమం-స్వాహా। యమాయేదం॥ త్ర్యంబకం-స్వాహా॥ త్ర్యంబకాయేదం॥ ఇతిద్వా
భ్యాం ప్రతిమాసుప్రత్యేకం ద్వేద్వేఆహుతీర్జుహుయాత్॥ తతోవిధినాదహేత్॥

పృషదాజ్యప్లుదర్భహోమాః.

తతః భూమౌ స్థితే ఔపాసనాగ్నిం చితౌ నిధాయ। ప్రేతస్య పశ్చిమభాగే ప్రాఙ్ముఖం స్థిత్వా। పర్ణవాం తేనపృషదాజ్య సిక్తకుశాన్ జుహుయాత్ ॥ దహ్యమానం ప్రేతమనుమంత్రయేత్ ॥ ప్రేహి ప్రేహీతి పంచానాం తృతీయావర్జం చతుష్కర్చస్య సూక్తస్య। యమ ఋషిః। ఆద్యయోః పితరో దేవతే। అంత్యయోః శ్వానౌ దేవతే। త్రిష్టుప్ ఛందః ప్రేతానుమంత్రణే వినియోగః॥ ప్రేహి ప్రేహి పథిభిః పూర్వ్యేభిర్యత్రా నః పూర్వే పితరః పరేయుః। ఉభా రాజానా స్వధయా మదంతా యమం పశ్యాసి వరుణం చ దేవమోమ్॥ సంగచ్ఛస్వ పితృభిః సం యమేనేష్టాపూర్తేన పరమే వ్యోమన్। హిత్వాయావద్యం పునరస్తమేహి సంగచ్ఛస్వ తన్వా సువర్చా ఓం। అతి ద్రవ సారమేయౌ శ్వానౌ చతురక్షౌ శబలౌ సాధునా పథా। అథా పితౄంత్సువిదత్రాఁ ఉపేహి యమేన యే సధమాదం మదంతి ఓం॥ యౌ తే శ్వానౌ యమ రక్షితారౌ చతురక్షౌ పథిరక్షీ నృచక్షసా। తాభ్యామేనం పరి దేహి రాజంత్స్వస్తి చాస్మా అనమీవం చ ధేహ్యోం॥ ౭।౬।౧౫।౧౬ ॥ మైనమగ్న ఇతి షణ్ణాం మంత్రాణాం। దమన ఋషిః। అగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ ఛందః। తృతీయా జగతీ॥ ప్రేతానుమంత్రణే వినియోగః॥ మైనమగ్నే వి దహో మాభి శోచో మాస్య త్వచం చిక్షిపో మా శరీరం। యదా శృతం కృణవో జాతవేదోఽథేమేనం ప్రహిణుతాత్పితృభ్యోం॥ శృతం యదా కరసి జాతవేదోఽథేమేనం పరి దత్తాత్పితృభ్యః॥ యదా గచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవాత్యోం॥ సూర్యం చక్షుర్గచ్ఛతు వాతమాత్మా ద్యాం చ గచ్ఛ పృథివీం చ ధర్మణా। అపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతి తిష్ఠా శరీరైరోం॥ అజో భాగస్తపసా తం తపస్వ తం తే శోచిస్తపతు తం తే అర్చిః। యాస్తే శివాస్తన్వో జాతవేదస్తా

భిర్వహైనంసుకృతాముల్లోకమోం। అవసృజపునరగ్నే పితృభ్యో యస్త ఆహుతశ్చరతి స్వధాభిః। ఆయుర్వసాన ఉపవేతు శేషస్సంగచ్ఛతాం తన్వా జాతవేదఓం॥ యత్తేకృష్ణశ్శకున ఆతుతోద పిపీలస్సర్ప ఉత వా శ్వాపదః। అగ్నిష్టద్విశ్వాదగదంకృణోతు సోమశ్చ యో బ్రాహ్మణాం ఆవివేశోం॥ ౭। ౬। ౨౧। పూషాత్వేతశ్చ్యావయత్విత్యాది చతసృణాం మంత్రాణాం యమఋషిః। పూషాదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। ద్వితీయాజగతీ। ప్రేతానుమంత్రణే వినియోగః॥ పూషాత్వేతశ్చ్యావయతు ప్రవిద్వాననష్టపశుర్భువనస్య గోపాః। స త్వైతేభ్యః పరిదదత్పితృభ్యోఽగ్నిర్దేవేభ్యస్సువిదత్రియేభ్యోం॥ ఆయుర్విశ్వాయుః పరిపాసతి త్వా పూషా త్వా పాతు ప్రపథే పురస్తాత్। యత్రాసతే సుకృతో యత్ర తే యయుస్తత్ర త్వా దేవస్సవితా దధాతోం॥ పూషేమా ఆశా అనువేద సర్వాస్సో అస్మాం అభయతమేన నేషత్। స్వస్తిదా ఆఘృణిస్సర్వవీరోఽప్రయుచ్ఛన్పుర ఏతు ప్రజానన్నోం॥ ప్రపథే పథామజనిష్ట పూషా ప్రపథే దివః ప్రపథే పృథివ్యాః। ఉభే అభి ప్రియతమే సధస్థే ఆ చ పరా చ చరతి ప్రజానన్నోం॥ ౭। ౬। ౨౩। ౨౪।

ఉపసర్పమాతరమితి చతసృణాం మంత్రాణాం। సంకుసుకఋషిః। పృథివీ దేవతా। ఆద్యాస్త్రిష్టుప్ఛందః। ద్వితీయా ప్రస్తారపంక్తిః। తృతీయా త్రిష్టుప్। చతుర్థీ జగతీ। ప్రేతానుమంత్రణే వినియోగః॥

ఉపసర్పమాతరంభూమిమేతామురువ్యచసంపృథివీం సుశేవాం। ఊర్ణమ్రదా యువతిర్దక్షిణావత ఏషా త్వా పాతు నిరృతేరుపస్థాదోం ॥౧॥ ఉచ్ఛ్వంచస్వ పృథివి మా ని బాధథాః సూపాయనాస్మై భవ సూపవంచనా। మాతా పుత్రం యథా సిచాభ్యేనం భూమ ఊర్ణుహ్యోం॥ ౨॥ ఉచ్ఛ్వంచమానా పృథివీ సుతిష్ఠతు సహస్రంమిత ఉపహిశ్రి

యంతాం। తేగృహాసోఘృతశ్చుతోభవంతువిశ్వాహాస్మైశరణాస్సంత్వత్ర ॥౩॥ ఉత్తేస్తభ్నామిపృథివీంత్వత్పరీ మంలోగంనిదధన్మో అహం రిషం। ఏతాంస్థూణాం పితరోధారయంతు తే త్రాయమస్సాదనాతేమినోతు ॥౪॥౭।౬।౨౭।౧౮॥

పరేయువాంస మితిచతసృణాంమంత్రాణాం । యమఋషిః । పితరోదేవతాః। త్రిష్టుప్ఛందః। ఆద్యాజగతీ। ప్రేతానుమంత్రణేవినియోగః॥ పరేయివాంసంప్రవతోమహీరనుబహుభ్యఃపంథామనుపస్పశానం। వైవస్వతంసంగమనంజనానాంయమంరాజానంహవిషాదువస్య ॥౧॥ యమోనోగాతుం ప్రథమో వివేదనైషాగవ్యూతిరపభర్తవా ఉ। యత్రానఃపూర్వేపితరః పరేయురేనా జజ్ఞానాః పథ్యా అనుస్వాః ॥౨॥ మాతలీకవ్యైర్యమోఅంగిరోభిర్బృహస్పతిరృక్వభిర్వావృధానః। యాంశ్చదేవా వావృధుర్యేచదేవాన్స్వాహాన్యేస్వధయాన్యేమదంతి ॥౩॥ ఇమంయమప్రస్తరమాహిసీదాంగిరోభిః పితృభిస్సంవిదానః। ఆత్వామంత్రాః కవిశస్తావహంత్వేనారాజన్హవిషామాదయస్వ ॥౪॥౭।౬।౧౪॥ సోమఏకేభ్యఇతిపంచానాం మంత్రాణాం।యమఋషిః । భావవృత్తోదేవతా అనుష్టుప్ఛందః । ప్రేతానుమంత్రణేవినియోగః ॥ సోమఏకేభ్యఃపవతేఘృతమేకఉపాసతే। యేభ్యోమధుప్రధావతి తాంశ్చిదేవాపిగచ్ఛతాత్ ॥౧॥ తపసాయేఅనాధృష్యాస్తపసాయేస్వర్యయుః। తపోయేచక్రిరేమహస్తాంశ్చిదేవాపిగచ్ఛతాత్ ॥౨॥ యేయుధ్యంతేప్రధనేషు శూరాసోయేతనూత్యజః । యేవాసహస్రదక్షిణాస్తాంశ్చిదేవాపిగచ్ఛతాత్ ॥౩॥ యేచిత్పూర్వ ఋతసాపఋతావాన ఋతావృధః । పితౄంతపస్వతోయమతాంశ్చిదేవాపిగచ్ఛతాత్ ॥౪॥ సహస్రణీ

ధాః కవయో యే గోపాయంతి సూర్యం ఋషీంతపస్వతో యమ తపోజాం అపిగచ్ఛతా
త్॥౫।౮।౮।౧౨॥ ఉరూణసావితిమంత్రద్వయస్య। యమఋషిః పితరోదేవతా। త్రి
ష్టుప్ఛందః। ప్రేతానుమంత్రణే వినియోగః॥ ఉరూణసా వసుతృపా ఉదుంబలౌ యమస్య
దూతౌ చరతో జనాఁ అను తావస్మభ్యం దృశయే సూర్యాయ పునర్దాతామసుమద్యేహ
భద్రం॥ ౧॥ యమాయ సోమం సునుత యమాయ జుహుతా హవిః। యమం హ య
జ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః॥ ౨॥౭।౬।౧౬॥ ఇత్యేకోనత్రింశన్మంత్రైః కరా
ప్రత్యృచమాజ్యసిక్తదర్భాగ్రైస్తస్యోరసినిక్షిపన్మంత్రయేత్॥ ఉత్తరపరిషేచనం। ము
ఖే స్రువం। ఆజ్యస్థాలీముదరే చమసం నాభౌ। ఊరుమధ్యే ప్రోక్షణీం। కర్తా ఉదకుంభం దక్షిణా
భుజే నిధాయ। పృష్ఠతోనవేక్షమాణాః। కనిష్ఠపురస్సరముదకుంభం ఛిద్రోదకధా
రాభిస్సించన్ అగ్నిం త్రిరప్రదక్షిణం పరివ్రజన్॥ వాతాస్తే వాంతు మధుపుణ్యగంధా మన
స్సుఖా గాత్రసుఖానులోమాః। త్వచస్సుఖా మాంస సుఖాస్థి సౌఖ్యం వహంతు త్వామ
రుతస్సుకృతాం యత్ర లోకాః। ఇమా ఆపో మధుమత్యస్మింల్లోకా ఉపదుహ్యాతామక్షీ
య్యమాణాస్స్వధానమః॥ ఇతి ప్రథమం॥ పునశ్చ॥ వాతాస్తే వాంతు—యత్రలోకాః। ఇ
మా ఆపో మధుమత్యోంతరిక్షంతే లోకాదుపదుహ్యాం తామక్షీయ్యమాణా స్వధాన
మః॥ ఇతి ద్వితీయం॥ పునః॥ వాతాస్తే వాంతు—యత్రలోకాః ఇమా ఆపో మధుమత్యోంత
రిక్షం స్వర్గలోక ఉపదుహ్యాం తామక్షీయ్యమాస్వధానమః। ఇతి తృతీయం॥ వాతాంత
సర్వాన్పిండాంశ్చాభిమంత్రయేత్॥ ప్రేతస్య పుంసః శిరోభాగే। స్త్రియాః పాదతలే॥ బ్రా
హ్మణద్వయే నదర్భతోరణం ధారయిత్వా। దర్భతోరణాం లవిత్రేణ లూత్వా। ఉదకుం
భం పృష్ఠతో విసృజ్య। కనిష్ఠపురస్సరం దక్షిణాభిముఖా గచ్ఛేయుః। పృష్ఠతోనవేక్షమా
ణాః। ఇమే జీవా ఇత్యస్య మంత్రస్య సంకుసుక ఋషిః। మృత్యుర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః।
సర్వప్రాణిధారణార్థం జపే వినియోగః॥ ఇమే జీవా విమృతైరావవృత్రన్నభూద్భద్రా దే
వహూతిర్నో అద్య। ప్రాంచో అగామనృతయే హసాయ ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం

దధానాః॥ ౭।౬।౨౬॥ ఇతిపర్వేజపిత్వా॥ ఇమంజీవేభ్య ఇత్యస్యమంత్రస్య । సంకుసుక ఋషిః। మృత్యుర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। పర్వతారోహణేవినియోగః॥ ఇమంజీవేభ్యః పరిధిం దధామిమైషాంనుగాదపరోఅర్థమేతం । శతంజీవంతుశరదః పురూచీరంతర్మృత్యుందధతాంపర్వతేన॥ ౭।౬।౨౬॥ ఉపవీతీ॥సూర్యంచక్షురిత్యస్యమంత్రస్య। దమనఋషిః। అగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। సూర్యావలోకనేవినియోగః॥ సూర్యంచక్షుర్గచ్ఛతువాతమాత్మాద్యాంచగచ్ఛపృథివీంచధర్మణా । అపోవాగచ్ఛయదితత్రతేహితమోషధీషుప్రతితిష్ఠాశరీరైః॥ ౭।౬।౨౮॥ కస్మిన్పురస్సరంజలంగచ్ఛేయుః॥ శాద్వలదేశేస్థిత్వా। ప్రేతస్యదహనవార్తాంవిప్రేభ్యఃకృత్వా॥ రోదనంకృత్వా।పుత్రాదయస్సర్వేస్నాత్వా। ఆచమ్య। శ్వేతశిలామాదాయ । విధిప్రకారేణ మృత్తికాస్నానవాసోదకతిలోదకపిండప్రదానానికుర్యాత్॥ యదిసవితర్యస్తంగతే।గృహంప్రవిశ్య।పరేద్యుఃప్రాతరేవకుర్యాత్॥ఇతిదహనప్రయోగస్సమాప్తః॥

అథశిలాప్రతిష్ఠా.

పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః।గోత్రస్య। శర్మణః।ప్రేతస్య।మాతుః(గోత్రాయాః। దాయ్యాః।ప్రేతాయాః,)భోగశరీరశుద్ధ్యర్థం।శిలాప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే।పరిమద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥సమస్తసంపదిత్యాది।యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య।పితుః।గోత్రస్య।శర్మణః। ప్రేతస్య।భోగశరీరశుద్ధ్యర్థం।శిలాప్రతిష్ఠాపనంకర్తుమధికారసంపదస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ శిలాప్రతిష్ఠాపనం కర్తుమధికారసంపదస్తు॥శిలాంప్రక్షాళ్య।దర్భైరావేష్ట్య।పలాశపత్రపుటేనిక్షిప్య॥ ఆయాహిప్రేతసోమ్యాగంభీరైఃపథిభిఃపూర్వ్యైః।ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ ॥ ఇతిమంత్రేణశిలాయాం ప్రేతమావాహ్య॥ షోడశోపచారపూజాంకృత్వా। తండూలాన్నివేద్య। పూజాంసమాప్య । శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలేగోదానదశదానానిచకుర్యాత్ ॥

నిత్యకర్మ.

పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। దహనజనితతాపోపశమనార్థం। శిలాస్నపనం కరిష్యే। కేశవాదిచతుర్వింశతినామభిః పంచవారం శిలాస్నాపనమితి కేచిత్। కృష్ణపక్షే సంకర్షణాది ద్వాదశనామభిః। శుక్లపక్షే కేశవాదిద్వాదశనామభిరిత్యపరే। యథాచారం కర్తవ్యం। శిలాం సంస్నాప్య పునస్సంకల్పం కుర్యాత్।

మృత్తికాస్నానాని.

పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। దహనజనితతాపోపశమనార్థం। మృత్తికాస్నానాని కరిష్యే। పరిమద్దక్షిణాం గృహీత్వా। నమస్సదస ఇత్యాది పఠిత్వా దహనజనితతాపోపశమనార్థం। మృత్తికాస్నానాని కర్తుమధికారసంపదస్త్వితి। భవంతో బ్రువంతు। అధికారసంపదస్తు। నదీతీరే మృత్తికామాదాయ। ఓం బళిత్థా పర్వతానాం ఖిద్రం బిభర్షి పృథివి। ప్రయా భూమిం ప్రవత్వతి మహ్నా జినోషి మహిని। ఇతి భూమిం ప్రార్థ్య। ఓం మావో రిషత్ఖనితా యస్మై చాహం ఖనామివః। ద్విపచ్చతుష్పదస్మాకం సర్వమస్త్వనాతురం॥ ఇతి భూమిం ఖనిత్వా। ఓం స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః॥ ఇతి మృదం గృహీత్వా। పాత్రే నిధాయ। గాయత్ర్యా ప్రోక్ష్య। మృదం శుకోదకేన ప్రోక్ష్య। దిక్షు వికీర్య। ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్। స భూమిం విశ్వతో వృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులం॥ ఇతి శిరసి। ఓం అక్షీభ్యాం తే నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం ఛుబుకాదధి। యక్ష్మం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వాయా వివృహామి తే। ఇతి ముఖే। ఓం అంగాదంగాల్లోమ్నో లోమ్నో జాతం పర్వణి పర్వణి। యక్ష్మం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిదం వివృహామి తే। ఇతి సర్వాంగేషు విలిప్య। ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యం॥ ఇతి సూర్యాయ దర్శయిత్వా। అత్రసహస్రశీర్షేతి

ఉష్ణీషార్చ్యమితి మంత్రద్వయ ముత్తమాంగత్వాత్కర్తవ్య మిత్యేకేషాం చిబుకమలిం। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। ప్రథమ మాసిక ర్తవ్య ప్రేతతాపోపశమనార్థం। ప్రథమమృత్తికాస్నానం కరిష్యే। ఇతి వ్రతేయుగ్యద్వ్యావాప్యం । ఏవంపంచస్నానాని కుర్యాత్ । పూర్వోక్తతిథౌ పితరం। గోత్రం శర్మాణం। ప్రేతమితి పుంసః (మాతరం। గోత్రాం। దాయిం ప్రేతామితి స్త్రియాః) ఉద్దిశ్యమయాకృతే మృత్తికాస్నానైః పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః ప్రేతాయాః) దాహజనిత తాపోపశమ మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। దహనజనిత తాపోపశమన మస్తు। ప్రేతతృప్తిరస్తు। ప్రేతాప్యాయనమస్తు। ఇతి ప్రేతశిలాయాముదకధారాంవిసృజేత్ ।

అథ వాసోదకాని.

పూర్వోక్తతిథౌ పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య। ప్రథమమాసి। కర్తవ్యదహనజనితపిపాసాశమనార్థం వాసోదకప్రదానాఖ్యం కరిష్యే। కాలేఅనుజ్ఞార్థం। యథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా।సమస్తసంపదిత్యాదిపఠిత్వా।పితుః।గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య। ప్రథమమాసి దహనజనితపిపాసాశమనార్థం। వాసోదకప్రదానాఖ్యకర్మాధికారసంపదస్త్వితి । భవంతో బ్రువంతు।అధికారసంపదస్తు।పిత్రే। గోత్రాయ।శర్మణే। ప్రేతాయ। ఇతిపుంసః। మాత్రే గోత్రాయై। దాయ్యై। ప్రేతాయై। ఇతిస్త్రియాః। ప్రథమమాసి।ద్వితీయేహ్నిత్యాద్యూహయిత్వా। దహనజనితపిపాసా శమనార్థమేతద్వాసోదకము పతిష్ఠత్వితి త్రిర్వాసః పీడయిత్వా। ఏవంపంచవారందద్యాత్। పునస్సంకల్ప్య। పితరమిత్యాదిభవంతోబ్రువంతు। ప్రేతపిపాసాశమనమస్తు। ప్రేతాప్యాయనమస్తు। ప్రేతతృప్తిరస్త్వితి ప్రేతశిలాయార్పయేత్ ।

తిలోదకప్రదానాని.

పూర్వోక్తతిథౌ।పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య।మరణదినాదారభ్య। ప్రథమమాసి। దహనజనితతృష్ణోపశమనార్థం। తిలోదకప్రదానాఖ్యం కరిష్యే । కాలేఅనుజ్ఞార్థం యథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। సమస్తసంపదిత్యాదిపఠిత్వా।పితుః। గోత్రస్య। శర్మ

ణః। ప్రేతస్య। దహనజనితతృష్ణోపశమనార్థం। తిలోదకప్రదానాని కర్తుమధికారసం
పదస్త్వితి। భవంతో బ్రువంతు। అధికారసంపదస్తు పిత్రే। గోత్రాయ। శర్మణే। ప్రేతాయ
మాత్రే। గోత్రాయై। దాయై ప్రేతాయై) దహనజనితతృష్ణోపశమనార్థమేతత్తిలో
దక ముపతిష్ఠతు। ఇత్యంజలిత్రయం దద్యాత్॥ ప్రథమేఽహ్న్యేకం। ద్వితీయే త్రీణి తృతీయే
పంచ। చతుర్థే సప్త। పంచమే నవ। షష్ఠేఏకాదశ। సప్తమే త్రయోదశ। అష్టమే పం
చదశ। నవమే సప్తదశ। దశమే ఏకోనవింశతిః। అహన్యేకత్యాంజలయః। దశాహావధ్యే
దాతవ్యాః॥ ఏవంగుణ-తిథౌ। పితరమిత్యాద్యుద్దిశ్య। మయాకృతేన। మరణదినాదారభ్య
ప్రథమేఽహని। కర్తవ్యదహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థం। తిలోదకప్రదానేన। పితుః। గో
త్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। దహనజనితతృష్ణోపశమనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। ద
హనజనితతృష్ణోపశమనమస్తు। ప్రేతాప్యాయనమస్తు। ప్రేతతృప్తిరస్తు॥

అథ పిండప్రదానమ్.

గోమయేనవర్తులమండలం కృత్వా। సంకల్ప్య। ఏవంగుణ-తిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శ
ర్మణః। ప్రేతస్య। మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేఽహని। కర్తవ్య। దహనజనితక్షుదుపశ
మనార్థం తిలోదకపిండప్రదానం కరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాం దృహీత్వా। సమస్తసంపదిత్యా
దిపఠిత్వా యథోక్తదక్షిణామివ స్వీకృత్య। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్యమరణ
దినాదారభ్య। ప్రథమేహనికర్తవ్య। దహనిజనితక్షు దుపశమనార్థం। తిలోదక పిండ
ప్రదానం కర్తుమధికారసంపదస్త్వితి। భవంతో బ్రువంతు। అధికారసంపదస్తు। పిండా
ర్థమేతద్దర్భాసన ముపతిష్ఠతు ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ దధిమధుఘృతప్లుతకృసరమా
దాయపిత్రే। గోత్రాయ। శర్మణే। ప్రేతాయ (మాత్రే। గోత్రాయై। దాయై। ప్రేతా
యై) మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహని। దహనజనితక్షుదుపశమనార్థమేష పిండఉప
తిష్ఠతు। పిండస్యోపర్యేత త్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ పూర్వోక్త-తిథౌ। పితరం। గోత్రం।
శర్మాణం। ప్రేతముద్దిశ్య మయాకృతేన। మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహనికర్తవ్య।
దహనిజనితక్షుదుపశమనార్థం। తిలోదకపిండప్రదానేన। పితుః।గోత్రస్య।శర్మణః।ప్రేత
స్య మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహని। దహనజనితప్రేతక్షు దుపశమనమస్త్వితి। భ
వంతో బ్రువంతు। ప్రేతక్షుదుపశమనమస్తు॥ సర్వం॥ ప్రేతరూపశిలాదేవ్యైనమః ధ్యా

నాదిని వేదనాంతంకృత్వా శేషమన్నం నివేద్య।మంత్రపుష్పాంతంకృత్వా। ప్రాచీనావీతీ
తదన్నంమండలేనిక్షిప్య ॥ తదుభయపార్శ్వయోః ఉత్రిపుటనిక్షిప్య । తయోరుదక
తిలాంశ్చనిక్షిప్య। దర్భాన్గృహీత్వా।ఉద్ధాయ। శ్లో॥ నారాయణనమస్తేస్తు శంఖచక్ర
గదాధర। అక్షయ్యంపిండదానేన ప్రేతతృప్తికరోభవ ॥ పితః। గోత్ర। శర్మన్। ప్రేత
అత్రస్నాహి। అత్రపిబ। అత్రిభుంక్ష్వ। గృధ్రివాయసముఖేన ప్రేతభుజ్యతాం। దర్భా
న్మిరస్య అపఉపస్పృశ్య। సశేషమశ్నిరన్య దితద్గృహీత్వా జలెనిక్షిప్య । మండలంప
శోధ్య। తతాచ్ఛాదనంకృత్వా । పచనపాత్రంప్రక్షాళ్య । స్నాత్వా । గృహంగత్వా
మృతస్థలేదీపందర్శయిత్వా॥ అత్రిఊర్ధ్వభాగేజలకుంభ ప్రతిష్ఠాపనంకుర్యాత్ ॥యథా

మృతస్థలేజలకుంభ ప్రతిష్ఠాపనమ్.

ఆచమ్య పవిత్రంధృత్వా। పుర్వోక్త-తిథౌ। పితుః । గోత్రస్య। శర్మణః । ప్రేత
స్యామరణదినాదారభ్య × హాని అతిపన్న ప్రథమేఽహాని కర్తవ్య ప్రేతాప్యాయనార్థ
ముత్క్రాంతిదేశే। ఉదకుంభప్రతిష్ఠాంకర్తుమధికారసంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు।అ
ధికారసంపదస్తు। ఉదకుంభప్రతిష్ఠాపనకాలె గోదానం కరిష్యే।తదంగదశదానాని క

త్వా॥ ఆయాహిప్రేతసోమ్యాగంభీరైః పథిభిఃపూర్వ్యైః। ప్రజామస్మభ్యం దదద్ర
యించదీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ। పితరం।గోత్రం। శర్మాణం । ప్రేతమావాహయి
ష్యే । ఆవాహాన ముపతిష్ఠతు। ఇత్యుదకుంభె తిలసహితముదకం ప్రతిష్ఠాప్య । ఉ
త్క్రాంతిదేశె యథాసంభవమోతుధీః ప్రతిష్ఠాపయేత్ ॥

అస్థిసంచయనప్రయోగః.

శ్లో॥ చతుర్థేనవమేచైవ షష్ఠేహన్యష్టమేహ్ని వా।అస్థిసంచయనం కుర్యాద్వర్ణా
నామానుపూర్వశః ॥ తతఃశ్మశానదేశంగత్వా॥ (ఋగ్వేదులకుసంచయనహోమములేదు
అస్థిసమ్మర్ప్రాయశ్చిత్తహోమము మాత్రముగలదు) కర్తాస్నాత్వాచమ్యపూర్వో-
తిథౌ।పితుఃగోత్రస్య।శర్మణఃప్రేతస్య।మరణదినాదారభ్య।తృతీయేహన్యస్థిసం
యనంకరిష్యే। ఆదౌ కాకగృధ్రిశ్వానసృగాల। శూద్రాదిణామస్థిస్పర్శ-దోషని వ
త్యర్థం। యథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే। పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా। సమస్తసంభ

త్యాది। యథోక్తదక్షిణామివస్యోక్త్వా। పూర్వోక్తదోషనివృత్త్యర్థమముకమనుగృహ్ణంతు
భవంతః। పరిషద్వదేత్। అత్ర బ్రాహ్మణాయహిరణ్యాదానందత్వా। పూర్వోక్తదోషపరిహా
రోస్తు। అస్థిసంచయనాధికారసిద్ధిరస్తు। తదంగకృచ్ఛ్రత్రయామ్నాయ్యాచరిష్యే। ఇతికృచ్ఛ్రత్ర
యంకృత్వా। తదంగగోదానంకరిష్యే। ఇతిబ్రాహ్మణపూజాపూర్వకంగోదానంకృత్వా। త
దంగదశదానానిచకుర్యాత్। అగ్నిదక్షిణామాయతనంత్రిఃపరివ్రజేత్। క్షీరసంమిశ్రైస్తైరు
దకైశ్శమీశాఖయా। సహత్రిఃప్రోక్ష్య। శీతికే శీతికావతీత్యస్యమంత్రస్య। దమనఋ
షిః। అగ్నిర్దేవతా। అనుష్టుప్ఛందః। ఆయతనప్రోక్షణేవినియోగః॥ శీతికే శీతికావతి
హ్లాదికే హ్లాదికావతి। మండూక్యా౩సుసంగమ ఇమం స్వ౩గ్నిం హర్షయ ఇతిమంత్రేణ
పూర్వోక్తవిధినాప్రోక్షేత్। అనంతరమయుగ్మైరుదకుంభైస్తమగ్నింశమయిత్వా। నీలలో
హితసూత్రాభ్యాంహస్తాంగుష్ఠయోర్భ్రూహాతిఫలేఆబధ్య। సవ్యపాదస్యాధోశ్మానంని
ధాయ। సలక్షణేకుంభేహిరణ్యంనిధాయ। దర్భాన్। తిలాంశ్చ। నిధాయ। ఇదంత ఏకం ఇత్య
నవేక్షమాణః। పృష్ఠతశ్శిరోస్థీన్యాదాయ। నిశ్శబ్దంకుంభేనిదధ్యాత్। పర ఊత్తఏకం॥ ఇ
తిదంతాస్థీని। తృతీయేనజ్యోతిషాసంవిశస్వ॥ ఇతిపార్శ్వాస్థీని సంవేశనస్తన్వే౩చా
రురేధి। ఇత్యూర్వస్థీని। ప్రియోదేవానాంపరమేజనిత్రే॥ ఇతిపాదాస్థీని। ౮।౧॥౧౮
తతఃతత్రకించిత్కించిదస్థీన్యాదాయ। కుంభేనిక్షిప్య। తస్మిన్కుంభేపంచరత్నానిచని
క్షిప్య। భుజేనిధాయ। ఉత్తరాభిముఖోభూత్వా। సవ్యదేశేగర్తంఖనిత్వా। గాయత్ర్యా
ప్రోక్ష్య। తతోపసర్పేతిమంత్రేణకుంభంనిదధ్యాత్। ఉపసర్పమాతరమిత్యస్యమంత్ర
స్య। సంకుశకఋషిః। పృథివీదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। అస్థికుంభనిక్షేపణేవినియోగః॥ ఉ
పసర్పమాతరంభూమిమేతామురువ్యచసంపృథివీంసుశేవాం। ఊర్ణమ్రదాయువతి
ర్దక్షిణావతఏషాత్వాపాతునిరృతేరుపస్థాత్॥ ఇతిమంత్రేణాస్థికుంభం గర్తేనిక్షి
ప్య॥ ఉచ్ఛ్వంచస్వేత్యస్యమంత్రస్య। సంకుశకఋషిః। పృథివీదేవతా। ప్రస్తారపంక్తిశ్ఛందః

పాంసునిక్షేపణేవినియోగః॥ ఉచ్ఛ్వంచస్వపృథివీమానిబాధథాసూపాయవాస్మైభవసూపవంచనా। మాతాపుత్రంయథాసిచాభ్యేనంభూమఊర్ణుహి॥ ఇతిమన్త్రేణపాంసుభిః పూరయేత్। ఉత్తేస్తభ్నామీత్యస్యమన్త్రస్య। సంకుసుకఋషిఃపృథివీదేవతా। జగతీచ్ఛందః।కపాలేనఘటవక్త్రపిధానేవినియోగః॥ ఉత్తేస్తభ్నామిపృథివీంత్వత్పరీమంలోగంనిదధన్మోఅహంరిషం। ఏతాంస్థూణాంపితరోధారయంతుతేత్రాయమస్సాదనాతేమినోతు॥ ఇతిమన్త్రేణఘటవక్త్రంకపాలేనపిదధ్యాత్। ఉచ్ఛ్వంచమానేత్యస్యమంత్రస్య। సంకుసుకఋషిః పృథివీదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। పృథివీప్రార్థనేవినియోగః॥ ఉచ్ఛ్వంచమానాపృథివీసుతిష్ఠతుసహస్రమితఉపహిశ్రయంతాం। తేగృహాసోఘృతశ్చుతోభవంతువిశ్వాహాస్మైశరణాస్సంత్వత్ర॥ ఇతిభూమింప్రార్థయేత్॥తతఃపృష్ఠతోనవేక్షమాణః। పునర్దహనదేశంగత్వా। సర్వాణ్యస్థీనిభస్మసాపాకంజలేనిక్షిపేత్। స్మశానముదకేనప్లావయిత్వా। అయశ్శకలేనస్మశానేపురుషాకారంలిఖిత్వా॥ ప్రాణాయామ్య॥

స్మశానవేదికారాధనమ్.

పూర్వోక్తతిథౌ॥పితుః। గోత్రస్య।శర్మణః। ప్రేతస్య। ఇతిపుంసః। మాతుః గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయా ఇతిస్త్రియాః। ప్రేతతృప్త్యర్థంస్మశానవేద్యారాధనంకరిష్యే॥ తిస్రశ్శిలాస్సంగృహ్య। కేశపాదివామభస్సంస్నాప్య। వేదిమధ్యేప్రేతశిలాంసంస్థాప్య।తదుత్తరతస్స్మశానవాసినేరుద్రాయ।ఏకశిలాంసంస్థాప్య। తద్దక్షిణతః।ప్రేతసఖాయయమాయ। ఏకశిలాంసంస్థాప్య అత్రవిధిప్రకారేణ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ తిలైరభ్యర్చ్య। మధ్యే। ప్రేతరాజాయకంటకోచ్ఛిష్టనివారణార్థం మిమాపాదుకేఉపతిష్ఠేతాః తదుత్తరతః। స్మశానవాసినేరుద్రాయకంటకోచ్ఛిష్టనివారణార్థంమిమాపాదుకేఉపతిష్ఠేతాం॥ తద్దక్షిణతః॥ ప్రేతసఖాయయమాయకంటకోచ్ఛిష్టఉపతిష్ఠేతాం॥ ఇతిపాదుకానిదత్వా॥ మధ్యే। ప్రేతరాజాయవస్త్రాతపనివారణార్థంమి

దంతే ఛత్రముపతిష్ఠతు । స్మశానవివాసినే రుద్రాయ=ఉపతిష్ఠతు । ప్రేతసఖాయ యమాయ=ఉపతిష్ఠతు । ఇతిఛత్రందత్వా। ప్రేతరాజాయ వాయుని ర్ధ రణార్థమిదంతే ధ్వజపతాకముపతిష్ఠతు। స్మశానవాసినే రుద్రాయ=ఉపతిష్ఠతు। ప్రేతసఖాయయమాయ ఉపతిష్ఠతు॥ ప్రేతరుద్రాయయమానామగ్రే దర్భతృణాని దత్వాతిలోదకం నిషిచ్య। మధ్యశిలాగ్రే ప్రేతరాజాయక్షు దుపశమనార్థమేషపిండ ఉపతిష్ఠతు॥తదుత్తరతః। స్మశానవాసినే రుద్రాయ=ఉపతిష్ఠతు । తద్దక్షిణతః । ప్రేతసఖాయ యమాయ=ఉపతిష్ఠతు॥పిండానా ముపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు । లాజాన్పరితోవికీర్య । కించిద్గృహీత్వా॥ వేదేర్దక్షిణ పూర్వదేశే । స్మశానవాసిభ్యః ప్రేతభూతేభ్య ఇమం బలిందదామి। ఇతిలాజముష్టిం విసృజేత్ ॥ ఉత్తరపూర్వదేశే। స్మశానవాసిభ్యో యమదూతేభ్య ఇమం బలిందదామి ॥ ఉత్తర పశ్చిమదేశే । స్మశానవాసినె శ్యామాయేమం బలిందదామి। దక్షిణపశ్చిమదేశేబలాయేమం బలిందదామి॰ తృష్ణోపశమనార్థమే తత్తిలోదకముపతిష్ఠత్వితి। చతుర్థీతు తిలాన్వికీర్య ॥ తత్రకలశ ద్వయేనోదకంనిక్షిప్య। ప్రేతరుద్రియమాః । అత్రస్నాహీత్యుదకం । అత్రపిబతేక్షీరం। ఇతినిధాయ । సంకల్ప్యపూర్వోక్త=తిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః । ప్రేతస్య (మాతుఃగోత్రాయాః। దాయ్యాః ప్రేతాయాః) తృప్త్యర్థం। ప్రేతరుద్రియమానుద్దిశ్య। మయాకృతేన స్మశానవేదికారాధనేన। పితుః।గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః । దాయ్యాః ప్రేతాయాః)ప్రేతతృప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ఇతితిలోదకం భూమావిసృజేత్ ॥ ఇత్యస్థిసంచయనవిధిః॥

అథాస్థిజలనిక్షేపణమ్.

తతోస్థికుంభం కర్తాసవ్యాం సెనిధాయ। జలాశయంగత్వా। తత్రాస్థికుంభం నిధాయ। స్నాత్వా। ఆచమ్య। సంకల్పంకుర్యాత్ పూర్వోక్త=తిథౌ॥ పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుఃగోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః) । స్వర్గలోకావాప్త్యర్థం గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణంకరిష్యే। బ్రాహ్మణైర్మృత్తికాస్నానానికారయిత్వా। అస్థిషు మృత్తికాస్నాన ఫలందత్వా। ఆప్యాయస్వేతిక్షీరం। దధిక్రావ్ణ ఇతిదధి। ఘృతం మిమిక్షే। ఇతిఘృతం। గాయత్ర్యాగోమూత్రం । గంధద్వారామితి గోమయం।

ఆపోహిష్ఠేతి శుద్ధోదకైశ్చ సంస్నాప్య। కేశవ + నమః గోదాన దశదానాని కృ
త్వా। మృదాత్రీణి శరావాణికృత్వా। తేష్వస్థీనినిక్షిప్య। మృదాపిధాయ। ఏకంగృ
హీత్వా నాభిదఘ్నజలేస్థిత్వా॥ శ్లో॥ యావదస్థి మనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి।
తావద్వర్షసహస్రాణిస్వర్గలోకేమహీయతే॥ పృథివీంగచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛదివంగచ్ఛ
దిశోగచ్ఛ సువర్గచ్ఛసువర్గచ్ఛ దిశోగచ్ఛదివం గచ్ఛాంతరిక్షంగచ్ఛ పృథివీంగచ్ఛా పో
వాగచ్ఛ యదితత్రతే హితమోషధీషుప్రతితిష్ఠాశరీరైః॥ ఇతిపృష్ఠతోగంగాయాంనిక్షి
ప్య। స్నాత్వాఆచమ్య। విష్ణుప్రీతికారేణకూర్చప్రతిష్ఠాపనమృత్తికాస్నానానికుర్యాత్॥ అం
తర్దశాహేచేద్ధిరణ్యశ్రాద్ధంకుర్యాత్।నోచేద్బహిర్దశాహేకృత్వాతీర్థశ్రాద్ధంకుర్యాత్॥

అథనగ్నప్రచ్ఛాదనశ్రాద్ధప్రయోగః.

యథాశక్తి ద్రవ్యాణిసంపాద్య। ప్రాణానాయమ్య।పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః॥ గో
త్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః) నగ్నత్వాం
ధత్వ మూకత్వ - కాణత్వ బధిరత్వ పైశాచిక బాధానివృత్త్యర్థం। నగ్నప్రచ్ఛాద
నైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధంకరిష్యే। పరిషత్ప్రాయశ్చిత్తంకృత్వా। పునఃప్రాణానాయమ్య। దే
శకాలౌసంకీర్త్య। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య(మాతుఃగోత్రాయాః। దాయ్యాః
ప్రేతాయాః)మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహని। నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధం।ఏ
కోద్దిష్టవిధానేన। ఆమద్రవ్యేణ। ఆమపిండేన।సద్యః కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య। పితుః। గో
త్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః) నగ్నప్ర
చ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే। ప్రేతార్థే। క్షణః ఉపతిష్ఠతు ఇతిక్షణందత్వా। గోమయే
నవర్తులమండలంకృత్వా। పాద్యస్థానఏతద్దర్భాసన ముపతిష్ఠతు। ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠ
తు। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః) నగ్న
ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే। ప్రేతార్థే। ఇదంతేస్వాగతముపతిష్ఠతు। ఇదంతేపాద్య
ముపతిష్ఠతు। పాదౌప్రక్షాళ్య। స్వయంపాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య। బ్రాహ్మణముదఙ్ముఖ
ముపవేశ్య। స్వయందక్షిణాభిముఖముపవిశ్య। ఓం ఓం ఓం అద్యపూర్వోక్త-తిథౌ। పి
తుః। గోత్రస్య।శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః)
మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహనికర్తవ్య। నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే। భవద

నుజ్ఞయా। ప్రక్రాన్తం ప్రేతశ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ అపహతా అసురా రక్షాంసి పిశాచా యే క్ష
యంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రైషాం గతం మనః॥ ఇతి పుంసః॥ యత్రై
షాం గతం మన ఇతి స్త్రియాః॥ కించిన్మృత్తికామాదాయ। ఉదీరతామవర ఉత్పర ఉన్మధ్య
మః ప్రేతస్సోమ్యః। అసుం య ఈయురవృక ఋతజ్ఞస్స నోవతు ప్రేతో హవే॥ ఇతి పుంసః॥
ఉదీరతామవరోత్పరోన్మధ్యమా ప్రేతా సోమ్యా। అసుం యా ఈయురవృకా ఋతజ్ఞా
సా నోవతు ప్రేతా హవే॥ ఇతి స్త్రియః। మండలం కృత్వా। ఓం భూర్భువస్స్వః — ప్రచోద
యాత్॥ ద్రవ్యాణి ప్రోక్ష్య శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోపి వా। యస్స్మరే
త్పుండరీకాక్షం స బాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితా। అమాదిపదా
ర్థాః। దేశతః। కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్వితి। భవంతో బ్రువంతు। శ్రాద్ధయో
గ్యా భవంతు॥ శ్రాద్ధకాలే గయాం ధ్యాత్వా ధ్యాత్వా దేవం జనార్దనం। వస్వాదీంశ్చ పి
తౄన్ధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే ప్రవర్తయ॥ పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య
(మాతుః గోత్రాయాః। దాయాయాః। ప్రేతాయాః) ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు। పితుః। (మా
తుః॥) సగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే। క్షణః క్రియతాం॥ ఓం తథా ప్రాప్నోతు భవా
న్ప్రాప్నవాని। ఉత్తానం ప్రోక్ష్య। తిలాన్వికీర్య అర్ఘ్యపాత్రే ఉదకమాపూర్య। శన్నో దేవీ
సింధుద్వీప ఆపో గాయత్రీ॥ అర్ఘ్యాభిమంత్రణే వినియోగః॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవం
తు పీతయే శంయోరభిస్రవంతు నః॥ ఇత్యభిమంత్ర్య। తిలోసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవని
ర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నః ప్రేతపహి పితరం। గోత్రం। శర్మాణం ప్రేతం (మాతరం గోత్రాం। దా
యాం। ప్రేతాం) ఇమాన్లోకాన్ప్రీణయాహి నః। తిలాన్ క్షిప్త్వా। అర్ఘ్యపాత్రం సంపన్నం।
సుసంపన్నం। ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ హస్తోదకం దత్వా। పితః గోత్ర శర్మన్। ప్రేత (మాతః
గోత్రే। దాయే। ప్రేతే) ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతాయ స్థానమసి। తతశ్శుద్ధోద
కం॥ శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య గతోసి పరమాం గతిమ్। మనసా వాయురూపేణ కుశే
త్వాం యోజయామ్యహమ్॥ ఇత్యర్ఘ్యసంకల్పత్వా। గంధద్వారాం — శ్రియం॥ గంధార్థా ఇమా
ఆపః। ఆయనే తే — ఇమే పుష్పార్థా ఇమే తిలాః॥ యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రే
యాన్భవతి జాయమానః। తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధ్యో మనసా దేవయం
తః। పితః। గోత్ర శర్మన్। ప్రేత (మాతః। గోత్రే। దాయే। ప్రేతే) అంతః ప్రావరణా

ధేనుం పవిత్రార్థం యథాశక్తి స్వర్ణాభరణాంగుళ్యాభరణకటిసూత్రాదికందత్వా। ప్రేతో
పభుక్తానియానిద్రవ్యాణి తానిదత్వా। దర్భాస్తీర్ణాం ప్రదత్వా। అపరాన్నసంపూర్ణమి
త్యుక్త్వా మండలంకుర్యాత్। తతః బ్రాహ్మణస్యపురతః సంవత్సరకృత్యాంతం యథాతృ
ప్తిర్భవతితథా। అథవాయథాశక్తి। అనుపదార్థాన్ పాత్రేనిధాయ। పూర్వోక్త=తిథౌ॥
పితుః గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః)
నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతావాహితవాసోపే। పిత్రే। గోత్రాయ। శర్మ
ణే। ప్రేతాయ (మాత్రే। గోత్రాయై। దాయ్యై। ప్రేతాయై) యమాయచస్వాహా॥ బ్రా
హ్మణహస్తేతిలమూలాన్నికృష్య। యమాయరాజ్ఞ ఇదం। శేషమగ్నౌకరణవద్బ్రాహ్మణా
గ్నిపాత్రేనిధాయ। ఉదుస్త్యాత్రామాదికంపర్వాంనిధాయ। పైత్రశ్రాద్ధేపాణిహోమం
నాస్తి। గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య। హస్తోదకందత్వా। పృథివీతేపాత్రంద్యౌరపిధానం
బ్రాహ్మణస్యాముఖేజుహోమి। బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షిత
మసివమాస్యక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్లోక ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే। త్రేధానిదధేపదం। స
మూఢమస్యపాంసురే। శ్రీవిష్ణో అనుంరక్షు। పితః। గోత్ర। శర్మన్। ప్రేత (మాతః।
గోత్రే। దాయి। ప్రేతే) ఏతత్తే అన్నసపరికరం। దత్తం। పిత్రే। గోత్రాయ। శర్మణే।
ప్రేతాయ (మాత్రే। గోత్రాయై। దాయ్యై। ప్రేతాయై। ఇదమాన్నంసపరికరం సతిలా
పిధానోదకుంభంసదక్షిణాకం। సతాంబూలం। ప్రేతతృప్త్యర్థమువతిష్ఠతు॥ పూర్వో
క్త=తిథౌ। పితరంగోత్రం శర్మాణం। ప్రేతం (మాతరం। గోత్రాం। దాయీం। ప్రేతాం)
ఉద్దిశ్యమయాకృతేన। నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధేన। పితుః గోత్రస్య। శర్మణః
ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః) అంధత్వమూకత్వ కా
ణత్వ। బధిరత్వ। పైశాచికబాధానివృత్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। పైశాచికబాధా
నివృత్తిరస్తు। ప్రాణానాయమ్య। పూర్వోక్తతిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య
(మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః), మరణదినాదారభ్య। ప్రథమమాస
కర్తవ్యనగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధేరుత్తరాంగదక్షిణాప్రదానంకరిష్యే॥ కాలేనష్ట
ంయథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తంకృత్వా। గోమయేనమండలంకృత్వా। ఏతద్దర్భాసనముప
తిష్ఠతు। ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు। ప్రేతాహుతిశేషమాజ్యమిశ్రితతండులం ముష్టిమా

త్రిమాదాయ। పిత్రే గోత్రాయ। శర్మణే। ప్రేతాయ (మాత్రే గోత్రాయై। దాయ్యై ప్రేతాయై నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టాముశ్రాద్ధే ఏషతే ఉపతిష్ఠతు। పిండోపర్యుత్తి లోదక ముపతిష్ఠతు। పూర్వోక్త=తిథౌ। పితరంగోత్రం। శర్మాణం। ప్రేతం। మాతరం గోత్రాం। దాయీం ప్రేతాం। ఉద్దిశ్యమయాకృతేన। నగ్నప్రచ్ఛాద నైకోద్దిష్టాముశ్రాద్ధామపిండప్రదానేన। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః। అంధత్వమూకత్వకాణత్వ బధిరత్వపైశాచికబాధా నివృత్తి రస్త్వితి। భవంతో బ్రువంతు। పైశాచికబాధానివృత్తిరస్తు। దత్తంశ్రాద్ధమభిరమ్యతామితి కర్తావదేత్ ॥ అభిరమతాస్మః। ఇతిప్రతివచనం। అత్రప్రేతతృప్త్యర్థం-భూదానందద్యాత్ ॥ పిండమాదాయ। జలేనిక్షిప్యస్నాత్వా। ఆచమ్య॥

నవశ్రాద్ధప్రయోగః.

దేశకాలౌసంకీర్త్య। ఏవంగుణ—తిథౌ। సర్వా నగ్నశ్రాద్ధవత్। నగ్నప్రచ్ఛాద నైకోద్దిష్టాముశ్రాద్ధఇతిస్థానేనవాహ్నికైకోద్దిష్టాము శ్రాద్ధఇతిసంకల్పః ॥ ఏకాచమె త్రిస్సప్రమెయనుక్రమమును బట్టితొమ్మిదవరోజువఱకుయివ్వవలయును. పదునొకండవ రోజునాహ్నికములేదు. సాపిండ్యమునకు పూర్వముచేయుశ్రాద్ధములలో నావాహన స్వధాశబ్దములు లేవు. ఒకదివముచేయుకున్న అతిపన్నముని చెప్పవలయును. ౧-౩-౫-౭-

అథ దశాహప్రయోగః.

కర్తా ॥ స్నాత్వా । ఆచమ్య । శిలాద్వయమామలకచూర్ణం। తిలపిష్టం। గంధ పుష్పాక్షతహరిద్రాచూర్ణ తండులాన్యాదాయ । నదీతీరంగత్వా నిత్యవన్మృత్తికాస్నానానికృత్వా। నిత్యకర్మస్థలేశిలాంభాండంచనిక్షిప్య। కర్తతప్పనితరజ్ఞాతులు క్షౌరవిధిగా క్షౌరమునుజేసుకొని పిమ్మటకర్తపదిదినములవఱకు చేసినతిలోదకముల ప్రకారము ముత్తమునువిడువవలెను. విధిప్రకారముచొప్పున పిమ్మటపూర్వప్రతిష్ఠచేసి ధర్మోదకములుయిప్పించవలయు. భార్యయున్నచో పిదప గోదానదశదానాదుల జేయించి క్షౌరమున కనుజ్ఞయివ్వవలయును.

జ్ఞాతి సంకల్పః.

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । యజమానస్యపితుః। గోత్రస్య ।శర్మణః। ప్రే

తస్య మరణదినాదారభ్యదశ మేహానిజ్ఞాతిభిస్సహ అశుచిపరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తిదక్షిణాంగృహీత్వా। శ్లో॥ సమస్తసంప...పదం॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశ మేహానిజ్ఞాతభిస్సహ అశుచిపరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనంకారయితుంఅధికారసంప...బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ వపనాధకారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రియాణిదద్యాత్॥ (నివీతీ) ఏకంకుశంశిరసిధృత్వా॥ శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపాని వివిధానిచ। కేశాన్రాశ్రిత్యతిష్ఠంతితస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం। ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా పిత్రూణాంముక్తిహేతవే। వపనంకారయిష్యామితిర్బ్రాహ్మణసన్నిధౌ। కర్తావినాసర్వే జ్ఞాతయశ్చక్షౌరంకారయిత్వా॥ కేశశ్మశ్రులోమనఖానివాపయిత్వా॥ స్నాత్వాఽచమ్య దశాహాదినంబునజ్ఞాతులుకనిష్ఠపూర్వకముగా క్షౌరమును జేయించుకొనవలయును. జ్ఞాతులలో వయస్సుచేత మృతునికంటె చిన్నవారైన మృతపితృకులుమాత్రముక్షౌరమునుచేయించుకొనవలయును. పిమ్మటజ్ఞాతులు ప్రేతతృప్తికొఱకుతిలోదకములు నివ్వవలయును (జ్ఞాతయః ప్రేతతృప్త్యర్థం తిలోదకాంజలీన్దద్యుః॥)

అథజ్ఞాతయః॥ ఆచమ్య...పవిత్రంధృత్వాఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశ మేహాని, అతిపన్నప్రథమేహాని, ద్వితీయేహాని, తృతీయేహాని చతుర్థేహాని, పంచమేహాని, షష్ఠేహాని సప్తమేహాని, అష్టమేహాని, నవమేహాని, కర్తవ్యయజమానస్యపితుః ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థంతిలోదకప్రదానానికరిష్యే॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం యథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ పరిమద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ సమస్తసంప...కృత్యా॥ యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశ మేహాని అతిపన్నప్రథమేహాని......నవమేహానికర్తవ్యయజమానస్యపితుః ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థం తిలోదకప్రదానాధికార సిద్ధిరస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు॥ తిలో...సిద్ధిరస్తు॥ ప్రాచీనావీతీ తిలైస్సహోదకమంజలినా గృహీత్వా॥ యజమానస్యపిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే (సవ్యంజాన్వాచ్య॥) ప్రేతాయమరణదినాదారభ్య దశ మేహానికర్తవ్యదహనజనిత ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థ మేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥విధిప్రకారేణతిలోదకాంజలీన్దద్యుః(ధారాదత్తం)పూర్వోక్త +

పితరం + గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య త్వయా కృతైః మరణదినాదారభ్య దశమేహని అతిపన్న ప్రథమేహని...నవమేహని కర్తవ్యదహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థ మేతత్తిలోదకప్రదానైః యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ (తిలోదకంత్యజేత్) దహనజనితతృష్ణోపశమనమస్తు॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥

ధర్మోదకప్రదానమ్.

పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య ..శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య స్వగ్రామవాసిభిః అన్యగ్రామవాసిభిః ఇష్టైః శిష్టైః బంధుభిస్సహాయేతద్ధర్మోదకం దీయతామితి ప్రార్థయేత్॥ తేపి దాస్యామః ఇతి వదేయుః ధర్మోదక కాలే కూర్చప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ కూర్చప్రతిష్ఠాపనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్తసంప...కృత్వా॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య కూర్చప్రతిష్ఠాపనం కర్తుం అధికారసంప...బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ కూర్చం ప్రతిష్ఠాప్య॥ అధికృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥ ఆయాహి ప్రేత...శతశారదం చ॥ పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతం కూర్చే ప్రేతమావాహ్య॥

అథ ధర్మోదక బ్రాహ్మణాః స్నాత్వా, ఆచమ్య ॥ ఏవం...తిథౌ (పా...తీ) యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదకప్రదానం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య॥ తే దక్షిణాభిముఖాః [ప్రా...తీ] యజమానస్య పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్యదహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ఏతద్ధర్మోదకముపతిష్ఠతు॥ ఏవం త్రిః॥ ధారాదత్తం॥ అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ యజమానస్య పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య [మయా][త్వయా] కృతేన మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్యదహనజనిత ప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదకప్రదానేన యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్యదహనజనిత ప్రేతాప్యాయనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతాప్యాయనమస్తు॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥

అథశిలాత్రయవేదికారాధనమ్॥ వేదికాంకృత్వా॥ తన్మధ్యే ప్రేతపాషాణం స్థాపయిత్వా॥ తస్యోత్తరతః దక్షిణతశ్చపాషాణద్వయంస్థాపయిత్వా॥ఉత్తరతో రుద్రం దక్షిణతో యమమనుత్వావాహ్య॥ పూర్వోక్త...తిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశమేహని వేదికాయాం ప్రేతశిలపూజాంకరిష్యే॥ శిలార్చనం కుర్యాత్॥తండులంనివేద్య॥ అత్రగోదానంకుర్యాత్॥

(తతః) ఓషధీస్తంభ ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే। యత్రాత్వముచ్ఛినత్తోస్య పథేవృక్షో వ్యాలుధి। ఏవసుమమఉద్ధృందంతుక్షిత్యా యమశ్శనా బ్రహ్మాన్నిభస్సేన॥ ఇతిపృథివ్యా మోషధీస్తంభంప్రతిష్ఠాప్య॥ శివంభవంతు శేషాణాం జాయంతాంతాశ్చిరజీవినః॥ఇతిపఠిత్వా॥

ప్రేతభార్యాకంఠసూత్రాది విసర్జనమ్.

మృతేహానిదశమేహనివా। భార్యాకంఠసూత్రకర్ణపత్రాణివిసృజేత్॥ తా॥ మృతదినమునగాని దశమదినమునగాని కంఠసూత్రమును కర్ణపత్రములనుదీసివేయవలెననుట. పూర్వోక్త...తిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశమేహనికర్తవ్యమాతుః సూత్రవిసర్జనంకరిష్యే॥ సూత్రవిసర్జనకాలేవిధిప్రకారేణగోదానంకుర్యాత్॥ సూత్రాదివిసర్జనం కుర్యాత్ నారాయణ॥

తతః ప్రేతపత్నీవపనసంకల్పః॥ పూర్వోక్త...తిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య అక్షయపుణ్యలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యదశమేహనిమాతుః అశుచిపరిహారార్థం వపనంకారయిష్యే॥ అథవపనాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణ్యాచరిష్యే॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్॥ ఏకంకుశంశిరసిధృత్వా॥ మేరుమందరతుల్యానిపాపానివివిధానిచ। కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠంతి తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్ ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా పిత్రూణాంముక్తిహేతవే। వపనంకారయిష్యామి తీర్థేబ్రాహ్మణసన్నిధౌ॥ ఇతివపనంకారయిత్వా॥

శిలభాండవాసోద్వాసనమ్.

పూర్వోక్త–తిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। మరణదినాదారభ్య దశమేహన్యూర్ధ్వవిలోకావాప్త్యర్థం శిలభాండవాసోద్వాసనంకరిష్యే॥ ప్రాయశ్చి

త్రం కృత్వా। శిలాం ప్రతిష్ఠాప్య। షోడశోపచారపూజాంకృత్వా । పుష్పాహార పరిమితం తండులం నివేద్య। పూజాం సమాప్య। గోదానదశ దానాని కృత్వా । వాసః ధిత్వా । శిలామావేష్ట్య॥ శ్లో॥ శిలా దేవి మహాపుణ్యే ప్రేతరూపం విహాయచ । జలాంతె బ్రహ్మకల్పస్థాయి నదేవరూపిణే॥ పృథివీంగచ్ఛేతిమంత్రేణ పృష్ఠతో జలేనిక్షిప్య। పాత్రంచోద్వాస్య । జ్ఞాతిభిస్సహ శూచిపరిహారాం తిలామలకి స్నానంకృత్వా । శుద్ధవస్త్రం ధృత్వా । ఆచమ్య। తతోనివర్తధ్వమితి మంత్రేణాభిమంత్ర్య.

౭-౭-౧॥ నివర్తధ్వం మామగాతాస్మాంత్సిషక్త రేవతీః । అగ్నీషోమా పునర్వసూఅస్మేధారయతంరయిం॥

పునరేనానివర్తయ పునరేనాన్న్యాకురు । ఇంద్రఏణాని యచ్ఛత్వగ్ని రేనాఉపాఽజతు॥

పునరేతానివర్తంతామస్మిన్పుష్యంతుగోపతౌ । ఇహైవాగ్నేనిధారయేహ తిష్ఠతుయారయిః । యంనియానంన్యయనం సంజ్ఞానంయత్పరాయణం । ఆవర్తనంనివర్తనం యోగోపాఅపితంహువే॥

యఉదానడ్వ్యయనంయఉదానట్పరాయణం । ఆవర్తనంనివర్తనమపి గోపానివర్తతాం॥ ఆనివర్త నివర్తయపునర్న ఇంద్రగాదేహి। జీవాభిర్భునజామహై॥ పరివోవిశ్వతో దధఊర్జా ఘృతేనపయసా । యేదేవాః కేచయజ్ఞియాస్తేరయ్యాసంసృజంతునః॥

ఆనివర్త నివర్తయ నివర్తనివర్తయ । భూమ్యాశ్చతస్రః ప్రదిశస్తాభ్యఏనాని వర్తయ భద్రంనో అపివాతయమనః॥ ౭-౭-౨ ఓం శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః॥ ఇతిత్రిః ।

ప్రాచ్యామనడ్వాహంస్థాప్య॥ కేచిన్నకుర్వంతి॥ తత్కారణేతదభావేదర్భంవా నిదధాతి॥ ... అనడ్వాహమన్వారభామహేస్వస్తయే। సనఇంద్రఇవదేవేభ్యోవహ్ని స్సంపారణోభవ॥ ఇతిజ్ఞాతయోఽనడ్వాహంస్పృష్ట్వా॥ తతః సూర్యావలోకనంకృత్వా॥ తతః గణపతిమభ్యర్చ్యపుణ్యాహం కుర్యాత్॥

అథకర్మణః పుణ్యాహవాచనమ్.

శ్లో॥ అభీప్సితార్థసిద్ధ్యర్థంపూజితోయస్సురైరపి। సర్వవిఘ్నచ్ఛిదేతస్మైగణాధిపతయేనమః॥ శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం...మహాజనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...తిథౌపితృగోత్రస్య + శర్మణఃప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యదశమేహని అశుచిపరిహారార్థంకర్మణః పుణ్యాహవాచనంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థంగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే॥ విఘ్నప్రకారేణగణపతిమభ్యర్చ్య పుణ్యాహంకుర్యాత్॥ అథసోదకంకలశంతండులతాంబూలం నిధాయాషధీషు ప్రతిష్ఠాప్య॥ బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్॥ ఓంకర్మణఃపుణ్యాహంభవంతోబ్రువంతు॥ ఓంపుణ్యాహంకర్మణోఽస్తు॥ఏవంత్రిః॥—యత్పుణ్యంనక్షత్రం। తద్బట్కుర్వీతోపవ్యుషం। యదావైసూర్యఉదేతి। అథనక్షత్రంనైతి।యావతితత్రసూర్యోగచ్ఛేత్। యత్రజఘన్యంపశ్యేత్। తావతికుర్వీతయత్కారీస్యాత్। పుణ్యాహఏవకురుతే॥ ఓంకర్మణేస్వస్తిభవంతోబ్రువంతు॥ ఓంస్వస్తికర్మణోఽస్తు॥ ఏవంత్రిః॥ స్వస్తినఇంద్రోవృద్ధశ్రవాస్స్వస్తినః పూషావిశ్వవేదాః। స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిస్స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు॥ ఓమ్॥ కర్మణఋద్ధింభవంతోబ్రువంతు॥ ఓమ్॥ కర్మఋధ్యతామ్॥ ఏవంత్రిః॥ ఋధ్యాస్మహవ్యైర్నమసోపసద్య।మిత్రందేవంమిత్రధేయన్నో అస్తు।అనూరాధాన్ హవిషావర్ధయంతః। శతంజీవేమశరదస్సవీరాః॥ త్రీణిత్రీణివైదేవానామృద్ధాని। త్రీణిఛందాంసిత్రీణిసవనాని।త్రయఇమేలోకాః।

ఋధ్యాస్మేవతద్వీర్యం ఏషు లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి। ఋద్ధం భవంతో బ్రువంతు।ఋధ్యతామృద్ధిస్సమృద్ధిః ॥ ముఖసమం కలశముద్ధరేత్॥ కర్మణః పుణ్యాహసమృద్ధిరస్తు। వర్షశతసంపూర్ణమస్తు । గోత్రాభివృద్ధిరస్తు । శాంతిః పుష్టిశ్చాస్తు । శుభంశుభమస్తు ।

పునరపి గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభం భవతు । సర్వసంపదస్తు। శుచీవో హవ్యామరుతశ్శుచీనాం । శుచింహినోమ్యధ్వరం శుచిభ్యః । ఋతేనసత్యమృతసాపఆయంఛ్ఛుచిజన్మానశ్శుచయఃపావకాః॥ అగ్నిశ్శుచివ్రతతమశ్శుచిర్విప్రశ్శుచిఃకవిః । శుచీరోచతఆహుతః। ఉదగ్నేశుచయ స్తవశుక్రాభ్రాజంతఈరతే। తవజ్యోతీంష్యర్చయః॥ ఏతోన్వింద్రం స్తవామశుద్ధంశుద్ధేనసామ్నా। శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసమ్॥ శుద్ధఆశీర్వాన్మమత్తు।ఇంద్రశుద్ధోనఆగహి।శుద్ధశ్శుద్ధాభిరూతిభిః।శుద్ధోరయింనిధారయ। శుద్ధోమమద్ధిసోమ్యః।ఇంద్రశుద్ధోహినోరయిమ్। శుద్ధోరత్నానిదాశుషే। శుద్ధోవృత్రాణిజిఘ్నసే । శుద్ధోవాజంశిషాససి॥ బ్రాహ్మణేష్వమృతం హితమ్। యేనదేవాఃపవిత్రేణ। ఆత్మానంపునతేసదా। తేనసహస్రధారేణ।పావమాన్యఃపునంతుమా।ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్।శతోద్యామంహిరణ్మయమ్। తేనబ్రహ్మవిదోవయమ్।పూతంబ్రహ్మపునీమహే।ఇంద్రస్సునీతీసహమాపునాతు। సోమస్స్వస్త్యావరుణస్సమీచ్యా । యమోరాజాప్రమృణాభిః పునాతుమా। జాతవేదామోర్జయంత్యాపునాతు ॥ ప్రాచ్యాందిశిదేవాఋత్విజోమార్జయంతామ్। దక్షిణాయాందిశిమాసాః పితరో మార్జయంతామ్। ప్రతీచ్యాందిశిగృహాః పశవో మార్జయంతాముదీచ్యాందిశ్యాపఓషధయో వనస్పతయోమార్జయంతామూర్ధ్వాయాందిశియజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయంతామ్॥ ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యోనానా

గోత్రేభ్యో నానానామభ్యశ్శ్రీలక్ష్మీనారాయణో మామహేశ్వరా దిత్యాదినవగ్రహ స్వరూపేభ్యశ్శ్రీలక్ష్మీనారాయణో మామహేశ్వరాదిత్యాది నవగ్రహప్రీత్యర్థం కర్మణఃపుణ్యాహవాచన మంత్ర జపదక్షిణాం మనసోత్సాహపరిమిత హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదేనమమ॥ వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహ్యస్మాన్ త్స్వావేశో అనమీవో భవానః। యత్త్వేమహే ప్రతితన్నోజుషస్వశంనఏధి ద్విపదేశం చతుష్పదే॥ వాస్తోష్పతే శగ్మయాసంసదాతేసక్షీమహిరణ్వయాగాతుమత్యా। ఆపఃక్షేమ ఉతయోగేవరంనోయూయంపాతస్వస్తిభిస్సదానః। అమీవహా వాస్తోష్పతేవిశ్వారూపాణ్యావిశన్। సఖాసుశేవఏధినః। శుభం శుభమ్॥ స్వస్త్యయనంతార్క్ష్యమరిష్టనేమిగ్ం మహద్భూతం వాయసందేవతానామ్। అసురఘ్నమింద్రసఖగ్ం సమత్సుబృహద్యశోనావమివారుహేమ। అంహోముచమాంగిరసంగయంచ స్వస్త్యాత్రేయంమనసాచతార్క్ష్యమ్। ప్రయతపాణిశ్శరణంప్రపద్యేస్వస్తిసంబాధే (ష్వభయంనో అస్తుశుభంశుభమ్)॥

సర్వైజ్ఞాతిభిస్సహగంధాక్షితానిలలాటేధృత్వా॥ మార్జనంకృత్వా॥ పత్నీసహగృహంగచ్ఛేత్॥ కలశపూర్వక శ్రీపురస్సరం

అథ గృహశ్శుద్ధి విషయః.

శ్లో॥ ఆశౌచాంతేతుసంప్రాప్తే గోమయాదివిలేపనైః।
గృహశుద్ధిర్విధాతవ్యా పుణ్యాహంచైవవాచయేత్॥

తా॥ ఆశౌచపరిసమాప్తిదినమందుగోమయము మొదలగుపవిత్రకరములైన వస్తువులచేతగృహశుద్ధి చేయవలయును. పిమ్మటపుణ్యాహవాచనమును గూడఁజేయవలయునని తా॥

అథ వృషోత్సర్జన విషయః.

హేమాద్రౌ॥ శ్లో॥ నకరోతివృషోత్సర్గం సుతీర్థేవాజలాంజలిమ్। నదదాతిసుతోయస్తుపితురుచ్చారవవసః। ఏష్టవ్యాబహవః పుత్రాయద్యేకోపిగయాంవ్రజేత్।

యజేత వాశ్వమేధేన నీలం వా వృషముత్సృజేత్ ॥

తా॥ వృషోత్సర్గముగాని, తీర్థమందు జలాంజలిగాని, పుత్రుడీయనిచో తండ్రినతిక్రమించినవాడే యేమనినబహుపుత్రులనుగోరుట. ఎందుకనగా నొకడయినను గయకు వెళ్లును లేదా యాశ్వమేధము చేయును లేదా నీలవృషభమునచ్చువేసి విడుచుననితాత్పర్యము

షట్త్రింశన్మతే॥ శ్లో॥ పతిపుత్రవతీనారీ భర్తురగ్రే మృతా యది । వృషోత్సర్గం న కుర్వీత గాం దద్యాత్పయస్వినీం । ఏకాదశేహ్ని ప్రేతస్య యస్య నోత్సృజ్యతే వృషః । ప్రేతత్వం సుస్థిరం తస్య దత్తైః శ్రాద్ధశతైరపి॥

తా॥ పతిపుత్రులుగలస్త్రీ భర్తకంటెముందుమృతినొందెనేని వృషోత్సర్గముచేయఁగూడదు. మంచిపాడిగలగోవును దానముజేయవలెను. భర్తమృతినొందినచో వృషోత్సర్జనముచేయనియెడ నూఱుశ్రాద్ధములుచేసినను వానికి ప్రేతత్వముపోనేరదు.

వృషభలక్షణము॥ శ్లో॥ లోహితో యస్తు వర్ణేన ముఖే పుచ్ఛే చ పాండురః । శ్వేతః ఖురవిషాణాభ్యాం స నీలో వృష ఉచ్యతే॥

తా॥ దేహమంతట నెఱ్ఱనిదై ముఖము తోకయు డెక్కలు కొమ్ములు తెల్లనివై యుండునది నీలవృషభమని చెప్పఁబడును. లేదా తెల్లనిదానికిముఖపుచ్ఛాదులు నల్లనివైనచో నీలమనఁబడును ఇట్లునల్లనిదానికి ముఖాదులు తెల్లనివైనచో నీలమనఁబడును.

కొందఱువృషభము దొరకనప్పుడుమన్నుచేగాని పిండిగానిదర్భచేగాని వృషభముచేసి హోమాదివిధిచే వృషోత్సర్గముచేయవచ్చునందురు, యథోక్తమైనవృషభము దొరకనియెడ యథాలాభముగ రెండుసంవత్సరములదిగాని యొకసంవత్సరమందిగాని వృషభమైనను సంవత్సరము దాటినవత్సతరులనఁగ నావుపెయ్యలు నాలుగైనను నొకటియైనను నచ్చువిడువవచ్చును. ప్రయోగము (జరుపునప్పుడు) కర్తఎడమచేతిలో తోకపట్టుకొని కుడుచేతిలోఁ గుశతిలయుక్తమైన జలముతీసికొని ప్రేతయొక్క గోత్రనామాదికమునుచ్చరించి "అముక ప్రేతవృష ఏష మయా దత్తస్తం తారయతు" అనిసువర్ణముతోఁ గూడజలముభూమియందు విడువవలయును ఇంక ననేకవిషయములు ధర్మశాస్త్రములయందుఁ జూడఁదగును॥

వ్యాసః॥ శ్లో॥ ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే ప్రేతాయ స్వర్గమిచ్ఛతా । వృషమేకం సముత్సృజ్య శ్రాద్ధే విప్రాంశ్చ భోజయేత్ । ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే కృత్వా పుణ్యాహవాచనమ్ । వృషముత్సృజ్య కుర్వీత ప్రేతశ్రాద్ధాని షోడశేతి॥

తా॥ మృతినొందినవానికి ప్రేతత్వమునివర్తించి పోవుటకొఱకును స్వర్గము లభించుటకొఱకును వృషోత్సర్జనము పదునొకండవదినంబున తప్పక జేయవలయును పిమ్మట బ్రాహ్మణులను భుజింపఁజేయవలయును పదునొకండవ దినంబునందు పుణ్యాహవాచమును జేయించి వృషోత్సర్జనంబును జేసి పదియారు ప్రేతశ్రాద్ధంబులను జేయవలయునని వ్యాసుఁడు వచించె.

అథ పుణ్యాహవాచనమ్.

(కర్తా) ఏకాదశేహని ప్రాతరుత్థాయ సచేలం స్నాత్వాచమ్య॥ సంధ్యావందనం కృత్వా॥ బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ॥ పవిత్రంధృత్వా॥ శ్లో॥ యశ్శివోనామ రూపాభ్యాం యాదేవీసర్వమంగళా। తయోస్సంస్మరణాత్పుంసాం సర్వతోజయమంగళమ్॥ శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశివర్ణంచతుర్భుజమ్। ప్రసన్నవదనంధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥ తదేవలగ్నంసుదినంతదేవ ... మహాజనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య + ఏవంగుణ + + తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధాని రుద్రగణాఖ్య వసుగణాఖ్య అవశిష్టబ్రాహ్మణభోజనైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధానికరిష్యమాణస్తదంగత్వేన తదాదౌగృహ భూభాండఆత్మద్రవ్య దేహస్థలశరీరశుద్ధ్యర్థం స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం (సవ్యం) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే॥ విధిప్రకారేణగణపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచ కుర్యాత్॥

ఋగ్వేదులకు 11 దినంబున నవాహ్నికశ్రాద్ధము లేదుగనుక ఆప్రయోగము వివరించనైతి.

వృషోత్సర్జనమ్.

ఆచమ్య పూర్వోక్త–తిథౌ పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః। ప్రేతస్య మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః। మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని। పైశాచిక బాధానివృత్త్యర్థం రుద్రలోకప్రాప్త్యర్థం వృషోత్సర్జనాఖ్యంకర్మకరిష్యే। స్థండిలం చతురశ్రమిషుమాత్రావరం॥ గోమయేనోపలిప్య। తత్రప్రాదేశమాత్రాముదగాయతాం రేఖాంయజ్ఞీయశకలమూలేనలిఖేత్। తస్యాఉభయతః ప్రాగాయతే ఉదకంస్థే। అసంస్పృష్టేచపూర్వయా। తయోర్మధ్యేప్రాగాయతా ఉదక్సంస్థాస్తిస్రో సంహతాలిఖిత్వా తత్రశకలంనిధాయ। స్థండిలంమద్భిరభ్యుక్ష్య। శకలమాగ్నేయ్యాంనిరస్య। అపఉప

స్పృశ్య॥ ఏహ్యగ్న ఇత్యస్య మంత్రస్య। రాహిణపుత్రో గౌతమఋషిః। జాతవేదాగ్ని ర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। అగ్న్యుపహ్వానే వినియోగః॥ ఏహ్యగ్న ఇహ హోతా నిషీదాదభ్ధస్సుపురఏతా భవానః। అవతాంత్వా రోదసీ విశ్వమిన్వే యజామహే సౌమనసాయ దేవాన్॥ ౧-౫-౨౮ జుష్టో దమూనా ఇత్యస్య మంత్రస్య। వసుశ్రుత ఋషిః। జాతవేదాగ్ని ర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। అగ్నిసిరీక్షణే వినియోగః॥ జుష్టో దమూనా అతిథిర్దురోణ ఇమంనో యజ్ఞముపయాహి విద్వాన్। విశ్వా అగ్నే అభియుజో విహత్యా శత్రూయతామాభరాభోజనాని॥ ౩-౮-౧౮ భూర్భువస్సువః ప్రజాపతిః ప్రజాపతిర్బృహతీ। అగ్నిప్రతిష్ఠాపనే వినియోగః॥ భూర్భువస్సువరోం। ఇత్యగ్నిమభ్యాత్మం ప్రతిష్ఠాప్య। అగ్న్యుపహరణపాత్రయోరక్షతైస్సహోదకమాసిచ్య। విజ్యోతిషేత్యస్య మంత్రస్య। విశ్వఋషిః। అగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। అగ్నిశుష్కసమింధనే వినియోగః॥ విజ్యోతిషా బృహతా భాత్యగ్నిరావిర్విశ్వాని కృణుతే మహిత్వా। ప్రాదేవీర్మాయాః సహతే దురేవాః శిశీతే శృంగే రక్షసే వినిక్షే ౩-౮-౧౫ చత్వారిశృంగా గౌతమస్సోమతిత్రిష్టుప్। అగ్నిమూర్తిధ్యానే వినియోగః॥ చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాం ఆవివేశ ౩-౮-౧౦ శ్లో॥ అథాగ్నిమూర్తిం వక్ష్యామి సర్వాభీష్టప్రదాయకం। ఏకదేహం ద్విశీర్షం చ జటామకుటమండితం। సుదీప్తం స్వర్ణవపుషం శశాంకశకలాన్వితం। చతుశ్శ్రోత్రం ద్వినాసం చ షణ్ణేత్రం పింగళప్రభమ్। ఆస్యద్వయం సుతామ్రోష్టం సప్తజిహ్వాసమావృతం। దక్షిణాస్యే చతుర్జిహ్వా స్త్రిస్రో వైవామవక్త్రకే। ప్రసన్నం సుస్మితం శాంతం సప్తహస్తసమన్వితం। దక్షిణే చ చతుర్వామ హస్తం వామభాగే త్రిహస్తకమ్। స్రుక్స్రువౌ శక్తిమగ్నించ ధారయన్దక్షిణైర్భుజైః। ధారయన్తోమరం వామైర్వ్యజనం ఘృతపాత్రకం త్రిమేఖలం త్రిపాదం చ మేషారూఢం వరప్రదం యజ్ఞసూత్రధరం సౌమ్యం సర్వాభరణభూషితం। రక్తాంబరధరం దేవం రక్తమాలావిభూషితం। రక్తచందనలిప్తాంగం। జ్వాలాకోటిసమప్రభం। స్వాహాం తు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీం వామే స్వధాం తథా॥ మం॥ ఏషహి దేవః ప్రదిశో ఏవం సంచింత్య మనసా వహ్నిమధ్యే। తమావాహయే నుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉగర్భే అంతః। సవిజాయ

మాణాస్సంజపిష్యమాణాః। ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతివిశ్వతోముఖః। ప్రాఙ్ముఖాఽగ్నే। మమా
భిముఖో భవ। సుముఖో భవ। సుప్రసన్నో భవ। వరదో భవ। యథోక్తజిహ్వాయామావిగ్ర
హాణ। పూర్వోక్తతిథౌ పితుః.. గోత్రస్య...శర్మణః। ప్రేతస్య। మాతుః।...గోత్రా
యాః। దాయాద్యాః। ప్రీతాయాః। మరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని। అంధత్వమూకత్వ
కాణత్వబధిరత్వపంగుత్వపైశాచికబాధానివృత్త్యర్థం। రుద్రలోకావాప్త్యర్థం। వృషో
త్సర్జనాఖ్యం కర్మ కరిష్యే। ఆచార్యఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్॥ తదంగమన్వాధానం
కరిష్యే। సమిద్ద్వయం త్రయం వా గృహీత్వా। అస్మిన్నన్వాహితేఽగ్నావగ్నిం। జాతవే
దసమిధ్మేన। ప్రజాపతిం। ప్రజాపతిం చాఘారదేవతే। ఆజ్యేన। అగ్నీషోమౌ। చక్షుషీ
ఆజ్యేన। రుద్రం। సోమమింద్రం। ప్రధానదేవతాః। చరుపాయసయావకద్రవ్యేణ। చరు
శేషేణ స్విష్టకృతం। ఇధ్మసన్నహనేన రుద్రం। అయాసమగ్నిం దేవాన్ స్విష్టమగ్నిం వాయుం
సూర్యం ప్రజాపతిం చైతాః ప్రాయశ్చిత్తదేవతాః ఆజ్యేన। జ్ఞాతాఽజ్ఞాతదోషనిర్హరణార్థం।
త్రివారమగ్నిం మరుతశ్చాజ్యేన। విశ్వాన్దేవాన్సంస్రావేణ। అంగదేవతాః। ప్రధానదేవతాః
సర్వాస్సన్నిహితాస్సంతు। ఏవం సాంగోపాంగేన కర్మణా సద్యో యక్ష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య।
తూష్ణీం సమస్తవ్యాహృతిభిర్వా సమిద్ధోమం కుర్యాత్। వ్యాహృతిపక్షే। వ్యాహృతీనా
మిత్యాదిపూర్వవత్। అన్వాధానసమిద్ధోమే వినియోగః। ఓం భూర్భువస్స్వస్స్వాహా
ప్రజాపతయ ఇదం న మమ। అథాగ్నేరీశాన్యదేశే మంటపద్వయమాపాద్య। నూత
నవస్త్రాణి నిధాయ। తత్ర తండులాన్నిక్షిప్య। కలశద్వయం ప్రతిష్ఠాప్య। నూతనవస్త్ర
మావేష్ట్య। తస్మిన్కూర్చద్వయం ప్రతిష్ఠాప్య। వృషోత్సర్జనాంగగోవృషభమావాహనం
కరిష్యే। ఇతి సంకల్ప్య ఋషభమితి వృషభం। మాగావోగ్మస్నితి గాం చాభిమంత్ర్య।

ఋషభం మా సమానానాం సపత్నానాం విషాసహిం। హంతారం శత్రూణాం కృధి వి
రాజం గోపతిం గవాం॥ 1॥ అహమస్మి సపత్నహేంద్ర ఇవారిష్టో అక్షతః। అధస్సపత్నా
మే పదోరిమే సర్వే అభిష్ఠితాః॥ 2॥ అత్రైవ వోఽపి నహ్యామ్యుభే ఆర్త్నీ ఇవ జ్యయా। వాచ
స్పతే నిషేధేమాన్యథా మదధరం వదాన్॥ 3॥ అభిభూరహమాగమం విశ్వకర్మేణ ధామ్నా

మ్నా। ఆవశ్చిత్తమావో న్వితమావ్నోహాంస నితిఁదధ॥ ౪॥ యోగక్షేమం వఆనా యూహం భూయాసముత్తమ ఆవోమ్యూర్ధానమక్రమీం। అగస్పదాన్మ ఉద్వదత మం డూకా ఇవోదకాన్మండూకా ఉదకాదివ॥ ౫-౮-౮-౨౪॥ ఇతివృషభమభిమంత్ర్య॥

ఆగావోఅగ్మన్నుతభద్రమక్రింత్సీదంతుగోష్ఠేరణయంత్వస్మే। ప్రజావతీః పురురూపా ఇహస్యురింద్రయ పూర్వీరుషసోదుహానాః ॥౧॥ ఇంద్రోయజ్వనేపృణతేచశిక్షత్యుపే ద్దదాతినస్వంముష్ణాయతి। భూయోభూయోరయిమిద్రస్య వర్ధయన్నభిన్నే ఖిల్యేనిద ధాతిదేవయుం॥ ౨॥

నతానశంతినదభాతితస్కరోనాసామామిత్రోవ్యథిరాదధర్షతి। దేవాంశ్చ యాభిర్యజతేదదాతి చజ్యోగిత్తాభిస్సచతే గోపతిస్సహ॥౩॥

నతాఅర్వారేణుకకాటో అశ్నుతేన సంస్కృతత్రముపయం తితాఅభి। ఉరు గాయమభయంతస్యతా అనుగావో మర్తస్యవిచరంతియజ్వనః॥౪॥

గావోభగోగావ ఇంద్రోమెఅచ్ఛాన్గావస్సోమస్య ప్రథమస్యభక్షః। ఇమా యాగావస్సజనాస ఇంద్రఇచ్ఛామీద్ధృదామనసాచిదింద్రం॥౫॥

యూయంగావో మెదయథాకృశంచిదశ్రీరం చిత్కృణుథాసుప్రతీకం। భ ద్రంగృహంకృణుథ భద్రవాచోబృహద్వోవయ ఉచ్యతేసభాసు॥౬॥

ప్రజావతీస్సూయవసం రిశంతీశ్శుద్ధాఅపస్సు ప్రపాణేపిబంతీః మావస్తేనఈశ తమాఘశంసః పరివోహేతీరుద్రస్యవృజ్యాః॥౭॥

ఉప్రేదముపపర్చనమ్మాసుగోషూపపృచ్యతాం । ఉపఋషభస్య రేతసి స్యూపేం ద్రీతవప్రీర్యే ॥౮॥

ఇతిగామభిమంత్ర్య॥ తతోఽష్టదిక్పాలకానావాహయేత్ ॥ ఇంద్రంమహోమృషుచ్ఛంద ఇంద్రోగాయత్రీ॥ ఇంద్రావాహనె వినియోగః॥ ఇంద్రంవోవిశ్వతస్పరిహవామహే జనెభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలః॥ ౧-౧-౧౮ ఇంద్రంలోకపాలకమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ ఇతిప్రాచ్యాం॥ అగ్నిందూతంమెధాతిథిరగ్నిర్గాయత్రీ। అగ్న్యావాహనెవినియోగః॥ అగ్నిందూతంవృణీమహెహోతారం విశ్వవేదసం। అస్యయజ్ఞస్య సుక్రతుం॥ ౧-౧-౨౨॥ అగ్నిం=పూజయామి॥ ఆగ్నేయభాగే॥ యమాయ సోమంయమోయమస్త్రిష్టుప్ ॥ యమావాహనె వినియోగః॥ యమాయసోమంసునుత యమాయజుహుతాహవిః। యమంహయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్ని దూతో అరంకృతః॥ ౭-౬-౧౬ యమం=పూజయామి ॥ ఇతిదక్షిణస్యాం ॥ మూషణఇతి ఘోరః కణ్వోగాయత్రీ॥ నిఋర్త్యావాహనె వినియోగః॥ మూషుణః పరాపరానిఋతిర్దుర్హణావధీత్ ।పదీష్టతృష్ణయాసహ॥౧-౩-౧౬నిఋతిం=పూజయామి॥ ఇతినిఋత్యాం॥ ఉదుత్తమంముముగ్ధిశ్శునశ్శేపో వరుణోగాయత్రీ॥ వరుణావాహనె వినియోగః॥ ఉదుత్తమం ముముగ్ధినో విపాశంమధ్యమం చృత। అవాధమానిజీవసే॥౧-౮-౧౮వరుణం=పూజయామి॥ఇతి ప్రతీచ్యాం॥తవవాయవాంగిరసోవ్యశ్వోవాయుర్గాయత్రీ॥ వాయ్వావాహనె వినియోగః॥ తవవాయవృతస్పతెత్వష్టుర్జామాతరద్భుతం । ఆవాంస్యా వృణీమహే॥ ౬-౨-౩౦ ఇతి వాయువ్యం=యామి॥ వాయువ్యాం॥ త్వన్నస్సోమో గౌతమస్సోమోగాయత్రీ॥కుబెరావాహనె వినియోగః ॥ త్వన్నస్సోమ విశ్వతో రక్షారాజన్నఘాయతః। నరిష్యేత్వావ

త్తసఖా॥ ౧-౬-౨౦ కుబేరం=పూజయామి॥ ఇత్యుత్తరస్యాం॥ కద్రుద్రాయేతికణ్వో రుద్రోగాయత్రీ ॥ రుద్రావాహనేవినియోగః॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసేమీఢుష్టమాయ తవ్యసే। వోచేమశంతమంహృదే ॥ ౧-౩-౨౬ రుద్రం=పూజయామి ॥ ఇతీశాన్యాం॥ తత ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకేభ్యః। గోవృషభరాజాభ్యాంచావాహనాది షోడశోపచారపూజాంకృత్వా॥ అగ్నిసమీపమాగత్యతతస్సోదకేనపాణినా ప్రదక్షిణమగ్నింత్రిఃపరిసమూహ్య। ప్రాగగ్రైరుదగగ్రైశ్చబాహుమాత్రైర్దర్భైః। పురస్తాదుదీచీనాగ్రైష్షోడశభిః। దక్షిణతః ప్రాగగ్రైరష్టాదశభిః। పశ్చాదుదీచీనాగ్రైష్షోడశభిః। ఉత్తరతః ప్రాగగ్రైర్బష్టాదశభిః మూలాన్యగ్రైరపిధాయ॥ అగ్నేరుత్తరతః పాత్రాసాదనాయ। దక్షిణతో బ్రహ్మాసనార్థంచదర్భానాస్తీర్య। త్రిఃపరిషిచ్య। ఉత్తరాస్తీర్ణేషు దర్భేషు దక్షిణసవ్యపాణిభ్యాం। క్రమేణ। చరుస్థాలీప్రోక్షణ్యౌ। దర్వీస్రువౌ। ప్రణీతాజ్యస్థాలీపాత్రే। ఇధ్మాబర్హిషీ చేతి। శూర్పకృష్ణాజినేఉలూఖలముసలానిచసాదయేత్ ॥ ప్రోక్షణపాత్రముద్ధృత్య। తత్రానంతర్గర్భౌప్రాదేశ మాత్రావనఖఛిన్నౌ। సమానాగ్రౌ। దర్భౌపవిత్రేకృత్వా। తస్మిన్నంతర్ధాయ। అపఆసిచ్య। గంధాదికంప్రక్షిప్య। హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాముపస్త్రిరుత్పూయ। పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా। ఇధ్మాబర్హిషోశ్చగ్రంథింవిస్రస్య। తాభిరద్భిస్త్రిఃప్రోక్షేత్ ॥ శ్లో॥ ఉత్తానేనతుహస్తేనకర్తవ్యం ప్రోక్షణంభవేత్। అవాచీనేనహస్తేనకర్తవ్యంస్యాదవోక్షణమ్॥ ముష్టికృతేనహస్తేనకృతమభ్యుక్షణంభవేత్ ॥ అథ చమసంప్రత్యగగ్నేర్నిధాయ। తత్రప్రాగగ్రేపవిత్రేనిధాయ। ఉత్పూత। అపఆసిచ్య। గంధాదికంప్రక్షిప్య। బ్రహ్మాణంవృణుయాత్। హోమార్థంఅస్మిన్వృషోత్సర్జనాఖ్యే కర్మణి బ్రహ్మాణంత్వామహంవృణే। బ్రహ్మావృతోఽస్మి కరిష్యామీత్యుక్త్వా। ప్రాఙ్ముఖోయజ్ఞోపవీత్యాచమ్య। సమస్తపాణ్యంగుష్ఠాగ్రేణాగ్నిం సవ్యపాదపురస్సరంపరీత్య। నిరస్తః పరావసురిత్యంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం బ్రహ్మాసనాత్తృణంనైరృత్యాంనిరస్య । అప ఉపస్పృశ్య॥ ఇదమహమర్వావసోస్సదనేసీదామీత్యుపవిశ్య। జపతి। ఓంబృహస్పతిర్బ్రహ్మాబ్రహ్మసదనఆశిష్యతే॥ బృహస్పతేయజ్ఞంగోపాయ। సయజ్ఞపతింపాహిసమాం పాహి ఇతిజపిత్వాసదాయజ్ఞమనావర్తేత॥ కర్తా। చమసంనాళికాగ్రంనీత్వా। బ్రహ్మన్నపఃప్రణేష్యామి। ఓంప్రణయ। ఇత్యతిసృజేత్ ॥ కర్తా। అగ్నేరుత్తరతో దర్భేషునిధాయ।

అన్యైర్దర్భైః ప్రచ్ఛాదయేత్ । తేపవిత్రేచరుపాత్రేనిధాయ ॥ రుద్రాయత్వాజుష్టంనిర్వ
పామి॥ త్రిః॥ సోమాయత్వాజుష్టంనిర్వపామి॥ త్రిః॥ ఇంద్రాయత్వాజుష్టంనిర్వపామి॥త్రిః
రుద్రాయత్వాజుష్టంప్రోక్షామి। సోమాయత్వాజుష్టంప్రోక్షామి। ఇంద్రాయత్వాజుష్టం
ప్రోక్షామీతినిర్వాపసంఖ్యయాప్రోక్ష్య॥ త్రిఃప్రక్షాళ్యాశ్రపయేత్ ॥ వ్రీహీన్ పత్నీస్వ
యంహాముసలేనావహన్యాత్ తేపవిత్రేఆజ్యపాత్రేనిధాయ। ఆజ్యపాత్రేఆజ్యమాసి
చ్య॥ అగ్నేరుత్తరతస్సభస్మాంగారాన్ప్రయోగపారిజాతరీత్యా పరిస్తరణాద్బహిర్నిరూ
హ్య। తేష్వాజ్యమధిశ్రిత్య। జ్వలతాదర్భాదినావజ్వల్య। అంగుష్ఠపర్వమాత్రౌకౌ ద్వౌద
ర్భాగ్రేప్రచ్ఛిద్య। ప్రక్షాళ్య। ఆజ్యేప్రాస్య। అపఉపస్పృశ్య। తేనైవజ్వలతాచరుణా
సహత్రిఃపర్యగ్నికరణంకృత్వా। తదుల్ముకమపాస్య। అపస్స్పృష్ట్వా। ఆజ్యంకర్షన్నుదగు
ద్వాస్య।అంగారాన్నిరూహ్య। సవితుష్ట్వేత్యస్య మంత్రస్యహిరణ్యస్తూపఋషిః।సవి
తాదేవతా। పురఉష్ణిక్ఛందః। ఆజ్యోత్పవనేవినియోగః॥ సవితుష్ట్వాప్రసవఉత్పునామ్య
చ్ఛిద్రేణపవిత్రేణవసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిరితిమంత్రేణైకవారం ద్విస్తూష్ణీముత్తానాభ్యాం
పాణిభ్యామంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యామాజ్యంత్రిరుత్పూయ ॥ పవిత్రేప్రోక్ష్యానవన్యాగ్నౌప్ర
హృత్య। అగ్నేఃపశ్చాదద్భిఃప్రోక్ష్యోదగగ్రాన్బర్హిస్సన్నహనీమాంస్తీర్య। తస్యాం బర్హి
రాస్తీర్య। తత్రాజ్యపాత్రంనిధాయ దక్షిణేనహస్తేన స్రుక్స్రువౌగృహీత్వా। సవ్యేనద
ర్భానాదాయ। సహైవాగ్నౌప్రతాప్య।స్రుచంనిధాయ। స్రువంవామహస్తేగృహీత్వా।
దక్షిణేనదర్భానాదాయ। దర్భాగ్రైర్బిలం త్రిస్సంమృజ్య । బిలపృష్ఠాదారభ్యయావగ్ర
పరిబిలందండం దర్భమూలైస్త్రిస్సంమృజ్య।ప్రోక్ష్య। స్రువమాజ్యాదుత్తరతోనిధాయ।
అపస్స్పృష్ట్వా॥ తైరేవదర్భైస్స్రుచంచైవమేవసంమృజ్య। స్రుచస్స్రువాదుత్తరతోనిధాయ। ద
ర్భానద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌప్రహరేత్ ॥ తతశ్చరుంస్రువేణాభిఘార్య। ఉదగుద్వాస్య॥అ
గ్న్యాజ్యయోర్మధ్యేనీత్వా। ఆజ్యాద్దక్షిణతో బర్హిష్యాసాద్య॥ హవిఃపృథక్కరణాయ
పాత్రాంతరంచర్వాజ్యయోర్మధ్యేనిధాయ । ఇధ్మరజ్జుంచమసేనిధాయ । ఇధ్మంవామ
హస్తేగృహీత్వా। ఇధ్మమలంకృత్య। అగ్నిమలంకృత్య। బ్రహ్మాణమలంకృత్య। స్వయమ
లంకృతోజుహుయాత్ ॥ విశ్వానినోదుర్గహేతితిసృణాంమంత్రాణాం। మాధ్యమాత్రే
యోవసుశ్రుతఋషిః। జాతవేదాగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। అగ్న్యలంకరణేవినియోగః

౧ః॥ ఓం॥ విశ్వానినోదుర్గహా జాతవేదః। ఇతిప్రాచ్యాం। సింధుంననావాదురితాతిపర్షి॥
ఇత్యాగ్నేయ్యాం। అగ్నే అత్రిమన్మనసాగృణానః। ఇతిదక్షిణస్యాం। అస్మాకంబోధ్యవితా
తనూనాం॥ ఇతినిఋత్యాం। యస్త్వాహృదాకీరిణామన్యమానః॥ ఇతిప్రతీచ్యాం। అ
మర్త్యంమర్త్యో జోహవీమి॥ ఇతివాయవ్యాం। జాతవేదోయశో అస్మాసుధేహి॥ ఇత్యు
త్తరస్యాం। ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వమశ్యాం॥ ౩-౮-౧౯ ఇతీశాన్యాం॥ తతో నమస్కా-
రముద్రాంధృత్వా॥ ప్రార్థయేత్॥ యస్మైత్వంసుకృతే జాతవేద ఉలోకమగ్నే కృణవః
స్యోనం అశ్వినంసపుత్రిణం వీరవంతం గోమంతంరయింనశతే స్వస్తి॥ ౩-౮-౧౯
ఇధ్మందర్భైరభిఘార్య। మూలమధ్యమయోర్మధ్యే గృహీత్వా॥ అయంతఇధ్మ వామదేవో
జాతవేదాగ్నిస్త్రిష్టుప్। అగ్నిధ్మాధానే వినియోగః॥ ఓం అయంతఇధ్మ ఆత్మా జాతవేదస్తే
నేధ్యస్వవర్ధస్వచేద్ధవర్ధయచాస్మాన్ప్రజయాచపశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేనసమే
ధయస్వాహా॥ జాతవేదసేసమిధ్యమానాయఇదంనమమ॥ తతస్స్రువేణాజ్యమాదాయ
అగ్నేరాయతనస్య వాయవ్యకోణాదారభ్య। ఆగ్నేయకోణపర్యంతం। సంతతధారాం
జుహుయాత్। ప్రజాపతయఇతిమనసాస్మరన్। స్వాహేత్యుచ్చైర్వదేత్॥ ప్రజాపత
యఇదంనమమ। ఏవంనైరుతిదేశాదీశాన పర్యంతంజుహుయాత్॥ అథఅగ్నిశుద్ధ్య
ర్థంచక్షుషీహోమః॥ అగ్నయేస్వాహేత్యుత్తరార్ధపూర్వార్ధే। అగ్నయఇదంనమమ॥
సోమాయస్వాహేతిదక్షిణార్ధపూర్వార్ధే। సోమాయేదంనమమ॥ ఇతిచక్షుషీహోమః॥

తతఃపూర్వపాత్రేచరుంనిక్షిప్య। అభిఘార్య। త్రేధావిభజ్య। భాగత్రయమభిమృ
శ్య। అభిఘార్య। అవదానధర్మేణావదాయ। కద్రుద్రాయేత్యస్యమంత్రస్య। కణ్వఋ
షిః। రుద్రో దేవతా। గాయత్రీఛందః। వృషోత్సర్గప్రధాన చరుహోమేవినియోగః॥
ఓంకద్రుద్రాయప్రచేతసే మీఢుష్టమాయతవ్యసే। వోచేమశంతమంహృదే స్వాహా॥
(౧-౩-౨౬) రుద్రాయేదంనమమ॥ సోమోధేనుమిత్యస్య మంత్రస్య। గౌతమ
ఋషిః సోమోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందఃవృషో-పాయసహోమేవినియోగః॥ సో
మోధేనుంసోమో అర్వంతమాశుంసోమోవీరంకర్మణ్యందదాత్। సాదన్యంవిదథ్యంస

భేయంపిత్రుశ్రవణంయోదదాశదస్మైస్వాహా॥ సోమాయేదంనమమ॥ ౧-౬-౨౨ వె
దముపపర్చనమిత్యస్యమంత్రస్య। భరద్వాజఋషిః। ఇంద్రోదేవతా। అనుష్టుప్ఛందః। వృ
షోత్సర్గపరిధానచరుహోమేవినియోగః॥ ఉపేదముపపర్చనమాసు గోషూపపృచ్య
తామ్ । ఋషభస్యరేతస్యైంద్రతవవీర్యైస్వాహా॥ ఇన్ద్రాయేదంనమమ॥
ఇతిప్రధాన దేవతాహుత్వా । అథ సౌవర్ణాదికృతేన శంఖంచక్రం ప్రాగ్భాగేని
ధాయ॥ సంపూజ్య॥ కద్రుద్రాయేతి నవర్చస్య సూక్తస్య । కణ్వఋ
షిః రుద్రోదేవతా। గాయత్రీఛందః॥ పార్శ్విప్రార్థనేవినియోగః॥ కద్రుద్రాయప్రచే
తసేమీఢుష్టమాయతవ్యసే వోచేమశంతమంహృదే ॥౧॥ యథానోఅదితిః కరత్ప
శ్వేనృభ్యోయథాగవే। యథాతోకాయరుద్రియం॥౨॥ యథానోమిత్రోవరుణోయ
థారుద్రశ్చికేతతి। యథావిశ్వేసజోషసః॥౩॥ గాథపతింమేధపతిం రుద్రంజలాషభే
షజం। తచ్ఛంయోస్సుమ్నమీమహే॥౪॥ యశ్శుక్రఇవసూర్యోహిరణ్యమివరోచ
తే। శ్రేష్ఠోదేవానాంవసుః॥౫॥ శన్నఃకరత్యర్వతే సుగంమేషాయమేష్యే। నృభ్యోనారి
భ్యోగవే॥౬॥ అస్మేసోమశ్రియమధినిధేహిశతస్యనృణాం। మహిశ్రవస్తువినృమ్ణం॥౭॥
మానస్సోమపరిబాధోమారాతయోజుహురంత। ఆనఇంద్రోవాజేభజ॥౮॥ యాస్తేప్ర
జాఅమృతస్యపరస్మిన్ధామన్నృతస్య। మూర్ధానాభాసోమవేన ఆభూషంతీస్సోమ
వేదః॥౯॥ ప్రార్థనం॥ శ్లో॥ పశుంపశుపతిం దేవంసర్వదేవస్వరూపిణే। వృషభాయచ
దేవాయప్రేతత్వవినివృత్తయే॥ ప్రత్యక్షయోధిమారభ్య ప్రాగర్ఘ్యోధిపోభవ। తద్దై
వదక్షిణాం భోధింసామ్యార్ధేరథపోభవ॥ శ్లో॥ నీలోత్పలదళశ్యామాం। దీర్ఘశృంగో
పశోభితాం। యూర్ధ్వజంపాశదండంచ। తస్మైదేవ్యైనమోనమః॥

ఇమారుద్రాయేత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య। గృత్సమదఋషిః। రుద్రో దేవతా జగతీఛందః। అంత్యే ద్వే త్రిష్టుప్॥ దక్షిణదిశి ప్రార్థనే వినియోగః ॥ ఇమా రుద్రాయ తవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామహే మతీః। యథా శమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామే అస్మిన్ననాతురం ॥౧॥ మృళా నో రుద్రోత నో మయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా విధేమ తే। యచ్ఛం చ యోశ్చ మనురాయేజే పితా తదశ్యామ తవ రుద్ర ప్రణీతిషు ॥౨॥ అశ్యామ తే సుమతిం దేవయజ్యయా క్షయద్వీరస్య తవ రుద్ర మీఢ్వః। సుమ్నాయన్నిద్విశో అస్మాకమాచరారిష్టవీరా జుహవామ తే హవిః ॥౩॥ త్వేషం వయం రుద్రం యజ్ఞసాధం వంకుం కవిమవసే నిహ్వయామహే। ఆరే అస్మద్దైవ్యం హేళో అస్యతు సుమతిమిద్వయమస్యావృణీమహే ॥౪॥ దివో వరాహమరుషం కపర్దినం త్వేషం రూపం నమసా నిహ్వయామహే। హస్తే బిభ్రద్భేషజా వార్యాణి శర్మ వర్మ ఛర్దిరస్మభ్యం యంసత్ ॥౫॥ ఇదం పిత్రే మరుతాముచ్యతే వచః స్వాదోః స్వాదీయో రుద్రాయ వర్ధనం। రాస్వా చ నో అమృత మర్తభోజనం త్మనే తోకాయ తనయాయ మృళ ॥౬॥ మా నో మహాంతముత మా నో అర్భకం మా న ఉక్షంతముత మా న ఉక్షితం। మా నో వధీః పితరం మోత మాతరం ప్రియా మా నస్తన్వో రుద్ర రీరిషః ॥౭॥ మా నస్తోకే తనయే మా న ఆయౌ మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః। వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్హవిష్మంతః సదమిత్త్వా హవామహే ॥౮॥ ఉప తే స్తోమాన్పశుపా ఇవాకరం రాస్వా పితర్మరుతాం సుమ్నమస్మే। భద్రా హి తే సుమతిర్మృళయత్తమాథా వయమవ ఇత్తే వృణీమహే ॥౯॥ ఆరే తే గోఘ్నముత పూరుషఘ్నం క్షయద్వీర సుమ్నమస్మే తే అస్తు। మృళా చ నో అధి చ బ్రూహి దేవాధా చ నః శర్మయ

చ్ఛ ద్విబర్హాః ౧౦॥ అవోచామ నమో అస్మా అవస్యవః శృణోతు నో హవం రుద్రో మరు
త్వాన్ । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః॥

ఆ తే పితరితి పంచదశర్చస్య సూక్తస్య। గృత్సమద ఋషిః॥ రుద్రో దేవతా। త్రి
ష్టుప్ఛన్దః। పశ్చిమదిశి పార్థివసేవిని యోగః॥ ఆ తే పితర్మరుతాం సుమ్నమేతు మా నః సూ
ర్యస్య సందృశో యుయోథాః। అభి నో వీరో అర్వతి క్షమేత ప్ర జాయేమహి రుద్ర ప్రజా
భిః॥ ౧॥ త్వాదత్తేభీ రుద్ర శంతమేభిః శతం హిమా అశీయ భేషజేభిః। వ్యస్మద్ద్వేషో వితరం
రం వ్యంహో వ్యమీవాశ్చాతయస్వా విషూచీః॥ ౨॥ శ్రేష్ఠో జాతస్య రుద్ర శ్రియాసి తవ
స్తమస్తవసాం వజ్రబాహో। పర్షి ణః పారమంహసః స్వస్తి విశ్వా అభీతీ రపసో యుయోధి॥
౩॥ మా త్వా రుద్ర చుక్రుధామా నమోభిర్మా దుష్టుతీ వృషభ మా సహూతీ। ఉన్నో వీరాఁ
అర్పయ భేషజేభిర్భిషక్తమం త్వా భిషజాం శృణోమి॥ ౪॥ హవీమభిర్హవతే యో హవిర్భి
రవ స్తోమేభీ రుద్రం దిషీయ। ఋదూదరః సుహవో మా నో అస్యై బభ్రుః సుశిప్రో రీరధన్మనా
యై॥ ౫॥ ఉన్మా మమన్ద వృషభో మరుత్వాన్త్వక్షీయసా వయసా నాధమానం। ఘృణీవ ఛా
యామరపా అశీయా వివాసేయం రుద్రస్య సుమ్నం॥ ౬॥

క్వ స్య తే రుద్ర మృళయాకుర్హస్తో యో అస్తి భేషజో జలాషః। అపభర్తా రపసో
దైవ్యస్యాభీ ను మా వృషభ చక్షమీథాః॥ ౭॥ ప్ర బభ్రవే వృషభాయ శ్వితీచే మహో మ
హీం సుష్టుతిమీరయామి। నమస్యా కల్మలీకినం నమోభిర్గృణీమసి త్వేషం రుద్రస్య నామ॥
౮॥ స్థిరేభిరఙ్గైః పురురూప ఉగ్రో బభ్రుః శుక్రేభిః పిపిశే హిరణ్యైః। ఈశానాదస్య

భువనస్య భూరేర్న వా ఉ యోషద్రుద్రాదసుర్యం॥ ౯॥ అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధ
న్వార్హన్నిష్కం యజతం విశ్వరూపం। అర్హన్నిదం దయసే విశ్వమభ్వం న వా ఓజీయో
రుద్ర త్వదస్తి॥ ౧౦॥ స్తుహి శ్రుతం గర్తసదం యువానం మృగం న భీమముపహత్నుము
గ్రం। మృళా జరిత్రే రుద్ర స్తవానోఽన్యం తే అస్మన్ని వపంతు సేనాః॥౧౧॥ కుమారశ్చిత్పి
తరం వందమానం ప్రతి నానామ రుద్రోపయంతం। భూరేర్దాతారం సత్పతిం గృణీషే స్తుత
స్త్వం భేషజా రాస్యస్మే॥ ౧౨॥ యా వో భేషజా మరుతః శుచీని యా శంతమా వృషణో
యా మయోభు। యాని మనురవృణీతా పితా నస్తా శం చ యోశ్చ రుద్రస్య వశ్మి॥౧౩॥ పరి
ణో హేతీ రుద్రస్య వృజ్యాః పరి త్వేషస్య దుర్మతిర్మహీ గాత్। అవ స్థిరా మఘవద్భ్యస్తను
ష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృళ॥౧౪॥ ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన యథా దేవ న
హృణీషే న హంసి। హవనశ్రున్నో రుద్రేహ బోధి బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః
పశ్చిమదిశి ప్రార్థనమ్కృత్వా......

ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వన ఇతి చతుష్కర్చస్య సూక్తస్య వసిష్ఠ ఋషిః। రుద్రో దే
వతా। జగతీ ఛందః। ఉత్తరదిశి ప్రార్థనే వినియోగః॥ ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వనే గిరః క్షి
ప్రేషవే దేవాయ స్వధాన్నే। అషాఢాయ సహమానాయ వేధసే తిగ్మాయుధాయ భర
తా శృణోతు నః॥౧॥ స హి క్షయేణ క్షమ్యస్య జన్మనః సామ్రాజ్యేన దివ్యస్య చేతతి। అ
వన్నవంతీరుప నో దురశ్చరానమీవో రుద్ర జాసు నో భవ॥౨॥ యా తే దిద్యుదవసృష్టా దివ
స్పరి క్ష్మయా చరతి పరి సా వృణక్తు నః॥ సహస్రం తే స్వపివాత భేషజా మా న స్తోకేషు తన
యేషు రీరిషః॥ ౩॥ మా నో వధీ రుద్ర మా పరా దా మా తే భూమ ప్రసితౌ హీళితస్య। ఆ నో భ

జబ్ర్హ్మిషిజీవశేం సేద్యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః॥ ఇతిప్రార్థనంకృత్వా॥

ఏతంయువానంపరివోదదామి తేనక్రీళంతీశ్చరతప్రియేణ మానశ్శాప్త జనుషా స్సుభాగారాయస్పోషేణసమిషామదేమ॥ ౨॥ శాంతాపృథివీశివమంతరిక్షంద్యౌర్నో దేవ్యభయంనోఅస్తు॥ శివాదిశః ప్రదిశఉద్దిశోనఆపోవిశ్వతః పరిపాంతుసర్వతః॥ 3 ॥ ఓంశ్శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః॥ ఇతిజపిత్వా। గోమిథునస్యపునఃపూజాంకృత్వా। చరుత్రయేణస్విష్టకృతమాదాయ॥ యదస్యకర్మణఇత్యస్యమంత్రస్య। హిరణ్యగర్భఋషిః। స్విష్టకృద్దేవతా। అతిధృతిచ్ఛందః॥ అగ్నిస్విష్టకృద్ధోమేవినియోగః। యదస్యకర్మణోత్యరీరిచం యద్వాన్యూనమిహాకరం। అగ్నిష్టత్స్విష్టకృద్విద్వాన్సర్వంస్విష్టం సుహుతంకరోతుమే॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేసుహుతహుతే సర్వప్రాయశ్చిత్తాహుతీనాం కామానాం సమర్ధయిత్రే సర్వాన్నః కామాన్సమర్ధయస్వాహా॥ ఇత్యేకశృంగ్యాచ్చార్యాగ్నావీశానదేశేజుహుయాత్। స్విష్టకృతేగ్నయఇదంనమమ। తతోగ్నెరుత్తరతఃస్థితామిధ్మబంధనరజ్జుంవిస్రస్య।రుద్రాయస్వాహేతిహుత్వా। ఆపస్పృష్ట్వా।స్రువేణప్రాయశ్చిత్తాజ్యాహుతీస్సప్తజుహుయాత్। తత్రమంత్రాః॥ అయాశ్చేతివిమదోయాళగ్నిఃపంక్తిః। ప్రాయశ్చిత్తాజ్యహోమేవినియోగః॥ అయాశ్చాగ్నేస్యనభిశస్తీశ్చ సత్యమిత్వమయాఅసి। అయాసావయసాకృతోయాసర్ఽ హవ్యమూహిషేయానోధేహిభేషజంస్వాహా॥ అయసేఽగ్నయఇదంనమమ॥అతోదేవామేధాతిథిర్దేవాగాయత్రీ॥ప్రాగ్వత్॥అతోదేవాఅవంతు। నోయతోవిష్ణుర్విచక్రమేపృథివ్యాస్సప్తధామభిస్స్వాహా॥ ౧॥౨॥౯॥దేవేభ్యఇదం॥ఇదంవిష్ణుర్మేధాతిథిర్విష్ణుర్గాయత్రీ॥ ప్రాగ్వత్॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమేత్రేధానిదధేపదం। సమూళ్హమస్య పాంసురేస్వాహా॥౧-౨॥౯ విష్ణవఇదం॥ వ్యాహృతీనాంవ్యస్తసమస్తానాం। ప్రత్యేకంవిశ్వామిత్రగౌతమాత్రి భరద్వాజాఋషయః। అగ్నివాయుసూర్యప్రజాపతయోదేవతా। గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టుగ్బృహత్యశ్ఛందాంసి॥ ప్రాగ్వత్॥ఓం భూస్స్వాహా। అగ్నయఇదం। భువస్స్వాహా। వాయవఇదం ఓంస్వస్స్వాహా॥ సూర్యా

యేదం। భూర్భువస్స్వస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదం ॥ తతో బ్రహ్మా కర్తారం పరీత్య సప్తాహం తీర్థహయాత్ । త్యాగం యజమానో వదేత్ ॥ యద్వో దేవా అభితపామరుత స్త్రిష్టుప్। మంత్రవిపర్యాసాదిని మిత్తనైమిత్తిక ప్రాయశ్చిత్తాజ్యహోమే వినియోగః॥ ఓం॥ యద్వో దేవా అతిపాదయాని వాచా చ ప్రయుతీ దేవహేళనం। అరాయో అస్మాం అభి దుచ్ఛునాయతే న్యతా స్మన్మరుత స్తన్ని ధేతన స్వాహా॥ యజమానః। మరుద్భ్య ఇదం న మమ॥ అనాజ్ఞాతమితి మంత్రద్వయస్య। హిరణ్యగర్భ ఋషిః। అగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః॥ జ్ఞాతాజ్ఞాతదోషనిబర్హణార్థ మాజ్యహోమే వినియోగః॥ అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వం హి వేత్థ యథాతథం స్వాహా॥ యజమానః అగ్నయ ఇదం న మమ॥ పురుష సమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుష సమ్మితః అగ్నే = తథం స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదం న మమ॥ యత్పాకత్రేత్యస్య మంత్రస్య। ఆప్త్య త్రిత ఋషిః అగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షా న యజ్ఞస్య మన్వతే మర్త్యాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా। క్రతువిద్విజానన్యజిష్ఠో దేవాం ఋతుశో యజాతి స్వాహా ॥౧॥౩౦॥ అగ్నయ ఇదం న మమ॥

రుద్రకలశ పూజా.

రుద్రకలశం స్థాప్య॥ అస్మిన్ కలశే రుద్రమావాహయామీతి షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య॥ కద్రుద్రాయేతి మంత్రస్య కణ్వ ఋషిః । రుద్రో దేవతా । గాయత్రీ ఛందః। రుద్రకలశస్థాపనే వినియోగః ॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే...హృదే ॥ రుద్రమావాహయామి॥ ఇత్యావాహ్య॥

అథ వృషభ న్యాసః ॥ ఇషే త్వేతి మూర్ధని ॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవ + పశూన్పాహి॥ మూర్ధ్నే నమః॥ తద్విష్ణోరితి శంఖాంకే ॥ తద్విష్ణోః + రాతతం॥ శంఖాంకే॥

ఉదుత్యంజాతవేదసమితిచక్షుంకే॥ ఉదుత్యంజాత × సూర్యం॥ చక్షుంకే॥ సహస్ర
శీర్షేలలాటే॥ సహస్రశీ × గుల్ఫం॥ లలాటే॥ అతో దేవాఇతినేత్రయోః॥ అతో దేవా
అ × ధామభిః॥ నేత్రయోః॥ మర్మాణితఇతినాసికాయాం॥ మర్మాణితేవర్మభిః × మందతు
తుత్వేవాః॥ నాసికాయాం॥ విష్ణుముఖాఇతిముఖే॥ విష్ణుముఖావైదేవాశ్ఛందోభిరిమాం
× శర్మయచ్ఛతు॥ ముఖే॥ ఓజోఽసీతిగ్రీవం॥ ఓజోసిసహోసిబలమసిభ్రాజోసిదేవానాం
× సర్వాయుః॥ ఏవంగ్రీవం॥ మర్మాణితఇతిబాహుమూలతః। మర్మాణితేవర్మభిః ×
మనుమదంతుదేవాః సమిధాగ్నిందువస్యతఇతిబాహ్వోః॥ సమిధాగ్నిందువస్యతఘృ
తైర్బోధయతాతిథిం। ఆస్మిన్హవ్యాజుహోతన॥ బాహ్వోః॥ ఇదంవిష్ణురితిహృద
యే॥ ఇదంవిష్ణుర్వి × సురే॥ హృదయే॥ నాభిర్మేచిత్తంవిజ్ఞానమితినాభిం॥ నాభిర్మేచి
త్తం విజ్ఞానంపాయుర్మేపచతిర్భసత్॥ నాభిం॥ ఆపాంతమన్యురితికటిం॥ ఆపాంతమ
న్యుస్తృ × ప్రభిమానానిదేభుః॥ కటిం॥ ఊరోర్వోరోజఇత్యూరుం॥ ఊరోర్వోరోజోరస్తా
మూమాహింసీః॥ ఇత్యూరుం॥ చిత్రందేవానామితిజంఘయోః॥ చిత్రందేవానా +
స్తుష్టుషశ్చ॥ జంఘయోః॥ ఇమంమేవరుణేతిజాన్వోః॥ ఇమంమేవరుణ + రాచకే॥ జా
న్వోః॥ రక్షోహణమితిస్కంధే॥ రక్షోహణంవాజినమాజిఘర్మి + దివాసరిషః పాతుంవ
క్తం॥ స్కంధే॥ విష్ణోరరాటమసీతిపృష్ఠే॥ విష్ణోరరాటమసివిష్ణోః పృష్ఠమసి + విష్ణవే
త్వా॥ పృష్ఠే॥ వరుణస్యవిరాట్ఇతిలింగే॥ వరుణస్యవిరాట్। యజ్ఞస్యపాత్రం॥ ప్రజా
పతేరనుమతిః॥ మిత్రస్యశ్రద్ధా॥ లింగే॥ త్రిపాదూర్ధ్వమితిఉదరే॥ త్రిపాదూర్ధ్వ
× సేనేఽభి॥ ఉదరేషు॥ ఏతావానస్యేతిపుచ్ఛే॥ ఏతావానస్యమహిమా...మృతందివి॥

ఇతిపృచ్ఛే॥ ఏవంస్పృష్ట్వా॥ నమస్కుర్యాత్ ॥ ఇతి ప్రాచీనపాఠః॥

అథగోవృషభవివాహప్రయోగః.

గృహస్యప్రాగ్భాగే యూపస్తంభం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ అలంకృత్య అథగణాధిపతి పూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా ॥ ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ లోకసంరక్షణ సిద్ధ్యర్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే॥ రక్షాబంధనపూజాంచకృత్వా॥ శ్లో॥ బధ్నామిదక్షిణేపాదే నవసూత్రంచకంకణం । లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థం వృషభస్యసుఖప్రదమ్ ॥ రక్షాబంధనముహూ...అస్తు॥ తతఃయజ్ఞోపవీతధారణంకృత్వా ॥ దక్షిణాతాంబూలాదికం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ అథవత్సతరీస్సరక్షాబంధనమ్॥ శ్లో॥ బధ్నామివామపాదేతు। పంచసూత్రంచకంకణం । లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థం । మమాభీష్టప్రదోభవ॥ ఇతిబధ్నీయాత్ ॥ అథ బ్రాహ్మణాయ తాంబూలాదికందద్యాత్ ॥ ఏవం ... ప్రీత్యర్థంలోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం ఇమంవృషభంశ్రీమహావిష్ణు స్వరూపేణ మధుపర్కేణపూజయిష్యే॥ ప్రాష్టృభ్యదన్యా వాన్యాస్త్రాదిమాత్వద్యోషం...ఆపః॥ పాద్యాఃఇతిదాతాప్రాహ॥ ఉత్తరయాభిమంత్ర్య ఉపఃపాద్యానదేజనీర్ద్విషం తంనాశయంతుమేఽస్మిన్కులేబ్రహ్మవర్చస్యసాని ॥ లక్ష్మీనారాయణస్వరూపస్య వృషభస్యఇదమాసనంఇదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతా ...యనమః॥ గంధాదిభిరలంకృత్య॥ అథవత్సతరీదానం॥ఏవంగుణ...గంమమపితుఃశాశ్వతిపుణ్యలోకావాప్త్యర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం లోకసంరక్షణార్థం వత్సతరీదానంకరిష్యే॥ అత్రమహాసంకల్పం పఠిత్వా॥ అస్యశ్రీమదాదినారాయణస్య......ప్రవరభేయగోత్రోద్భవస్య ప్రజాపతేః నప్త్రేకాశ్యపపౌత్రాయ ధర్మపుత్రాయ ॥ లక్ష్మీనారాయణస్వరూపవృషభాయవరాయ ॥ చతుస్సాగరపరి... ప్రవరభేయ గోత్రోద్భవగంగాయాః నప్త్రీంయమునాయాః పౌత్రీం సరస్వత్యాః పుత్రీం ఇమాంవత్సతరీం ధర్మప్రజాసంతానార్థం హేవృషభరాజ వత్సతరీదానంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ దేవస్యత్వా ......గృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరుణోనయతుదేవిదక్షిణే। రుద్రాయగామ్ । తేనామృతత్వమస్యామ్......ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అనేనవత్సతరీదానేనశ్రీప

రమేశ్వరః ప్రీయతామ్॥ తతోలగ్నాష్టకమూర్ణ్ని కాదీన్ పఠేత్ ॥ స్వస్త్యష్టాశీతిసహస్రా
ణాం ద్విజగురుదైవత్యానామ్... సుప్రీతాస్సుముహూర్తా...భవంతు॥ అథమాంగల్య
ధారణమ్॥ ఏవంగుణ...లోకసంరక్షణార్థం మాంగల్యపూజాంకరిష్యే॥ మాంగల్యసూ
త్రార్చనంకుర్యాత్॥ శ్లో॥ మాంగల్యతంతునానేన । లోకరక్షణహేతునా । కంఠే
బధ్నామిసుభగే పూర్ణాఽప్త్యైశ్వర్యవర్ధని-॥ వత్సరీగళే మంగళసూత్రంబధ్వా॥మాం
గల్యధా...అస్తు॥ తూష్ణీంఆర్ద్రాక్షతారోపణంకుర్యాత్ ॥ ... భర్తృప్రజామేకామస్స
మృధ్యతామ్॥ ద్వితీయపర్యాయే దేవాదిపశవోమేకామస్సమృధ్యతామ్ ॥ తృతీయ
పర్యాయే యజ్ఞోమేకామస్సమృధ్యతామ్॥ తూష్ణీంచతుర్థపర్యాయే జగత్ప్రియోమేకా
మస్సమృధ్యతామ్ ॥ అథగోవృషభమార్జనమ్ ॥ ఏవంగుణ...ర్థం వృషభమార్జనార్థం
ఋత్విగ్వరణంకరిష్యే॥ ఏకాదశబ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్॥ అత్రఋత్విగ్వరణందత్వా॥
వృషభంవత్సాంచషోడశోపచారైరభ్యర్చ్య గాముపస్థాసంకర్తవ్యం॥ ఏవం...ర్థం
గోవృషభపూజాంకరిష్యే ॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ అథాగ్నేః గోవృషభప్రద
క్షిణంకారయిత్వా॥

తతఃఆజ్యపాత్రముత్తరతోనిరస్య బర్హిసిపూర్ణపాత్రమాదాయ పూర్వవత్కృ
త్వా। పూర్ణమసిపూర్ణంమే భూయాస్సుపూర్ణమసిసుపూర్ణంమే భూయాస్సదసిసన్మే
భూయాస్సర్వమసిసర్వంమే భూయాఽక్షితిరసిమామేక్షేష్ఠాః ప్రాచ్యాందిశిదేవాఋత్వి
జోమార్జయంతాం। దక్షిణాయాందిశిమాసాః పితరోమార్జయంతాం ప్రతీచ్యాందిశి
గృహాః పశవోమార్జయంతాం। ఉదీచ్యాందిశ్యాపఓషధయోవనస్పతయోమార్జయం
తాం। ఊర్ధ్వాయాందిశియజ్ఞస్సంవత్సరోయజ్ఞపతిర్మార్జయంతాం।ఆపోఅస్మాన్మాతర
శ్శుంధయంతు ఘృతేననోఘృతప్వః। పునంతు। విశ్వంహిరిప్రం ప్రవహంతి దేవీరుది
దాభ్యశ్శుచిరాపూతఏమి॥ ఇదమాపస్సింధుద్వీప ఆపో త్రిష్టుప్॥ మార్జనేవినియో
గః। ఇదమాపః ప్ర వహతయత్కించదురితంమయి। యద్వాహమభిదుద్రోహ య

ద్యావాశ్చేపడుతాన్నృతం ॥౯।౬।౫॥ సుమిత్రాన ఆప ఓషధయస్సంతు। దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోస్మాన్ ద్వేష్టియంచ వయంద్విష్మః॥

అథముద్రణమ్.

అగ్నేః పూర్వతః వస్త్రకంబలోపరిశంఖచక్రేనిధాయ॥ సంపూజ్య॥ నమస్కుర్యాత్॥ అగ్నౌశంఖచక్రేనిధాయ॥ ప్రతిష్ఠితాగ్నింప్రజ్వాల్య॥ చక్రముద్రేణపశ్చాద్వామేశంఖముద్రేణ వాంకయిత్వా॥

ఏతంయువానంపరివో దదామి తేనక్రీడంతీశ్చరతప్రియేణ। మానశ్శాప్తజనుషా సుభాగారాయస్పోషేణసమిషామదేమ ॥౨॥ శాంతాపృథివీశివమంతరిక్షంద్యౌర్నోదేవ్యభయన్నో అస్తు। శివాదిశః ప్రదిశఉద్దిశోనఆపోవిశ్వతఃపరిపాంతుసర్వతః॥ శాం...తిః

తతఃసిబుక్ తిదేశేకించిదపస్సించేత్॥ మాహాంప్రజాంపరాశిచంయా నస్సయూనరీస్తన సముద్రేవోనినయా నిస్స్వంపాథోఽపీథేతి వామపార్శ్వస్థితపత్న్యం జలాంప్రత్యఙ్ముఖంసర్వంజలంనిక్షిప్య,అక్షతాంచ్ఛిరసిధారయేత్॥ ప్రాగాదిపరిస్తరణముత్తరేవిసృజేత్॥ బ్రాహ్మణంపూజయామి భవత్కృతబ్రాహ్మత్వదక్షిణాం మనసోత్సాహాపరిమితహిరణ్యంతుభ్యమహం...మమ॥ యస్యస్మృత్యాచేత్యగ్నేః కర్మఫలమర్పయేత్॥

ధారాదత్తమ్.

హేవృషభరాజప్రాగ్దేశంగత్వా ప్రాక్పర్వతేషుతృణానిజగ్ధ్వా (ఖాత్వా) ప్రాక్సముద్రోదకంపీత్వా। తత్రత్యగవాంపతిర్భూత్వా। దేవబ్రాహ్మణక్షేత్రాణి పరిహృత్య యథేష్టంవిహార॥ హేవృషభరాజదక్షిణదేశంగత్వా ... విహార ॥ హేవృషభరాజపశ్చిమదేశంగత్వా ... విహార॥ హే.వృషభరాజ ఉత్తరదేశంగత్వా ... విహార ॥ ఇతి పఠిత్వా॥ అద్యపూర్వోక్తఏవంగుణ ... తిథౌయజమానస్యపితరం × గోత్రం × శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వయాకృతేన మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహనికర్తవ్యఅంథత్వ × పైశాచికబాధానివృత్త్యర్థం రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్షవృషోత్సర్జనేన పితుః × గోత్రస్య × శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహనిఅంథత్వ ×

పైశాచికబాధానివృత్తిద్వారా శాశ్వతరుద్రలోకావాప్తిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥
శాశ్వతరుద్రలోకావాప్తిరస్తు॥ ఏషవృషః మయోత్సృష్టః॥ ఇతిపఠిత్వా॥ శ్లో॥ ప్రత్య
క్ప్రయోగమారభ్య ప్రాగగ్రేగోధిపోభవ। తద్దైవదక్షిణాంభోధిం సౌమ్యాగ్రేరధిపో
భవ॥ శ్లో॥ హిత్వాదేవద్విజక్షేత్రం యథేష్టంచరగోధిప। గవామధిపతిర్భూత్వా అభ
ష్టఫలదోభవ॥ ఇతిగాంప్రార్థయేత్॥ తతః అగ్నిబలిప్రదానం కేచిత్ నకుర్వంతితత్కార
ణే॥ అథబలిప్రదానమ్...పితుః + గోత్రస్య + శర్మణఃప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య +
హానిపర్యంతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం అంధత్వ × ర్థం రుద్రలోకావాప్త్యర్థం
మోక్షవృషోత్సర్జన బలిప్రదానంకరిష్యే॥ తతోగ్నింస్విష్టకృచ్చరుణాఽష్టపిండాన్
కృత్వాష్టదిక్షునిదధాతి॥ అగ్నయేనమమ...అలంకృత్య॥ అథాగ్నేరష్టపురుషస్య అ
గ్నేః పూర్వదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజసాభాని॥ జాతవేదసఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభా
ని॥ సహోజసోదక్షిణదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ అజిరాప్రభవఉపదిశ్యస్య
స్థానేస్వతేజసాభాని॥ వైశ్వానరస్యాపరదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ నర్యాపస
ఉపదిశ్య స్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ పఙ్క్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥
విసర్పిణఉపదిశస్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ ఓంభూర్భువస్సువః। దిశోవోమిథునంమానో
మిథునంరీఢ్వమ్॥ ఇతిజపిత్వా॥ యేతత్రింగోదకముపతిష్ఠతు॥ యథాశక్తిదక్షిణాంద
త్వా॥ అద్యపూర్వోక్త × తిథౌ × (సా × తి) పితరం + గోత్రం × శర్మాణంప్రేత ఉ
ద్దిశ్యత్వయాకృతేన మరణాదినాదారభ్య ఏకాదశేహానిక ద్రవ్య వృషోత్సర్జన బలిప్రదానేన
పితుః + గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్యఏకాదశేహానిక ద్రవ్యప్రేత
తృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం పైశాచికబాధా...బ్రువంతు॥ అంధత్వ...రస్తు॥ అ
థబ్రాహ్మణాయ యథాశక్తిదక్షిణాందద్యాత్॥ ఇతివృషోత్సర్జనప్రయోగస్సమాప్తః

అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధప్రయోగః.

అథాద్యంకుర్యాద్బ్రాహ్మణం భోజయేదాద్యైహోతవ్యమనలేపివ। పునశ్చభోజయేద్విప్రంద్విరావృత్తిర్భవేదిహ। ఏకాదశాహేయచ్ఛ్రాద్ధమేకోద్దిష్టంవిధీయ్యతే। యదికార్యంనకుర్వీత పునస్సంస్కారమర్హతీత్యుక్తం పిత్రాభావేప్యగ్నౌకుర్యాత్పుగు పాహారితేదులాన్నముద్ధృత్యజనాచ్ఛాదయిత్వాస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ప్రేతత్వ ప్తిద్వారా పేతత్వవిముక్త్యర్థం స్వతంత్రాద్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధం పిత్రాభావదగ్నౌ ఆద్యశ్రాద్ధం కుర్యాత్ (ఏకవాహాన కుర్యాత్॥

పూర్వోక్తతిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయాః। ప్రేతాయాః) మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ప్రేతత్వప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం। బ్రాహ్మణాభావే। అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధంకరిష్యే॥ సము స్త సంపదితపరిపత్ర్యాయుశ్చిత్తంకృత్వా॥ పూర్వోక్తతిథౌ పితురిత్యాదిపూర్వవత్। ఏకోద్దిష్టవిధానేన। ప్రేతోద్దేశేన। పార్వణవిధానేనాద్యకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య। కుండ ఖాత్వా అపేతవీతవిచసర్పతాతో యేత్రస్థపురాణాయే నూతనాః। అదాద్విదాయమోవసానం పృథివ్యాఅక్రన్నిమంపితురోలోకమస్మైఇతికుండసమ్మృజ్యగాయత్ర్యాప్రోక్ష్య। తత్స మిధోక్షణాదికంసర్వంయథానగ్నౌకోద్దిష్టశ్రాద్ధేతిథాకుర్యాత్॥ విశేషస్తుప్రతిసంకల్ప స్థానేతుబ్రాహ్మణాభావేఅగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధఇత్యూహ్యం। ఆవాహనంనకా ర్యంఅన్నశ్రాద్ధత్వాత్పాణిహోమఃకార్యః। తత్రమంత్రః। సంకల్ప్య। అన్నంఘృతప్లుతం కృత్వా। పిత్రే। గోత్రాయ। శర్మణే। ప్రేతాయ। మాత్రే। గోత్రాయై।దాయై। ప్రేతా యై। యమాయచస్వాహేత్యగ్నౌజుహుయాత్। ఆపోశనందేయం। ప్రాణాద్యాహు తయోగ్నౌజుహుయాత్। వ్యంజనమిశ్రితంకార్యం। తతఃయత్తేకృష్ణ ఇతిమంత్రేణ ద్వాత్రింశదాహుతయః కార్యాఇతికేషాంచిదభిమతం। ఉదీరతామిత్యష్టమంత్రైః ప్ర థమంహుత్వా తతఃయత్తేకృష్ణఇతిశేషాహుతీర్జుహుయా దిత్యపరే। ఉదీరతామిత్యష్ట మంత్రైశ్చతురావృత్యాకార్యమిత్యన్యే। ఇదంనమమేతిత్యాగం వర్జయేదితికేచి

త్ । యథాచారంకర్తవ్యం । మంత్రాస్తు ॥ యత్తేకృష్ణశ్శకున ఆతుతోదపిపీలస్సర్ప
ఉతవాశ్వాపదః । అగ్నిష్టద్విశ్వాదగదం కృణోతు సోమశ్చయోబ్రాహ్మణాం ఆవి
వేశస్వాహా ॥ ౭।౬।౨౧॥ అగ్నీషోమాభ్యామిదం॥ ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్య
మాః పితరస్సోమ్యాసః । అసుంయ ఈయురవృకాఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు పితరోహవే
షుస్వాహా॥ ౧॥ ఇదంపితృభ్యో నమోఅస్త్వద్యయే పూర్వాసోయ ఉపరాస ఈయుః।
యేపార్థివేరజస్యానిష త్తాయేవానూనం సువృజనాసు విక్షుస్వాహా॥ ౨॥ అహంపి
తౄన్త్సువిదత్రాం అవిత్సినపాతంచ విక్రమణంచవిష్ణోః । బర్హిషదోయేస్వధయాసు
తస్యభజంత పిత్వస్తఇహాగమిష్ఠాస్స్వాహా॥ ౩॥ బర్హిషదఃపితర ఊత్యర్వాగిమా
వోహవ్యాచకృమాజుషధ్వం । తఆగతావసాశంతమేనాథా నశ్శంయోరరపోదధా
తస్వాహా॥ ౪॥ ఉపహూతాఃపితరస్సోమ్యాసోబర్హిష్యేషు నిధిషుప్రియేషు।తఆగమం
తుతఇహశ్రువంతు అధిబ్రువంతు తేవంత్వస్మాన్స్వాహా॥ ౫॥ ఆచ్యాజానుదక్షిణతోనిష
ద్యేమం యజ్ఞమభిగృణీతవిశ్వే । మాహింసిష్టపితరః కేనచిన్నోయద్వఆగః పురుష
తాకరామస్వాహా॥ ౬॥ ఆసీనాసో అరుణీనాముపస్థేరయింధత్తదాశుషేమర్త్యాయ।
పుత్రేభ్యఃపితరస్తస్యవస్వః ప్రయచ్ఛతతఇహోర్జం దధాతస్వాహా॥ ౭॥
యేనఃపూర్వేపితరః సోమ్యాసోనూహిరేసోమపీథంవసిష్ఠాః । తేభిర్యమస్సంరరాణో
హవీంష్యుశన్నుశద్భిః ప్రతికామమత్తుస్వాహా॥ ౮॥ అంతేప్రేతతృప్తోసీతిత్రిః పిండదద్యా
త్ । తతఃపిండదానాద్యర్పణాంతం సర్వం నగ్నవత్కార్యం॥ (ఇతిఏకవాహనమ్)

అథ షోడశశ్రాద్ధ ప్రయోగః.

కర్తాస్నాత్వా॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః ॥ ఇత్యాచమ్య॥ పాకాంతరేణాఽఽద్యాది షోడశశ్రాద్ధానికుర్యాత్ ॥ అథబ్రాహ్మణానాహూయ ॥ ఆచమ్య॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః పవిత్రంధృత్వా ॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యఏకాదశేహని ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధంకరిష్యే ॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థంయథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్తసంప ... పదం (ఇతిప్రదక్షిణీకృత్య) (ప్రాచీనావీతి) పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ప్రేతతృప్తిద్వారాప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధంకర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్త.. ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః .. గోత్రస్య శర్మణఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని దేశకాలదేహాదర్మనైపరీత్య శంకయాశ్వస్సపి ఊకరణం కర్తుకామస్సన్ ఊనమాసికద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక తృతీయమాసిక, తురీయమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊనషాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికాఖ్యాని, షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాని ఆసంవత్సరాంతాత్ స్వేస్వేకాలే కర్తవ్యానితానిస్వకాలవిహితేన ద్విరావృత్తాద్యమాసికేన సహ పకృష్యప్రేతోద్దేశేన వసుగణాఖ్య శ్రాద్ధంరుద్రగణాఖ్య శ్రాద్ధంవృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధ అనశిష్టబ్రాహ్మణంచ అన్నేనహావిషా, ఏకోద్దిష్టవిధానేన సమానతంత్రేణప్రేతోద్దేశేన ఏకపాకేనాద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధాంభవిష్యతీతి కేచిత్స్మారః॥ అథక్షణః ॥ పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధ ప్రేతార్థేఅయం తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ అథ ఊనమాసిక ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, చతు

ర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊనషాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికేషు, వసుగణాదిశ్రాద్ధేషు చ పృథక్పృథక్॥ క్షణాన్ సర్వత్ర దత్వా॥ అథమండలపూజా॥ పాద్యస్థానే గోమయేన మండలముపలిప్య ప్రేతపాద్యస్థానే దర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపర్యేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ ఇతి తిలోదకం త్యజేత్॥ కుశతిలోదకమంజలినా గృహీత్వా॥ పితః ...గోత్ర... శర్మన్ ప్రేతమరణాదినా దారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తే పాద్యముపతిష్ఠతు॥ సర్వేషాం తత్తద్బ్రాహ్మణానాం పృథక్పృథక్ పాద్యం దద్యాత్॥ కర్తా పాదప్రక్షాళ్యాచమ్య అవనిస్తరః॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణాదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే అవనిస్తరముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యవనిస్తరం దత్వా॥ ఏవం ప్రకారేణ సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం ఊనాద్యవశిష్టానాం శ్రాద్ధేషు ప్రత్యేకం స్తరం దద్యాత్॥ ఓం అద్య పూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రా...ణీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినా దారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు రుద్రగణాఖ్య వసుగణాఖ్య వృషోత్సర్జనాంగాఽవశిష్టైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ కురుష్వ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః వదేయుః॥ అథ భూసమార్జనమ్॥ ...సర్వత్ర శ్రాద్ధదేశం సమ్మృజ్య॥ దర్భం నిరస్య॥ అప ఉపస్పృశ్య॥ అపహతా అసురా రక్షాంసి పిశాచా యే క్షయంతి పృథివీమను।

అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాం గతం మనః॥ ఇతి కూర్చేనావోక్ష్య॥ సర్వత్ర ఉద్ధననం కృత్వా॥ ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః ప్రేతాస్సోమ్యాః। అసుం య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నో వంతు ప్రేతో హవే॥ మృదమాదాయ తిలాన్ వికిరేత్॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాదిప్రోక్షణమ్॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ అపవిత్రః పవిత్రో వా... తరశ్శుచిః॥ (ఇతి జపిత్వా॥ శ్రా

ద్ధాగ్ధంసంపాదితాః షదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ఇతి వదేత్ ॥ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంతు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలే గయాం ధ్యాత్వా ధ్యాత్వా దేవం గదాధరం। తాభ్యాంచైవ నమస్కృత్య తతః శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥ ఇతి కర్తా॥ ప్రవర్తయ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః వదేయుః ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ ఇతి వామభాగే ఆసనం దత్వా॥ ఏవం సర్వత్రైతత్తన్మాసికముక్త్వా స్వేషాం మాసనాని దద్యాత్॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే కుశాః ఉపతిష్ఠతు ॥ పృథక్ప్రత్యేక సర్వత్రైకుశాసనదద్యాత్ ॥ ఓం తథా ప్రాప్నోతు భవాన్॥ వారిపూర్ణానిత్యుక్త్వా॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య॥ తిలాన్ వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శన్నోదేవీరభిధుద్వీప ఆపోగాయత్రీ అర్ఘ్యాభిమంత్రణే వినియోగః॥ శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ తిలోసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్తః ప్రేతస్వహి॥ పితరం గోత్రం ...శర్మాణం ప్రేతమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహి నః॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే తిలానవకీర్య॥ అర్ఘ్యపాత్రేఽయం గంధః॥ పుష్పాద్యాశ్చ మే తిలాః ॥ ప్రేతాయ వో జుష్టం గృహ్ణామి॥ పైతృపాత్రం సంపన్నం॥ సుసంపన్నం ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ హస్తోదకం దత్వా ॥ ఏవం సర్వత్రైవ దద్యాత్ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః ... భవంతు ॥ పితః... గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు ॥ ఏవమూనమాసికాదిషు వసుగణాఖ్యాద్యవశిష్టాం తేషుచ తత్తన్మాసికముక్త్వా స్వేషాం బ్రాహ్మణానాం హస్తే అర్ఘ్యం దద్యాత్ ॥ ప్రేతాయ స్థానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య గతోసి పరమాం గతిమ్। మనసా వాయురూపేణ కుశే (విప్రే) త్వాం యోజయామ్యహమ్ ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రాణి ఛిత్వా విసృజేత్॥ తిలార్చనం ॥ అర్చత ప్రార్చత...ర్చత ॥ ఇతి సర్వత్ర తిలైరభ్యర్చ్య॥

గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం... శ్రియమ్॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదార
భ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గన్ధా ఉపతిష్ఠతు ఏవమి
తరేషాం భోక్తౄణాం సమాత్రకం ప్రత్యేకం గంధం దత్వా॥ పుష్పార్థం తిలా ఉపతిష్ఠతు॥
అథ కర్ణాభరణ అంగుళ్యాభరణాదికం సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ తదభావే హిరణ్యం వాద
ద్యాత్॥ అథ వస్త్రదానం ॥ యువా సువాసాః... దేవయన్తః ॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్
ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అం
తః పరివరణీయార్థం బహిః ప్రావరణీయార్థ మిదమాచ్ఛాదనద్వయ ముపతిష్ఠతు॥
ఇతి వస్త్రద్వయం సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ పవిత్రార్థం తిలా ఇమే కుశాః॥ ఇతి సర్వేషాం ప్రత్యే
కం కుశాన్ దత్వా సర్వేషామర్చనం సంపూర్ణం॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవన్తో బ్రు
వంతు॥ ప్రీతాయస్వర్చితమస్తు॥ అథ ప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥ అథ పాణిహో
మః॥ పాత్రే అభిఘార్య॥ తత్ర చరుం నిధాయ॥ పునరభిఘార్య॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త ఏవం
గుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యై
కాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు భవదనుజ్ఞయా ప్రేతాహుతిం హో
ష్యామి॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ యమాయ చ స్వాహా॥
బ్రాహ్మణహస్తే తండులాన్నిక్షిప్య పాణిహోమమతృప్తీచాద్య మాసిక బ్రాహ్మణస్థానే
కర్తవ్యే ॥ పాణౌ హుతమగ్నౌ బ్రాహ్మణః ప్రజుహుయాత్ ॥ మాత్రే గోత్రాయై...
...దాయై ప్రేతాయై యమాయ చ స్వాహా॥ ఇతి స్త్రియః॥ భోజనపాత్రాణ్యుపస్తీర్య
అథ త్యక్తం॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూర్భువస్స్వః... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య॥
(ప్రాచీనావీతీ) దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతి కూర్చోదకేనాఽప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ హస్తోదకం
దత్వా॥ పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణస్య
త్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసి మా స్యక్షేష్ఠా అముత్రాఽముష్మిన్ లో
కే॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్। సమూఢమస్య పాంసురే ॥ స్వధా శ్రీవి

ష్ణో అన్నం రక్షస్వ॥ ఇతి ద్విజాంగుష్ఠమన్నే నివేశ్య॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతపత ఏతత్తే
అన్నం సపరికరం పితా...గోత్ర శర్మా ప్రేతో దేవతేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వా
హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేస్తత్సర్వ మమృతస్వరూపం రాజతం పాత్రమను
క్షయ్య వటకా యేయం పితే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయేదమన్నం సోపస్కరం
సవ్యంజనం దక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోదకుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థముపతిష్ఠ
తు॥ ఇతి పితృతీర్థేన తిలోదకం త్యజేత్॥ ఏవమితరేషాం మాసికాది శ్రాద్ధేషు పృథివీ తే
పాత్రమిత్యాదితత్తచ్ఛబ్దైః ప్రేతతృప్త్యర్థముపతిష్ఠ త్వత్యంతం కృత్వా॥ స్త్రీకి ఇలాగు
సంజెప్పవలయును. మాతః ...గోత్రే...దాయి ప్రేతేపత్ని ఏతత్తే అన్నమిత్యాది మాతా...
గోత్రా...దాయీ ప్రేతా దేవతేదమన్నమిత్యాది॥ మాతృగోత్రాయై...దాయ్యై॥ ప్రే
తాయై...ప్రేతతృప్తిద్వారేత్యాదిస్త్రియః॥ ప్రేతధారాపాత్రమ్॥ ఓం అద్యపూర్వో...
తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః...గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవి
ముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు పిత
రః...గోత్రం... శర్మాణాం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వా యాం) క్రియమాణైస్తైః మరణదినా
దారభ్యైకాదశాహాని ద్విరావృత్తాద్యమాసిక, ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృ
తీయమాసిక, చతుర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊనషాణ్మాసిక, సప్తమ
మాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ఆబ్దికమా
సిక, ఊనాబ్దికమాసికాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేష్వేష్వే కాలే కర్తవ్యైః దేశ కా
లాపైపరీత్యాశక్యాశ్చ స్నపిండీకరణాంకర్తుం అన్నాదిద్రవ్యాణ్యేకోద్దిష్ట విధానేన స్వ
కాలవిహితేనాద్య మాసికేన సహానుమాసత్రిభిః షట్కృత్య కృత్తైః వసుగణాఖ్యశ్రా
ద్ధేన రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధేన వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధేన అవశిష్టబ్రాహ్మణ భోజనేనచపి
తుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తిరస్త్వితి భవంతో
బ్రువంతు॥ ఇత్యుక్త్వా తిలోదకముత్సృజేత్॥ ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః భో
క్తారో వదేయుః॥ ఉపవీతీ॥ ఓం భూర్భువః ....ప్రచోదయాత్॥ సత్యంత్వర్తేన పరి
షించామి॥ (ప్రాచీనావీతీ) సర్వేషాం హస్తోదకం దత్వా॥ ప్రేతేఅమృతమస్తు॥ అక్షయ్యో

ప్రస్తరణమసి (నివీతీ) ప్రేతభుజ్యతామ్॥ బ్రాహ్మణభోజనం॥ ఓంప్రాణాయస్వాహా... సమానాయస్వాహా॥ ఇతిపంచమంత్రాన్ జపిత్వా॥ యథాసుఖం జుషధ్వం॥ ఇతివదేత్॥ అథవికిరదానం॥ భోక్తౄన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వా భోజనాంతే భుక్తశేషాత్ కించిదన్నమాదాయ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేఽహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు ప్రేతాన్నపతృప్తిః॥ ఇతికర్తావదేత్॥ అస్తుతృప్తిః ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః॥ అత్రవికిరపిండం నాస్తి॥ అన్నప్రాశనమసి॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధేపుత్ర్యాసిలరయే పదాస్త్రక్ప్రదనివాసినాం। అక్షీణాముదకం దత్తే వాత్కుర్యాన్ముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యుత్తరాపోశనాని సర్వత్రదత్వా॥ అక్షయ్యదానం॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేఽహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధే రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధే వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధేచ పిండప్రదానం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ పాణిహోమశేషం భుక్తశేషం చ సంసృజ్య నవదశపిండాన్ కృత్వా॥

పాణిహోమశేషాన్నమును భుక్తశేషాన్నమును నొకటిగాకలిపి ౧౯ పిండములం జేయువలయును. భుక్తశేషాన్నమనఁగా భోంచేసినందుమిగిలినది,

అథగోమయేనానులిప్య॥ పిండస్థానే యేతద్దర్భాస్సంతాను పతిష్ఠతు॥ దర్భోపస్తీర్యతత్రోదకముపతిష్ఠతు ॥౧౯॥ పితే...గోత్రాయ ...శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేతత్వప్రాప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేఽహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాత్రైవషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥౧॥ పితే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయమరణదినా...హాని ఊనమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాత్రైవషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥౨॥ పితే...గోత్రాయ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదిన ...హాని ద్వితీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాత్రైవషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥3॥ పితే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయమరణదినా...హాని త్రైపక్షికమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాత్రైవషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥౪॥ పితే గోత్రాయ... శర్మణే ప్రేతాయమరణదినా... హాసతృతీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే

ప్రేతార్థేఏషపిండఃఉపతిష్ఠతు॥ ౫। పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయమరణదినా
...హాని చతుర్థమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఏషపిండఃఉపతిష్ఠతు॥ ౬॥ పిత్రే
...గో......ప్రేతాయమరణదినా...హాని పంచమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఏష
పిండః ఉపతిష్ఠతు॥ ౭॥ పిత్రే...... షాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥౮॥
పిత్రే........ఊనషాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥ ౯॥ పిత్రే.........స
ప్తమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేఉపతిష్ఠతు॥ ౧౦॥ పిత్రే........అష్టమమాసికైకో
ద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥ ౧౧॥ పిత్రే........నవమమాసికైకో... శ్రాద్ధే...ఉప
తిష్ఠతు॥ ౧౨॥ పిత్రే........దశమమాసికైకో...శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥౧౩॥ పిత్రే...
......ఏకాదశమాసికైకో ...శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు ॥౧౪॥ పిత్రే... ఆబ్దికమాసికై ...
తు ॥౧౫॥ పిత్రే.........ఊనాబ్దికమాసికై...శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు ॥౧౬॥ పిత్రే......
...వసుగణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు ॥౧౭॥ పిత్రే...రుద్రగణాఖ్య... ప్రే
తార్థేఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥౧౮॥ పిత్రే........వృషోత్సర్జనాంగ ఏకోద్దిష్టాన్న శ్రా
ద్ధే ప్రేతార్థేఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥౧౯॥ అక్షిపిండస్యోపర్యేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥
ఇతితిలోదకానిదత్వా॥ అంజనాభ్యంజనమువతిష్ఠతు । భోగనివృత్త్యర్థం తాంబూల
ముపతిష్ఠతు। యథాశక్తిదక్షిణాందత్వా ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేత
త్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే
ష్వ వసుగణాఖ్య రుద్రగణాఖ్య వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధేచపితరం...గోత్రం...శర్మాణం
ప్రేతముద్దిశ్య [త్వయా] దత్తైఃపిండైః॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణది
నాదారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యమాసిక...వృషోత్సర్జనాంగ అవశిష్టాంతైకోద్దిష్టాన్న
శ్రాద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానైశ్చపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిము
క్తిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు। ఇతితిలోదకంత్యజేత్ ॥ ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు
ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః॥ దత్తానిశ్రాద్ధాని అభిరమ్యంతామితికర్తావదేత్ ॥ అభిరమ
తాస్మః ఇతిబ్రాహ్మణాఃవదేయుః॥ తతఃపిండానిజలేనిక్షిపేత్ ॥ తతోస్నాత్వాఽచమ్య॥

ఇతిషోడశశ్రాద్ధప్రయోగస్సమాప్తః॥

అథసపిండీకరణప్రయోగః

అథనిమంత్రణమ్॥ ద్వౌబ్రాహ్మణౌదైవేనిమంత్ర్య॥ ప్రేతార్థమేకంనిమంత్ర్య॥ తత్పితాదీనాంత్రీన్ బ్రాహ్మణాన్నిమంత్ర్య॥ విష్ణ్వర్థమేకంనిమంత్ర్య॥ తతఃవేదపారగ బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ॥ స్థలశుద్ధింకృత్వా॥ కర్తాపత్న్యాసహస్నాత్వాచమ్య॥ పవిత్రంతేనకుంభో బ్రహ్మాత్రిష్టుప్॥ పవిత్రధారణేవినియోగః॥

ఓంపవిత్రంతేవితతంబ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణిపర్యేషివిశ్వతః। అతప్తతనూర్నతదామోఅశ్నుతే శృతాసఇద్వహంతస్తత్సమాశత॥ (౭-౩-౧)ఇతి పవిత్రంధృత్వా॥ఆచమ్య॥ కేశవాయస్వాహా ...శ్రీకృష్ణాయనమః॥

గయేయం గయేయం గయేయమ్॥ శ్లో॥ దేవతాభ్యః పితృభ్యశ్చమహాయోగిభ్యఏవచ। నమస్స్వధాయైస్వాహాయై నిత్యమేవనమోనమః॥ ఈశానః పితృరూపేణమహాదేవోమహేశ్వరః। ప్రీయతాంభగవానీశః పరమాత్మాసదాశివః॥ పృథివ్యాః మేరుపృష్ఠఋషిః। కూర్మోదేవతా। సుతలంఛందః। ఆసనేవినియోగః। అనంతాసనాయనమః। ప్రణవస్యపరబ్రహ్మఋషిః। పరమాత్మాదేవతా। దైవీగాయత్రీఛందః। ప్రాణాయామేవినియోగః॥ ఓంభూః। ఓంభువః। ఓంస్వః। ఓంమహః। ఓంజనః। ఓంతపః। ఓంసత్యం। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్స్వరోమ్॥ మమోపాత్త...ర్థం॥ శ్రీగోవిందగోవింద ...ఏవంగుణ ...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః_ గోత్రస్య_ శర్మణః_ ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే ఆదౌదేహేంద్రియాది కర్తృభోక్తృగృహభూభాండ ఆత్మద్రవ్యస్థలశుద్ధ్యర్థం కలశార్చనపురస్సరం ప్రాయశ్చిత్తసూక్త మంత్రపఠనం (సవ్యం కరిష్యే॥ఇతిసంకల్ప్య॥

ఇదంతేపాత్రంసనవిత్తమింద్రపిబాసోమమేనాశతక్రతో। పూర్ణఆహావోమదిరస్యమధ్వోయం విశ్వఇదభిహర్యంతదేవాః॥ ౮। ౭। ౧౩॥ ఆకలశేషుధావతి పవి

త్రైపరిషిచ్య తే। ఉక్థైర్యజ్ఞేషువర్ధతే॥ఇమేగంగేత్యస్యమంత్రస్యసింధుదీపఋషిఃసర్వాన
ద్యో దేవతాః।త్రిష్టుప్ఛందః।గంగావా...యోగః॥ఇమంమేగంగేయమునేసరస్వతిశుతు
ద్రిస్తోమంసచతాపరుష్ణ్యా। అసిక్న్యామరుద్వృధేవితస్తయార్జీకీయే శృణుహ్యాసుషోమ
యా॥ ౮।౩।౬॥ ఇత్యుదకేంతామపాత్రేనిక్షిప్య॥గంధద్వారాందురాధర్షాంనిత్యపుష్టాం
కరీషిణీం॥ఈశ్వరీంసర్వభూతానాంతామిహోపహ్వయేశ్రియం॥౮-౮-౩౮ (పరిశిష్టం)ఇ
తిగంధంనిక్షిప్య॥శ్లో॥ యవోసిధాన్యరాజో వా వారుణో మధుసంయుతః॥ నిర్ణోదస్సర్వపా
పానాం పవిత్రమృషిభిస్మృతం॥ ఇతియవాన్నిక్షిప్య (ప్రాచీనావీతీ)తిలోసీత్యస్యమం
త్రస్యభూమిః పితృమేధాస్త్రిష్టుప్॥తిలోసిసోమదేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః॥ ప్రత్నవద్భిః
ప్రత్తస్స్వధయా॥ఇతితిలాన్నిక్షిప్య। (సవ్యం) శరాసః కుశరాసోదర్భాస సైర్యాఉత।
మౌంజావీదృష్టావైరిణాస్సర్వే సాకంన్యలిప్సత॥ ౨। ౫। ౧౪॥ ఇతి కూర్చంనిక్షిప్య।స
హిరత్నానిదాశుషేసువాతి సవితాభగః। తంభాగంచిత్రమీమహే॥ ౪। ౪। ౨౫।ఇ
తిహిరణ్యంనిక్షిప్య। యాఃఫలినీర్యా అఫలాఅపుష్పా యాశ్చపుష్పిణీః। బృహస్పతిప్ర
సూతాస్తానోముంచంత్వంహసః॥ ౮। ౫। ౯॥ ఇతిఫలంనిక్షిప్య॥ నతంశైలూషకుల్మల
బర్హిషోవామదేవ్యోవాంహోముగ్వైశ్వదేవ ముపరిష్టాద్భార్హతః మంత్యాస్త్రిష్టుప్।
ప్రాయశ్చిత్తసూక్తమంత్ర పఠనేవినియోగః॥ నతమంహోనదురితం దేవాసోఅష్టమ
ర్త్యం। సజోషసోయమర్యమామిత్రోనయంతివరుణోఅతిద్విషః॥ ౧॥ తద్ధినయంన్వ
ణీమహేవరుణమిత్రార్యమన్। యేనానిరంహసో యూయం పాథనేథాచమర్త్యమతి
ద్విషః॥ ౨॥ తేనూనన్నో యమూతయేవరుణో మిత్రో అర్యమా। నయిష్ఠాఉనోనేషణి
పర్షిష్ఠాఉనః పర్షన్యతిద్విషః ॥౩॥ యూయంవిశ్వం పరిపాథవరుణో మిత్రో అర్యమా।

యుష్మాకంశర్మణి ప్రియేస్యామసుప్రణీత యోఽతిద్విషః ॥౪॥ ఆదిత్యాసో అతిస్రిధోవ
రుణోమిత్రోఅర్యమా। ఉగ్రంమరుద్భిగ్రుద్రంహువేమేంద్రమగ్నింస్వస్తయేఽతిద్విషః॥౫॥
నేతారఊషుణస్తిరో వరుణోమిత్రోఅర్యమా। అతివిశ్వాని దురితారాజానశ్చర్షణీనా
మతిద్విషః ॥౬॥ శునమస్మభ్య మూతయేవరుణో మిత్రోఅర్యమా। శర్మయచ్ఛంతుస
ప్రథఆదిత్యాసోయదీమహేఽతిద్విషః ॥౭॥ యథాహత్యద్వసవోగౌర్యంచి త్పదిషితా
మముఞ్చతాయజత్రాః। ఏవోష్వస్మన్ముంచ తావ్యంహః ప్రతార్యగ్నే ప్రతరన్న
ఆయుః॥ ౮॥ ౮। ౭। ౧౩॥ శారీరషట్కస్యాత్మఋషిః। సద్యోదేవతా। ప్రకృతిపురుషం
ఛందః। మమశరీరశుద్ధ్యర్థేజపేవినియోగః। శారీరమంత్రః కరణోపఘాతంవాచశ్చ విష్ణు
ర్భగవానశేషః। శమన్నయత్వాస్తుమమేహ శర్మపాపాదనంతే హృదిసన్నివిష్టే। అంత
శ్శుద్ధిం బహిశ్శుద్ధిం శుద్ధోధర్మసు యోఽచ్యుతః। సకరోత్వమరేతస్మిన్ శుచిరేవాస్మిస
ర్వదా। బాహ్యోపఘాతా ననఘోఽబాధ్ధాంశ్చ భగవానజః। శమన్నయత్వనంతాత్మా
విష్ణుశ్చేతసిసంస్థితః॥ శారీరంమెహృషీకేశ పుండరీకాక్షమానసం। పాపంప్రశమయా
ద్యత్వంవాక్కృతం మమమాధవ॥ యద్యప్యుపహతః పాపైర్యదివాత్యంతదుష్కృతైః।
తథాపిసంస్మరే ద్విష్ణుంసర్వపాపైః ప్రముచ్యతే॥ అపవిత్రః పవిత్రోవాసర్వావస్థాంగ
తోఽపివా। యస్స్మరే త్పుండరీకాక్షంసబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥అథమార్జనం॥ శుచీవో
హవ్యామరుతశ్శుచీనాం శుచింహినోమ్య ధ్వరంశుచిభ్యః। ఋతేనసత్యమృతసాపఆ
య చ్ఛుచి జన్మానశ్శుచయః పావకాః॥ ౫। ౪। ౨౪॥ అగ్నిశ్శుచివ్రతతమశ్శుచిర్విప్రః
శ్శుచిః కవిఃశుచీరోచతఆహుతః ॥౬। ౩। ౪౦॥ ఉదగ్నే శుచయ స్తవశుక్రాభ్రాజంత
ఈరతే।తవజ్యోతీం ష్యర్చయః ॥౬। ౩। ౩౯॥ ఏతోన్వింద్రం స్తవామశుద్ధంశుద్ధేనసా

మ్నా। శుద్ధైశ్శుద్ధైర్వా వృధ్వాంసం శుద్ధఆశీర్వాన్మమత్తు॥ ఇంద్రశ్శుద్ధోన ఆగహి శుద్ధశ్శుద్ధాభిరూతిభిః। శుద్ధోరయింనిధారయ శుద్ధో మమద్ధిసోమ్యః॥ ఇంద్రశుద్ధోహి నోరయింశుద్ధోరత్నానిదాశుషే। శుద్ధోవృత్రాణి జిఘ్నసే శుద్ధోవాజంసిషాససి॥ ౬। ౬। ౩౯॥ అధబ్రాహ్మణమార్జనం॥ బ్రాహ్మణేష్వమృతంహితం। యేనదేవాః పవిత్రేణాత్మానంపునతేసదా। తేనసహస్రధారేణ పావమాన్యః పునంతుమాం। ప్రాజాపత్యం పవిత్రంశతోద్యామం హిరణ్మయం। తేనబ్రహ్మవిదోవయం పూతంబ్రహ్మపునీమహే॥ ఇంద్రస్సునీతీసహమాపు నాతుసోమస్స్వస్త్యావరుణస్సమీచ్యా। యమోరాజాప్రమృణాభిః పునాతుమాంజాతవేదా మూర్జయంత్యాపునాతు॥ ౭। ౨। ౧౮॥ పదశిష్టం॥ గృహాణిస్థలానిశుచీని భవంతు। సర్వేపాకాశ్చుచయోభవంతు॥ (ప్రాచీనావీతీ) సతిలజలహిరణ్య దర్భాక్షతాన్గృహీత్వా।ఇతిత్రిః ప్రదక్షిణంకుర్యాత్ ॥శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తి హేతవస్సముద్ధితాపత్కుల ధూమకేతవః॥ అపారసంసారసముద్రసేతవః పునంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః॥ ÷ సమస్తతీర్థాంబుపవిత్రమూర్తయోరక్షంతు మాంబ్రాహ్మణ పాదపాంసవః। ఆధివ్యాధిహరంన్నౄణాం మృత్యుదారిద్ర్యనాశనం। శ్రీపుష్టికీర్తిదంవందే విప్రశ్రీపాదపంకజం। విప్రౌఘదర్శనాత్సద్యః క్షీయంతేపాపరాశయః। వందనాన్మంగళావాప్తిరర్చనాదచ్యుతంపదం॥ అశేషేహేపరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనా మవధార్యమయా సమర్పితా మిమాంపరిషద్దక్షిణాం యత్కించిద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య। పూర్వోక్త=తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) అస్మత్పితుః ... ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధంకర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వామమ అధికారసంపదస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు అధికారసంపదస్తు॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోఽస్తు॥ (సవ్యం) పాకాదీనాంపవిత్రతాస్తు॥ ......
ఇతి సర్వేపాకాస్సుచయోభవంతు ఇతి ప్రతివచనం॥ ఏవంగుణ=తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)

పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని। సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే తత్పితృపితామహ ప్రపితామహైః... గోత్రైః... శర్మభిః... వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహసమానోదకసాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాదిపితృలోకావాప్త్యర్థం। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్యఏకోద్దిష్టవిధానేన ప్రేతోద్దేశేన తత్పితృపితామహప్రపితామహానాం... గోత్రాణాం। వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం। పార్వణవిధానేన ఏవముభయాత్మకం ఉభయతోదైవికం కాలకామసంజ్ఞకవిశ్వేదేవపూర్వకం విష్ణ్వాంతం ...పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః... ప్రేతస్య। మరణదినాదారభ్య। ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధం అన్నేనహవిషా పార్వణవిధానేన అన్నాదిద్రవ్యైః। ఏకపాకేన సమానతంత్రేణ సదైవమద్య (సద్యం) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య కాలసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాందేవానాం స్థానేఆహవనీయార్థేక్షణందత్వాభవద్భిః। క్షణప్రసాదఃకరణీయః। అస్తుకరణీయః। ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ కామసంజ్ఞకవిశ్వేషాం దేవానాం స్థానే......కరణీయః॥ అస్తుకరణీయః (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేప్రేతార్థే అయంతేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ ఇతిప్రేతార్థమేకంబ్రాహ్మణంనిమంత్రయేత్॥ తత్పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్యస్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్వాభవద్భిఃక్షణః ప్రసాదః కరణీయః॥ఇతిపిత్రర్థమేకంబ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్॥ అస్తుకరణీయః॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ తత్పితామహస్య...గోత్రస్య...శర్మణః రుద్రరూపస్యస్థానే... కరణీయః॥ ఇతిపితామహార్థమేకం బ్రాహ్మణంనిమంత్రయేత్॥ అస్తుకరణీయః॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ తత్ప్రపితామహస్య...గోత్రస్య...శర్మణః ఆదిత్య రూపస్యస్థానేఆహవనీయార్థేక్షణందత్వా భవద్భిఃక్షణఃప్రసాదఃకరణీయః॥ అస్తుకరణీయః॥ ఇతి ప్రపితామహార్థమేకంనిమంత్రయేత్॥ (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోస్స్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణందత్వా...అస్తుకరణీయః॥ ఇతివిష్ణ్వర్థమేకంనిమంత్రయేత్॥ శ్లో॥ అక్రోధనైశ్శౌచపరైస్సతతంబ్రహ్మవాదిభిః। భవితవ్యంభవద్భిశ్చ (త్వయా) (మయా) శ్రాద్ధకర్మణి॥ కరిష్యేకురుష్వ॥ అథగోమయేన మండలత్రయంకృత్వా॥ విశ్వేదేవార్థంవిష్ణ్వర్థంచప్రథమమండలంచతురశ్రం॥ ప్రేతార్థంమధ్యమమండలంవర్తులం॥ తత్పిత్రాద్యర్థం

తృతీయం వర్తులం॥ ఇతిమండలంత్రయంకృత్వా॥ (సవ్యం) కాలకామకసంజ్ఞికానాం
విశ్వేషాందేవానాం విష్ణోశ్చపాద్యస్థానే ఇదమాసనం॥ సాక్షతాఇమేకుశాః॥ పుష్ప
హిత ఇమేఅక్షతాః। అయంగంధః। ఇమేకుశాః॥ సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥
(ప్రాచీనావీతీ)పితః...గోత్ర...శర్మన్ప్రేతపాద్యస్థానేదర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు। దర్భో
పరిసత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ తత్పితృపితామహప్రపితామహానాంపాద్యస్థానే సతిలా
ఇమేకుశాః పుష్పసహితాఇమేతిలాః॥ అయంగంధః॥ ఇమేకుశాః॥ సకలారాధనైస్స్వ
ర్చితమస్తు॥ భోక్తారంమండలస్య ప్రాఙ్ముఖముపవేశ్య॥ తత్రఆసనందద్యాత్॥ స్వాయం
ప్రత్యఙ్ముఖ ఆసీనః॥ (సవ్యం) కాలకామక సంజ్ఞికవిశ్వేదేవాఃస్వాగతం॥ ఇత్యుదగపవ
ర్గం దర్భంనిరస్యేత్॥ సుస్వాగతం॥కాలకామక సంజ్ఞికవిశ్వేదేవాః స్వాగతమిదంవఃపా
ద్యం॥ సుపాద్యం॥ పవిత్రంవిహాయ॥శన్నోదేవీ సింధుద్వీపఆపోగాయత్రీ। మండలోపరి
పాదప్రక్షాళనేవినియోగః॥ ఓంశన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే శంయోరభి
స్రవంతునః॥ (౭-౬-౫) చరణంపవిత్రంవితతంపురాణం యేనపూతస్తరతిదుష్కృ
తాని। తేనపవిత్రేణశుద్ధేనపూతాఅతిపాప్మానమరాతింతరేమ॥ ...... శ్లో॥ నమో
బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ। జగద్ధితాయకృష్ణాయ గోవిందాయన
మోనమః॥ పృథివ్యాంయానితీర్థానితానితీర్థానిసాగరే। సాగరేసర్వతీర్థాని పదేవిప్ర
స్యదక్షిణే॥ పవిత్రంధృత్వా॥ యదీచ్ఛసిమహారాజన్ సర్వతీర్థావగాహనం।విప్రపాదవి
నిర్ముక్తంతోయం శిరసిధారయే॥ పవిత్రంధృత్వా॥ విప్రపాదోదకం శిరసిధృ
త్వా॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని
సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదంతేపాద్య ముపతిష్ఠతు॥
తత్పితః...గోత్ర...శర్మన్ వసురూపస్వాగతం॥ ఇతిదక్షిణాపవర్గం దర్భంనిరస్యేత్॥సు
స్వాగతం॥ పిత్రాదిపాద్యస్థానే ఆసనందద్యాత్॥ తత్పితః...గోత్ర...శర్మన్ వసురూ
పస్వాగతమిదంవః పాద్యం॥ సుపాద్యం॥ పవిత్రం విహాయ॥ శంనోదేవీసింధుద్వీపఆపో
గాయత్రీ। మండలోపరిపాదప్రక్షాళనే వినియోగః॥ శంనోదేవీ...నమోనమః॥
ఇతివిప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ ఏవంమేవపితామహప్రపితామహయోరపి పాదా

ప్రక్షాళనం కుర్యాత్ ॥ సవ్యం॥ ...తతః ఆసనందత్వా ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావి
ష్ణో స్వాగతమిదంవః పాద్యం॥ ఇతిపాద్యందద్యాత్ ॥ సుపాద్యం॥ పవిత్రంవిహాయ। శం
నోదేవీ...నమోనమః॥ ఇతిపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ కర్తాపాదౌప్రక్షాళ్య॥ ఆచమ్య॥

కర్తుః రాచమన పూర్వం భోక్తురాచమనంపరమ్॥ పూర్వపవిత్రంత్యజేత్ ॥ పునః
పవిత్రధారణమ్॥ ఆచమ్యపవిత్రవంతః పరివాచమాసతే పితైషాం ప్రత్నో అభిరక్షతి
వ్రతం। మహస్సముద్రం వరుణస్తిరోదధే ధీరా ఇచ్ఛేకుర్ధరుణేష్వారభమ్॥(౯-౭౩-౩)ఇ
తినూతనపవిత్రం ధారయేత్ ॥ వాయుధారణం కృత్వా ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా
... ...శ్రీకృష్ణాయనమః (ఇత్యాచమ్య)* కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః భూర్భువస్సువస్స్వా
హాస్తాం అయంవోవిష్టరః॥ అత్రోపవిశంతుభవంతః॥ అత్రోపవిశామః॥ కామకసంజ్ఞక
విశ్వేదేవాః భూర్భువస్సువస్స్వాహాస్తాం అయంవోవిష్టరః॥ అత్రోపవిశంతుభవంతః।
అత్రోపవిశామః ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
దారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే విష్టరార్థమయంకుశః ॥ ఇతి
ప్రేతస్థానే విష్టరందత్వా॥ తత్పితః ...భూర్భు...స్తాం అయంవోవిష్టరః॥ అత్రోపవిశం
తుభవంతః॥ ఉపవిశామః॥ తత్పితామహ ...భూర్భువస్సు... ఉపవిశామః తత్ప్రపితా
మహ...భూర్భువస్సు ...ఉపవిశామః (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమహావిష్ణో భూర్భు
వస్సువ స్స్వాహాస్తాం...... (ఇతికేచిత్పాఠః) * ఓంభూః ఓంభువః ...పూర్వోక్త...
పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య
ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధేభవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధ
కర్మ కరిష్యే ॥ సవ్యం ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ కురుష్వేత్యత్రమంత్రః అపహతా అసురా
రక్షాంసి పిశాచా యేక్షయంతిపృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాం గతం మనః॥
ఇతిమంత్రేణభూమింసమ్మృజ్య ॥ ప్రేతస్థానే కూర్చేనావోక్ష్య॥ తత్రవర్తులాకారమండ
లంకృత్వా ॥ ఉదీరతామవర ఉత్పరోన్మధ్యమః ప్రేతస్సోమ్యాః । అసుంయ ఈయురవృకా

(విష్టరమనునది కొందఱు పఠించుటలేదు.)

ఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు ప్రేతాఽహవేషు॥ తిలాన్ వికిరేత్॥ తత్పాత్రాదిస్థానే॥ అపహతాఅసు
రారక్షాంసిపిశాచాయేక్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతోగచ్ఛంతు యత్రైషాం
గతంమనః॥ ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాఃపితరస్సోమ్యాసః। అసుంయ ఈయు
రవృకాఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు పితరోహవేషు॥ ౭।౬।౧౭॥ ఇతివర్తులాకారమండలత్రయం
కృత్వా॥ (సవ్యం)విశ్వేదేవస్థానే యవోదకేనావోక్ష్య॥ తత్రచతురశ్రమండలంకృత్వా॥
విష్ణుస్థానేపూర్వేణావోక్ష్య॥తత్రత్రికోణాకారమండలంకృత్వా॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాది
ప్రోక్షణం॥ ఓంభూర్భువస్సువః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయో
నః ప్రచోదయాత్॥ శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపివా। యస్స్మరే
త్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥ ఇతిఅన్నాదిపాకద్రవ్యాణిసంప్రోక్ష్య॥ శ్రా
ద్ధార్థంసంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చశ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్వితిభవంతోబ్రు
వంతు॥ ఇతివదేత్॥ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంతు॥ ఇతిప్రత్యూచుః॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలేగ
యాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదేవం జనార్దనమ్। వస్వాదీంశ్చపితౄన్ ధ్యాత్వాతతశ్శ్రా
ద్ధంప్రవర్తయే॥ ఇతికర్తావదేత్॥ ప్రవర్తయ ఇతిప్రత్యూచుః॥ కాలసంజ్ఞిక విశ్వేషాం
దేవానామిదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ కామసంజ్ఞికవిశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం॥సు
ఖాసనం॥ కాలకామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవదైవేక్షణః క్రియతామ్॥ ఓంతథా॥ ప్రాప్నువం
తుభవంతః॥ ఇతికర్తృవాక్యం॥ ప్రాప్నువామ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ కాలకామకసం
జ్ఞికవిశ్వాన్ దేవాన్భవత్స్వావాహయిష్యే। ఆవాహయ॥ విశ్వేదేవాసఆగతశృణుతా
మఇమంహవం। ఏదంబర్హిర్నిషీదత॥ (౭-౮-౧౫) ఇత్యావాహ్య॥విశ్వేదేవాశ్శృణు
తేమం హవంమేయేఅంతరిక్షేయ ఉపద్యవిష్ఠ। యేఅగ్నిజిహ్వాఉతవాయజత్రాఆస
ద్యాస్మిన్ బర్హిషిమాదయధ్వం॥ (౭-౮-౧౬) ఇతిజపిత్వా॥ శ్లో॥ ఆగచ్ఛంతుమహాభా
గావిశ్వేదేవా మహాబలాః। యేయత్రవిహితాశ్శ్రాద్ధేసావధానా భవంతుతే॥ సావధా

నాస్మః॥ ఇత్యుపస్థాయ। అర్ఘ్యపాత్రేఽసాద్య॥ ప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య। యవాన్వికీర్య। ఉదకమాపూర్య। శన్నో దేవీరితిసకృదభిమన్త్ర్య। శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ (౭-౬-౫) శ్లో॥ యవోసి ధాన్యరాజో వా వారుణో మధుసంయుతః। నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృతమ్॥ ద్విః। అర్ఘ్యపాత్రేయో॥ అర్చత ప్రార్చత। అమీగంధాః॥ పుష్పార్థా ఇమే అక్షతాః॥ అమీకుశాః॥ ఇమానిశ్రీతులసీదర్భపత్ర తృణానిచ। కూర్చోదకేనైవ అష్టార్ఘ్య సంపూర్ణార్చనమస్తు। దేవపాత్రేసంపన్నే। సుసంపన్నే। పాత్రోపరిదర్భాన్ బ్రాహ్మణాయదద్యాత్। అధోదర్భాన్ స్వయంగృహీత్వా। స్వాహార్ఘ్యాస్స్వాహార్ఘ్యా స్స్వాహార్ఘ్యాః॥ సంత్వర్ఘ్యాః॥ హస్తోదకందత్వా। హస్తోదకంగృహీత్వా। కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ఇదంవో అర్ఘ్యం స్వాహా నమః॥ అస్త్వర్ఘ్యః॥ తతశ్శుద్ధోదకం హస్తోదకందత్వా। హస్తోదకంగృహీత్వా। కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ఇదంవో అర్ఘ్యం స్వాహా నమః॥ అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం॥ యా దివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణా యజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శివా శ్శంస్యోనా భవంతు॥ ఇత్యభిమంత్ర్య॥ ...విశ్వేదేవేభ్యః పాత్రే స్థానేస్థ। సుస్థానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ అర్చనం॥ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత। అర్చంతు పుత్రకాఉత పురన్న ధృష్ణ్వర్చత॥ (౬-౫-౬) గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం। ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియం॥ (౮-౮-౩౮)పరిశిష్టం॥ కాలకామక సంజ్ఞకా విశ్వేదేవాః యథాభాగశః అమీవోగంధాః॥సుగంధాః॥ ఆయనే తే పరాయణే దూర్వా రోహంతు పుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ పుండరీకాణిసముద్రస్య గృహా ఇమే॥ (౮-౭-౩౦) పుష్పార్థా ఇమే అక్షతాః॥ సుపుష్పాణి। ఉదక్రవ్యైశ్చైవ సాంకల్పికో వోధూపః॥ సుధూపః॥ ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోపఘ్నం నిరృతింమమ। పశూంశ్చ మహ్యమావహ జీవనం చదిశో దిశ। (...)

లాభేదేనదేవ పూజాస్థితంవో జ్యోతి। సుజ్యోతిః। యువాసువాసాః పరివీతఆగాత్సఉ
శ్రేయాన్భవతి జాయమానః। తంధీరాసః కవయఉన్నయంతి స్వాధ్యో౩ మనసాదేవ
యంతః॥ (3-౧-3) అంతః ప్రావరణార్థం ఇదంవస్త్రం। ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థంఅలం
కరణార్థం సాక్షతా ఇమేకుశాః। అర్చనంసంపూర్ణం। సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రు
వంతు। అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తు॥

యుష్మదనుజ్ఞయా ప్రేతపూర్వకం తత్పిత్రాద్యర్చనంకరిష్యే॥ (ప్రాచీనావీతీ॥)
...పితుః ...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీ
కరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఇదంతే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ తత్పితుః... గోత్రస్య
...శర్మణః వసురూపస్యఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ తత్పితామహస్య ...గోత్రస్య...
శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య ఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ...పితుః ...గోత్రస్య ...శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతా
ర్థేఅయంతేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ తత్పితః సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం॥ ఓ
మ్తథా॥ ప్రాప్నోతుభవాన్॥ ప్రాప్నవాని॥ తత్పితామహ సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రా
ద్ధేక్షణః క్రియతాం॥ ఓమ్తథా॥ ప్రాప్నుతుభవాన్॥ ప్రాప్నవాని॥ తత్ప్రపితామహ
సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం॥ ఓమ్తథా॥ ప్రాప్నోతుభవాన్। ప్రాప్న
వాని॥ ప్రేతస్థానే ప్రేతావాహనం॥ ఆయాహి ప్రేతసోమ్యాగంభీరైః పథిభిః పూ
ర్వ్యైః॥ ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ పితరం ...గో
త్రం...శర్మాణం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆవాహనముపతిష్ఠతు॥ తత్పితరం ...గో
త్రం...శర్మాణం వసురూపంభవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ తత్పితామహం
...గోత్రం... రుద్రరూపంభవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ తత్ప్రపితామహం
...గోత్రం శర్మాణం ఆదిత్యరూపం భవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ ఉశంత
స్త్వానిధీమహ్యుశంతస్సమిధీమహి। ఉశన్నుశత ఆవహపితౄన్ హవిషేఅత్తవే॥ (౭-
౬-౨౨) ఇత్యావాహ్య॥ ఆయంతునః పితరస్సోమ్యాసోగ్నిష్వాత్తాః పథిభిర్దేవయా

నైః॥ అస్మిన్ గయక్షేత్రే ధర్మారణ్యే దేవలోకాత్వాధ బ్రువంతు తేఽవంత్వస్మాన్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ॥ సావధానాభవంతు తే। సావధానాస్స్మః ॥

ప్రేతార్థం బ్రాహ్మణాగ్రే దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్ పరిస్తీర్య॥ తేషు ఘర్మపాత్రమేకమాసాద్య॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్ వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శన్నోదేవీ త్యభిమంత్ర్య ॥ శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతు నః॥ (౭ ౬-౫) ఇత్యభిమంత్ర్య॥ తిలోఽసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్తః స్వధయా పితౄనిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహి నః॥ ఇతి ప్రేతపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా॥ అర్ఘ్యపాత్రం సంపన్నం। సుసంపన్నం। ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ తద్దక్షిణతః ప్రాగపవర్గాణి త్రీణ్యర్ఘ్యపాత్రాణ్యాసాద్య॥ ఉత్తానాని ప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్వికీర్య॥ అముకగోత్ర పితః దేవయానాం త్వమముద్రాం త్వత్పిలాన్ సౌవర్ణస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతే ౨ క్షయమాణాము పదుహ్యతామిమా ఆపః॥ శంనో...స్రవంతు నః॥ ఇతి తత్పిత్రర్ఘ్యపాత్రే ఉదకం నినీయ॥ అముకగోత్ర తత్పితామహ దేవయానాం త్వమముద్రాం త్వత్పిలాన్ సౌవర్ణస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతే౭ క్షయమాణాము పదుహ్యతామిమా ఆపః ॥ శన్నో దేవీ...తు నః॥ తత్పితామహపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥ అముకగోత్ర తత్ప్రపితామహ దేవయానాం త్వమముద్రాం త్వత్పిలాన్ సౌవర్ణస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతే౭ క్షయమాణాము పదుహ్యతామిమా ఆపః ॥ శన్నో దేవీ...వంతు నః ॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే ఉదకం నినీయ॥

—(స్త్రీకిసీలాగున జెప్పవలెను)—

అముకగోత్రే తత్వ్రపుమాతరో దేవయానాం...ఆపః॥ శన్నో దే...నః ॥ అముకగోత్రే తత్వ్రపితామహ్యో దేవయానాం...ఆపః॥ శన్నో దేవీ...నః॥ అముకగోత్ర

త్పృప్రపితామహాభ్యో దేవయానాం...ఆపః॥ శన్నో దేవీ...నః ॥ ఇతి స్త్రియః॥(అను అగంత॥ (అనుమాత్రములు కొందరుపఠింపుచున్నారు కొందఱువిడిచి వేయుచున్నారు- దేశాచారములపరికారంజర్పింపదగును)

తి లోసిసో మదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మి తః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నస్వాహా స్వధా॥ తత్పిత రం...గోత్రం...శర్మాణం వసురూప మిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్పితృపాత్రేతిలాన్ క్షిప్త్వా॥ తిలోసిసో...హి॥ తత్పితామహం... గోత్రం...శర్మాణం రుద్రరూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్పితామహపాత్రేతిలాన్ క్షిప్త్వా॥ తిలోసిసోమ...హి॥ తత్ప్రపితామహం ... గోత్రం... శర్మాణం ఆదిత్యరూ పమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహిన స్స్వధానమః ॥ తత్ప్రపితామహ పాత్రేతిలాన్ క్షిప్త్వా॥ తిలోసిసోమ...హి॥ తత్ప్రపితామహం... గోత్రం...శర్మాణం ఆదిత్యరూప మిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే తిలాన్ క్షి ప్త్వా॥ మధువాతాగౌతమస్సోమోజగతీ॥ మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధ వః॥ మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః॥ మధు॥ మధునక్తముతోషసో మధుమత్పార్థివంరజః॥ మధుద్యౌరస్తునః పితా॥ మధు॥ మధుమాన్నోవనస్పతిర్మధుమాం అస్తుసూర్యః॥మా ధ్వీర్గావోభవంతునః॥(౧-౬-౧౮॥) ఇతిప్రేతపాత్రే మధుంనిధాయ॥ మధువాతాఋ తా...షధీః॥ మధు॥ మధునక్తము......పితా॥ మధు॥ మధుమాన్నో...నః॥ మధు॥ ఏవంతత్పితృపితామహ ప్రపితామహపాత్రేషు మధుంనిధాయ॥ అథఉదకాలోడనమ్॥ సోమస్యత్విషి రక్షితవేనమేత్విషి ర్యాయాద్దమృతమసి మృత్యోర్మాపాహి దిద్యో న్మాపాహ్యవేష్టాదంద్రశూకాః ॥ ఇతికర్తాదక్షిణహస్త సర్వాంగుళీభిః తత్పితృపితామ హప్రపితామహ పాత్రోదకమప్రదక్షిణం క్రమేణపరిప్లావ్య॥ (అనఁగా పైమంత్రముఁ జెప్పుచుఁ దుడిచేతి వ్రేళ్లతో తత్పితృపితామహప్రపితామహ పాత్రమునందలి యు దకమునునొకదాని వెనుకనొకటి గలియఁబెట్టవలయును)

అవేష్టాదంద్రశూకాః॥ తత్పాత్రిస్థంతృణాదికమంగుష్ఠానామికాభ్యాంగృహీత్వా॥ నిరస్తంనముచేశ్శిరః॥ తత్తృణందక్షిణతోనిరస్య నారాయణస్మరణంకార్యం॥

తా॥ అర్ఘ్యపాత్రమందుండు తృణము మొదలగువానిని అంగుష్ఠానామికవ్రేళ్లతోఁ దీసికొని ఆతృణమును దక్షిణముగాఁబారవేసి నారాయణస్మరణ చేయవలెను.

అపఉపస్పృశ్య॥ అర్ఘ్యపాత్రేష్వయంగంధః॥ ఇమానిపుష్పాణి॥ భృంగరాజపత్రాణిచ॥ అయంకుశః॥ ఇతిపాత్రత్రయేషు దర్భతృణానినిధాయ॥ స్వర్చితమస్తు॥ ఇత్యుక్త్వా॥ స్వధానమః (నమమ) ఇత్యుక్త్వా॥ పిత్రేతేజుష్టంగృహ్ణామి॥ పితామహాయతేజుష్టం గృహ్ణామి॥ ప్రపితామహాయతేజుష్టంగృహ్ణామి॥ స్వధార్ఘ్యా స్వధార్ఘ్యాస్సంత్వర్ఘ్యాః॥ తత్పితృపాత్రంసంపన్నం॥ తత్పితామహపాత్రం సంపన్నం॥ తత్ప్రపితామహపాత్రంసంపన్నం సుసంపన్నమ్॥ తతఃఅగ్నిమాసేయ॥ నిధాయ॥ అగ్నింపరిజ్వాల్య॥ అగ్నేర్దక్షిణతఃసవ్యపాణేరంగుష్ఠానామికాభ్యాం పృథివీమభిమృశ్య॥ సోమస్యత్విషిరసితవేపమేత్విషిభూః యాంత్రమృతమసిమృత్యోర్మాపాహి దిద్యోన్మాపాహ్యవేష్టాదన్దశూకానిరస్తంనముచేశ్శిరః॥ యేపార్థివాసః పితరోయ అంతరిక్ష్యాయేదివ్యాయేచదిశ్యాః॥ యేవాంన్మృతాబర్హిష్యాప్సుస్వేతస్మిన్యజ్ఞేసమవయంతామ్॥ ఇతిజపిత్వా॥ ఆచమ్య పూర్వోక్తఏవంగుణ × పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః × గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ఉదకసంయోజనంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థంయథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ సమస్తసంప......పదం॥ పితుః...గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహానిసపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ఉదకంసంయోజనంకర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ ఉదకంసంయోజనాధికారసిద్ధిరస్తు॥ ఓంభూః ఓంభువః...పూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రా-

దైపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహైః...గోత్రైః
...శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైః స్నేహసమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వసాదిపి
తృలోకావాప్త్యర్థం పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య పాత్రస్థోదకం ప్రథమద్వి
తీయ తృతీయాంశం తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం...గోత్రాణాం...శర్మణాం
వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పాత్రస్థోదకైః స్నేహసంయోజయిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ సం
యోజయ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్॥ అర్ఘ్యసంయోజ
నాంగ గోదానంకుర్యాత్॥ అథ ప్రేతపాత్రస్థోదకంకించిత్ (ఏకాంశం) ఆదాయ॥ప్రే
తపాత్రస్థోదకం పిత్రాదిపాత్రేష్వాసించేత్॥ సమానీవఆకూతిః। సమానా హృదయా
నివః। సమానమస్తువోమనః। యథావస్సుసహాసతి। సంజ్ఞానంవస్సైన్యైః। సంజ్ఞానమరణైః।
సంజ్ఞానమశ్వినాయువం। ఇహాస్మాసునియచ్ఛతమ్॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతత్వ
త్పాత్రస్థోదకం (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృభిః ...గోత్రైః...శర్మభిః వసురూపైస్స్నేహ
సంయోజయిష్యే॥ తస్మైతేస్వధానమః॥ ఇతిగృహీతప్రేతపాత్రోదకం తత్పితృపాత్రే
సినీయ॥ యేసమానాస్సమనసః। పితరోయమరాజ్యే। తేషాంలోకస్స్వధానమః। య
జ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్। యేసజాతాస్సమనసః। జీవాజీవేషుమామకాః। తేషాంశ్రీ
ర్మయికల్పతామ్ అస్మింలోకేశతంసమాః॥ఇతిసంసృష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య॥శ్రీరామరా
మరామ॥ ఇతిస్మరణంకృత్వా॥ పునరపిప్రేతపాత్ర స్థోదకంకించిత్ (ద్వితీయాంశం) ఆ
దాయ॥ సమానీవఆకూతిః। సమానాహృదయానివః। సమానమస్తువోమనః। య
థావస్సుసహాసతి। సంజ్ఞానంవస్సైన్యైః। సంజ్ఞానమరణైః। సంజ్ఞానమశ్వినాయువం। ఇ
హాస్మాసునియచ్ఛతమ్॥ పితః...గోత్ర ...శర్మన్ ప్రేతత్వత్పాత్రస్థోదకం త్వత్పితామ
హైః...గోత్రైః...శర్మభిః రుద్రరూపైస్స్నేహసం యోజయిష్యే॥ తస్మైతేస్వధానమః॥
ఇతిగృహీతప్రేతపాత్రోదకం పితామహపాత్రేసినీయ॥ యేసమానాస్సమనసః। పిత

రోయమురాజ్యే । తేషాంలోకస్స్వధానమః । యజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతా స్సమనసః । జీవాజీవేషుమామకాః । తేషాం శ్రీర్మయికల్పతాం । అస్మిన్ లోకేశతం సమాః॥ ఇతిసంస్పృష్టమఘ్యమభిమంత్ర్య॥ శ్రీరామరామరామ ॥ పునరపి ప్రేత పాత్రస్థోదకంకించిత్ ॥ (తృతీయాంగం) ఆదాయ॥ పవమానిస్థఆహూతిః .... ఇహాస్మాసు నియచ్ఛతమ్॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతత్వేత్వాప్రేతస్థోదకం తత్పితామహైః .. గోత్రైః శర్మభిఃఆదిత్యరూపైస్సహాసం యోజయిష్యే॥ తస్మైతేస్వధానమః॥ ఇతిగృహీతప్రేతపాత్రోదకం త్వాత్పితామహపాత్రేసనియ॥ శ్రీరామరామరామ॥

కొందఱు॥ సంగచ్ఛధ్వ...సతి॥ అనుమంత్రము జెప్పుచున్నారు. దేశాచారముననుసరించి జరుపవలెను॥ స్మృతిప్రదీపికయందు॥ సమానీవఋచంజపేదేవం॥ అనియున్నది.

ప్రేతస్య హస్తోదకందత్వా॥ దర్భానంతర్ధాయ॥ యాదివ్యాఆపఃపయసాసంబభూవుర్యాఅంతరిక్షఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాఆపశ్శివాశ్శగ్గ్ స్యోనా స్సుహవా భవంతు॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణాదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాత్పూర్వకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేప్రేతార్థే ఇదం తేఅర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యర్ఘ్యం దత్వా॥ పునః॥ హస్తోదకందత్వా॥ నావధానాభవంతుతే నావధానాస్మః ॥ తత్పితృభ్యాం హస్తోదకందత్వా॥ దర్భానంతర్ధాయ॥ యాదివ్యాఆపః పయసా భవంతు॥ తత్పితః ...గోత్ర...శర్మన్ వసురూపఇదంతేఅర్ఘ్యం॥ అస్త్వర్ఘ్యంతతశ్శుద్ధోదకందత్వా॥ తత్పితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తేశుద్ధోదకందత్వా॥ దర్భానంతర్ధాయ॥ యాదివ్యాఆపః పయసా...భవంతు॥ తత్పితామహ...గోత్ర..శర్మన్ రుద్రరూపఇదంతేఅర్ఘ్యం॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం॥ దత్వా॥ తత్ప్రపితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తేశుద్ధోదకం దత్వా॥ దర్భానంతర్ధాయ॥ యాదివ్యాఆపః పయసా..భవంతు। తత్ప్రపితామహ ...గోత్ర...శర్మన్ ఆదిత్యరూపఇదంతేఅర్ఘ్యం॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకందత్వా॥

శ్లో॥ ఇహలోకంపరిత్యజ్య గతోసిపరమాంగతిం। మనసా వాయురూపేణ కుశే (విప్రే) త్వాం యోజయామ్యహమ్॥ పైతార్ఘ్యపాత్రంవిసృజేత్॥ తత్పితృపితామహప్రపితామహేభ్యః పాత్రాణిస్థానానిస్థః॥ స్వస్థానమసి। ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ తతశ్శుద్ధోదకందత్వా॥ అర్చతప్రార్చతప్రియమేధాసో అర్చతఅర్చంతుపుత్రకాఉతపురన్నధృష్ణ్వర్చతఅర్చతప్రార్చత॥ ఇతిప్రేతంతిలైరభ్యర్చ్య॥ గంధద్వారాందురాధర్షాంనిత్యపుష్టాంకరీషిణీమ్। ఈశ్వరీంసర్వభూతానాంతామిహోపహ్వయేశ్రియమ్॥ పితః ..గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య...శ్రాద్ధే పైతార్థేగంధాః ఉపతిష్ఠతు॥ ఆయనే తేపరాయణేదూర్వారోహంతుపుష్పిణీః। హ్రదాశ్చపుండరీకాణిసముద్రస్యగృహాఇమే॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్...శ్రాద్ధేపైతార్థే అంగుళ్యాభరణాదికందద్యాత్ ॥ ధూరసిధూర్వధూర్వంతంధూర్వతంయోఽస్మాన్ ధూర్వతితంధూర్వయంవయంధూర్వామః। పితః...గోత్ర...శర్మన్ మరణదినాదారభ్యద్వాదశాహాని .....శ్రాద్ధేప్రేతార్థేఅయంతేధూపః॥ ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽపఘ్నన్నిరృతిమ్మమ। పశూంశ్చమహ్యమావహ జీవనంచదిశోదిశ॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతఇదంతేజ్యోతిః॥ ఇతిదీపందత్వా యువాసువాసాః పరివీతఆగాత్సఉశ్రేయాన్భవతిజాయమానః। తంధీరాసఃకవయఉన్నయంతిస్వాధ్యోమనసాదేవయంతః పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య...శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఅంతః ప్రావరణార్థం అలంకరణార్థంచ ఇదంవస్త్రఖండంతుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) పఠితాస్థామిమేసతిలాఃఇమేకుశాః॥ ప్రేతాయస్వర్చితమస్తు॥ (తతః) తత్పితృపితామహ ప్రపితామహార్చనంకరిష్యే॥ అర్చతప్రార్చతప్రియ మేధాసోఅర్చత। అర్చంతుపుత్రకాఉతపురన్నధృష్ణ్వర్చత॥ (౬-౫-౬) గంధద్వారాం దురాధర్షాంనిత్యపుష్టాంకరీషిణీం। ఈశ్వరీంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రి

యం॥ పరిశిష్టం॥ పితృపితామహ ప్రపితామహాః। యథాభాగశః। అమీవోగంధాః
సుగంధాః॥ ఆయనే తేపరాయణే దూర్వారోహంతుపుష్పిణీః॥ హ్రదాశ్చపుండరీకాణిస
ముద్రస్యగృహాఇమే॥ ౮-౭-౩౦॥ పుష్పార్థాఇమేతిలాః। సుపుష్పాణి। ఉదకదర్వ్యేషా
మనాంకల్పికోవోధూపః। సుధూపః। ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోపఘ్నన్నిరృతింమమ।
పశూంశ్చమహ్యమావహ జీవనంచదిశోదిశ॥ జ్వాలాభేదేనదక్షిణ స్థితంవోజ్యోతిః।
యువాసువాసాః పరివీతఆగాత్సఉశ్రేయాన్భవతి జాయమానః। తంధీరాసః కవయఉ
న్నయంతి స్వాధ్యోమనసాదేవయంతః (౩-౧-౩) శాంతః ప్రావరణార్థంఇదంవస్త్రం।
ఆచ్ఛాదనార్థంపవిత్రార్థం అలంకరణార్థం। నాకుశాఇమేకుశాః। సుకుశాః। అర్చనం
సంపూర్ణం। సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు। అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తు॥(సవ్యం)యుష్మ
దనుజ్ఞయా। శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోరారాధనంకరిష్యే॥ (సవ్యం)శ్రాద్ధసంరక్షక
శ్రీమహావిష్ణోరిదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఓంతథా॥ ప్రాప్నోతు భవాన్॥ ప్రాప్నవాని॥
శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుం శంఖచక్రగదాధరం భవత్సుఆవాహయిష్యే॥ ఆవా
హయ॥ తద్విష్ణోఃపరమంపదంసదా పశ్యంతిసూరయః॥ దివీవచక్షురాతతం। తద్విప్రా
సోవిపన్యవో జాగృవాంసస్సమింధతే విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్॥ ఇత్యావాహ్య॥ భూ
మౌకుశాన్ పరిస్తీర్య॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానంప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ యవా
న్వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శన్నోదేవీరితిసకృదభిమంత్ర్య॥ శన్నో...తునః॥ యవోసి
ధాన్యరాజోవా వారుణోమధుసంయుతః। నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృ
తమ్॥ అర్ఘ్యపాత్రేఅమీగంధాః॥ పుష్పార్థాఇమేఅక్షతాః॥ అయంకుశః॥ కూర్చేదక్షి
ణఅష్టార్ఘ్యైస్సంపూర్ణార్చనమస్తు॥ విష్ణవేజుష్టంగృహ్ణామి॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావి
ష్ణుపాత్రంసంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ స్వాహార్ఘ్యాః॥ అస్త్వర్ఘ్యాః॥ హస్తోదకంగృహీత్వా॥
హస్తోదకందత్వా॥ యాదివ్యా...భవంతు॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదం తేఽ.

ర్ఘ్యం॥ అస్త్వర్ఘ్యంతత్తత్స్వధోదకమ్॥ పిణ్డస్థానమసి॥ అర్ఘ్యపాత్రమన్యత్రనిధాయ॥ త
తత్స్వధోదకం॥ అర్చత...ర్చత॥ అర్చత ప్రార్చత॥ యమైరవకర్య॥ గంధద్వా...శ్రియమ్॥
శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోర్యథాభాగశః అమీవో గంధాః॥ సుగంధాః॥ ఆయనే...
...మే॥ విష్ణ్వర్ధం అంగుళ్యాభరణాదికం దద్యాత్॥ ఇమాని పుష్పాణి॥ సుపుష్పాణి॥ ధూ
ర్యసి...ర్వామః॥ శ్రాద్ధసం.. అయం తే ధూపః॥ సుధూపః॥ ఉద్దీప్య...దిశ॥ శ్రాద్ధసం
...ఇదం తే జ్యోతిః॥ సుజ్యోతిః॥ యువా సు...దేవయంతః॥ శ్రాద్ధసం.. వస్త్రంతుభ్యమ
హం...మ॥ వస్త్రాభావే కుశాన్ దద్యాత్॥ సుకుశాః॥ అర్చనం సంపూర్ణం॥ అస్తుసంక
ల్పసిద్ధిరస్త్వితి...రస్తు॥ యుష్మదనుజ్ఞయా మండలపాత్రాన్నదానాదికం (సవ్యం) కరిష్యే॥
కురుష్వ॥ ప్రా॥ దర్భైస్సితైర్వాదిక భస్మనా పరిస్తీర్య॥ (సవ్యం) దర్భైరక్తైర్వా
కభస్మనా చ॥ పాత్రాణ్యాదనమ్॥ పా॥ పిశంగభృష్టిమంభృణం పిశాచిమింద్రసమ్మృణ।
సర్వం రక్షో ని బర్హయ॥ ౨-౧-౨౨॥ సవ్యం॥ రక్షాణో అగ్నే తవరక్షణేభీ రారక్షాణ
స్సుమఖప్రీణానః। ప్రతిష్ఫుర విరుజవీడ్వంహో జహి రక్షో మహి చిద్వావృధానమ్॥ ౩
౮-౨౨) బృహతాన్మముక్తత్రి భద్రవర్ధన్వం గ్నియంత్రిష్టుభా జగత్యాభిత ముగ్రేహరం । ఇం
ద్రోస్తోమేన పంచదశేన మధ్యమిదం వాతేన సగరేణ రక్ష (౮-౮౦ పరిశిష్టం) యథాచ
క్రాయుధం విష్ణోః త్రైలోక్యం పరిరక్షతు॥ భస్మనా మండలం దద్యాత్॥ భూతేభ్యః పరిర
క్షతు॥ సర్వేషాం పాపదృష్టీనాం చక్షుర్బధ్నామి కేశవ॥ అద్య ప్రేతస్థానపాణిహోమాః॥
పూర్వోక్త... (ప్రాచీనావీతీ) ...పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదా
రభ్య ద్వాదశేషాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఘృతాక్తమన్నం
పాణిహోమం కరిష్యే॥ ప్రేతస్థానబ్రాహ్మణస్య వామే అపః ప్రదాయ। దర్భం పరిస్తీర్య
చత్వారిశృంగా వామదేవో జాతవేదాగ్నిస్త్రిష్టుప్॥ ప్రేతస్థాన అగ్నిమూర్తి ధ్యానేవి
నియోగః॥ చత్వారిశృం...ఆవివేశ॥ (౩-౮-౧౧) పాత్రేఽభిఘార్య॥ తత్రచరుం నిధాయ
అభిఘార్య॥ చరుమాదాయ॥ పి.తే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ యమాయ చ స్వాహా॥
ఇతి ప్రేతబ్రాహ్మణహస్తే జుహుయాత్॥ సాఙ్గుష్ఠేనిక్షిపేత్॥ పునఃపృథక్పాత్రే జుహు

పూర్య॥ తత్రచరుంనిధాయ పునరభిఘార్య ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ॥ ప్రా॥ ... పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ఘృతాక్తమన్నం భవత్పాణావేవ పాణిహోమం (సవ్యం) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ అన్నంద్వేధావిభజ్య॥ భాగద్వయమభిఘార్య॥ పితృస్థానబ్రాహ్మణానాం హస్తోదకందత్వా॥ ఇదంసోమాయపితృమతే॥ ఇదమగ్నయేకవ్యవాహనాయ। సోమాయపితృమతే (సవ్యం) స్వధానమః॥ ప్రా॥ సోమాయపితృమతఇదంనమమ॥ అగ్నయేకవ్యవాహనాయ (సవ్యం) స్వధానమః॥ ప్రా॥ అగ్నయేకవ్యవాహనాయేదంనమమ॥ తూష్ణీమ్ప్రదక్షిణ పరిషిచ్య ॥ (సవ్యం) చతుస్సా...అభివాదయే॥ భోజనపాత్రేష్వభిఘార్య॥ ప్రేతస్థానేతిగాహుతిశేషమన్నంకించిద్దానాయ భోజనపాత్రేతూష్ణీంనిక్షిప్య॥ శేషంపిండార్థంనిక్షిపేత్ ॥ పితృస్థానపాణిహోమశేషమన్నంపితృపాత్రేస్వధేయమితినిక్షిప్య॥ ప్రా॥ స్వధేయం స్వధేయం స్వధేయం॥ అస్తుస్వధా॥ మూర్ధానందివో అరతింపృథివ్యా వైశ్వానరమృతఆజాతమగ్నిం। కవింసమ్రాజమతిథింజనానామాసన్నాపాత్రం జనయంతదేవాః॥ ౬-౭-౧॥ నిక్షిప్య॥ పునరభిఘార్య॥ హస్తోదకందత్వా॥ తచ్ఛేషంపిండార్థంనిదధ్యాత్ ॥ విశ్వేదేవ, విష్ణుస్థాన, పాత్రేష్వభిఘార్య॥ హస్తోదకందత్వా॥ సపిండీకరణేఅన్నం సూక్తమంత్రపఠనంనాస్తి ॥ తత్కారణేప్రయోగంవక్ష్యతే॥...పూర్వోక్త...తిథౌ...గోత్రస్య...శ్రాద్ధే సోఘ్నాన్ వైష్ణవాన్ పైతృకాన్ అన్నశుద్ధ్యర్థం అపూర్ణాదిదోషనివారణార్థం అన్నసూక్తమంత్రపఠనం (సవ్యం) కరిష్యే॥ ఆశ్రావయిష్యే॥ ఆశ్రావయ ॥ అన్నంగాయత్ర్యాప్రోక్ష్య ॥ ఓం నమోబ్రహ్మణేనమోఅస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమఓషధీభ్యః। నమోవాచేనమో వాచస్పతయేనమోవిష్ణవేమహతేకరోమి॥ ఓం శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః ॥ సర్వత్రఅన్నపరివేషణాదికంకృత్వా॥ అభిఘార్య॥ గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య॥

అత్రపాణిహోమవిధిః.

పాత్రద్వయేన భోజనార్థాదన్నాదన్నముద్ధృత్యద్విధాకృత్వాసృతే వాక్యే పానీయయుక్తోక్తస్యప్రేతస్య సపిండీకరణశ్రాద్ధే భవత్పాణౌ ప్రేతాహుతిం హోష్యే

షాత్వేకస్మాన్నిష్కృతాత్తమన్నమాదాయ పిత్రేగోత్రాయశర్మణేప్రేతాయాముష్మై
యమూరాయచస్వాహేతి తదర్థబ్రాహ్మణహస్తేపకాహుతిం హుత్వాతద్ధుతమన్నంతోకే
కాగ్నౌనిక్షిపేచ్ఛేషం ప్రేతపిండాన్నసంయోజయేత్పితామహాద్యర్థబ్రాహ్మణ
హస్తేషుసోమాయపితృమతఇతిపాణిక్యతిమంత్రాభ్యాం ద్వేఆహుతీజుహుయాద్ధుతము
భయవిధం పచనాగ్నౌనిక్షిపేత్పిండీకరణశ్రాద్ధేయద్ధుతం విప్రహస్తకే। నాన్నేనమి
శ్రయేత్తత్తుశాకికాగ్నౌవినిక్షిపేదితివ్యాసోయచ్చ పాణితలేదత్తమన్నంనాపిండ్యకర్మణి
ఏకీకృత్యనభోక్తవ్యంపచనాగ్నౌవినిక్షిపేదితి తేషు ప్రక్షాళితహస్తేషుతద్ధుతశేషంపాణి
షుకించిత్కించిత్తూష్ణీందద్యాదన్నంపాత్రేషునిధాయసవ్యమ్యాచమ్యోపవిశేయుః॥
అథాన్నేషు పరివిష్టేషు తద్ధుతశేషంతేషాం పాత్రేదద్యాత్ప రివిష్టేనైకీకృత్య
భుంజంత్యన్నం పాణితలేదత్తం పూర్వమశ్నంత్యబుద్ధయః। పితరస్తేనతుష్యంతి శేషా
న్నంనలభంతితే। యచ్చపాణితలేదత్తం యచ్చాన్యదుపకల్పితం। ఏకీభావేనభోక్తవ్యం
పృథగ్భావోనవిద్యత ఇత్యుక్తమన్నాదీన్ తిలయవదర్భోదకేనగాయత్ర్యానాత్రాన్న
సూక్తాని॥శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధేనజపేత్పితృసూక్తకం। పితృసూక్తానిజపేత్ప్రేత
శ్రాద్ధేసపిండేచనజపేదన్నసూక్తకం॥ షోడశేనాబ్దికేచైవశ్రాద్ధేచైవసపిండకే। నిత్యశ్రా
ద్ధేదకుంభేచపితృసూక్తానివర్జయేదితి॥ ఇతిపాణిహోమప్రకరణంసమాప్తమ్.

ఓంభూర్భువస్స్వః। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచో
దయాత్। హస్తోదకందత్వా। దక్షిణజాన్వాచ్య। దక్షిణహస్తఉపరి। వామోధః। దేవస
విత్తః ప్రసువ। పృథివీతేపాత్రంద్యౌరపిధానం బ్రాహ్మణస్యముఖేఽమృతం జుహోమి
బ్రాహ్మణానాంత్వావిద్యావతాం ప్రాణాపానయోర్జుహోమి అక్షితమసి మామే
క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్ లోకే। ఇత్యభిమంత్ర్య। ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేప
దం। సమూఢమస్యపాంసురే॥ ౧-౨-౭॥ స్వాహా॥ అంగుష్ఠంనివేశ్య। శ్రీవిష్ణోహవ్యం
రక్షస్వ। కాలకామసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః। ఏతద్వోహవ్యంసపరికరం। విశ్వేదేవాదేవ
తాః। ఇదమన్నంహవ్యం। బ్రాహ్మణాహవనీయార్థేదత్తం దాస్యమానంచఅతృప్తేః। త

త్సర్వాంగమయం భూర్గదాధరోభోక్తాఽన్నం బ్రహ్మ। అహంచ బ్రహ్మ । భోక్తాచ బ్ర
హ్మ। స్వర్ణమయం పాత్రం। అక్షయ్యావటచ్ఛాయేయం (కాల (కామక) సంజ్ఞకేభ్యో వి
శ్వేభ్యో దేవేభ్యః। ఇదమిదమన్నమమృతస్వరూపం। ఆతృప్తేః పరివిష్టం। పరివేక్ష్యమా
ణమక్షయ్యాతృప్త్యర్థం। యథాభాగం హవ్య తత్సత్ స్వాహా స్వాహా నమః ॥న మమ॥
గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సను సపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవంతో బ్రు
వంతు గయాయాం దత్తమస్తు॥ యే దేవాసో దివ్యేకాదశస్థ పృథివ్యా మధ్యేకాదశస్థ॥
అప్సుక్షితో మహినైకాదశస్థతే దేవాసో యజ్ఞమిమం జుషధ్వం (౧-౨-౮) ఇత్యుపస్థా
య॥...విశ్వేదేవాస్సుప్రీతా వరదా భవంతు॥ (ప్రా) ప్రేతస్థానే హస్తోదకం దత్వా। ప్రసున...
పాంసుకే। శ్రీవిష్ణో అన్నం రక్షస్వ పితః ...గోత్ర...శర్మన్.. ప్రేత అన్నం సపరికరం। పితా
గోత్రి...శర్మా ప్రేతో దేవతా ఇదమన్నం సపరికరం । పిత్రే... గోత్రాయ... శర్మణే
ప్రేతాయ ఇదమన్నం సపరికరం సతిలాపిధానోదకకుంభం సదక్షిణాకం సతాంబూ
లం ప్రేతతృప్త్యర్థముపతిష్ఠతు॥ తత్పిత్రాదిత్యక్తం (దత్తం) (ఉపవీతి) అన్నాదికం ప్రో
క్షణం। ఓం భూమ్యభ్యస్స్వా...పృథ్వీదయాం। అగ్రేదక్షిణం పరిషిచ్య। తత్పిత్రర్థం హస్తో
దకం దత్వా। సవ్యం జాన్వాచ్య। పృథివీతే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రాహ్మణస్య ముఖే
అమృతం జుహోమి బ్రాహ్మణానాం త్వా విద్యావతాం ప్రాణాపానయోర్జుహోమి
అక్షితమసి మామేక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్ లోకే। ఇత్యభిమంత్ర్య। ఇదం విష్ణుర్విచ
క్రమే త్రేధా నిదధే పదం। సమూఢమస్యపాంసురే॥ స్వధా అంగుష్ఠం నివేశ్య। శ్రీవి
ష్ణో కవ్యం రక్షస్వ। తత్పితః...గోత్ర...శర్మన్ వసురూప ఏతత్తే కవ్యం సపరికరం। తత్పి
తా...గోత్రః శర్మా వసురూపో దేవతా ఇదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వ హవనీయా
ర్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేస్తత్సర్వాంగ యేయం భూర్గదాధరోభోక్తా అన్నం
బ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మ భోక్తాచ బ్రహ్మ రజతమయం పాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం।
తత్పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే వసురూపాయ ఇదమన్నమమృత స్వరూప మాతృప్తే

దాస్యమాన మక్షయ్యతృప్త్యర్థం యథాభాగ మోం తత్సత్ ॥ స్వధానమః ॥ గయా
యాం శ్రీవిష్ణుపాదాదిసన్నిధౌ ఏతచ్ఛ్రాద్ధ దత్తమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ...దత్తమస్తు ॥
(ఉపవీతీ) ఓమ్ భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి పితామహపాత్రే అన్నాదికం
ప్రోక్ష్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకం దత్వా ॥ పృథివీతే పాత్రం ...సు రే... స్వధా శ్రీవిష్ణో
కవ్యం రక్షస్వ తత్పితామహ...గోత్ర...శర్మన్ రుద్రరూప ఏతత్తే కవ్యం సపరికరం త
త్పితామహాః ...గోత్రాః...శర్మా రుద్రరూపో దేవతేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వ
హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేః...రజతమయం పాత్రమక్షయం వటు
చ్ఛాయేయం తత్పితామహాయ...గోత్రాయ...శర్మణే రుద్రరూపాయేదమన్నం మమ
తత్స్వరూప మాతృప్తేర్దాస్యమాన మక్షయ్య తృప్త్యర్థం యథాభాగ మోం తత్సత్ ॥
స్వధానమః ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది...బ్రువంతు ॥ గయాయాం దత్తమస్తు ॥ ఉప
వీతీ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి ప్రపితామహపాత్రే అన్నాదికం ప్రో
క్ష్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకం దత్వా ॥ పృథివీతే పాత్రం ద్యౌ...సు రే ॥ స్వధా శ్రీవిష్ణో
కవ్యం రక్షస్వ ॥ తత్ప్రపితామహ... గోత్ర... శర్మన్ ఆదిత్యరూప ఏతత్తే కవ్యం సపరి
కరం ॥ తత్ప్రపితామహాః ...గోత్రాః .. శర్మా ఆదిత్యరూపో దేవతేదమన్నం సపరికరం
బ్రాహ్మణస్త్వ హవనీయార్థే దత్తం ...వటుచ్ఛాయేయం ॥ తత్ప్రపితామహాయ...గో
త్రాయ...శర్మణే ఆదిత్యరూపాయేదమన్నం మమ తత్స్వరూప మాతృప్తే ర్దాస్యమానమ
క్షయ్యతృప్త్యర్థం యథాభాగ మోం తత్సత్ ॥ స్వధానమః ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదా
ది...బ్రువంతు ॥ ఇతి పితృతీర్థేన సదర్భతిలోదకభూమౌ విసృజేత్ ॥ గయాయాం దత్తమస్తు ॥
యేచేహ పితరో యేచ నేహ యాంశ్చ విద్మ యాఁ ఉ చ న ప్రవిద్మ । త్వం వేత్థ యతి తే జా
తవేదస్స్వధాభి ర్యజ్ఞం సుకృతం జుషస్వ ॥ ౭-౬-౧౯ ॥ ఇత్యుపస్థాయ (సవ్యం) విష్ణుత్యాగం
ఉపవీతీ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః...ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య ॥ హస్తోదకం
దత్వా ॥ పృథివీతే పాత్రం...సు రే ॥ శ్రీవిష్ణో హవ్యం రక్షస్వ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమ
మహావిష్ణో ఏతత్తే హవ్యం సపరికరం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుర్దేవతేదమన్నం సప
రికరం హవ్యం బ్రాహ్మణస్త్వ హవనీయార్థే దత్తం...సౌవర్ణం పాత్రమక్షయం వటుచ్ఛా

యం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే శంఖచక్రగదాధరాయ లక్ష్మీసమేతాయ
ఇదమన్నం మమ్మృతస్వరూపమాత్మైక్యేదాతస్వమాన మక్షయతృప్త్యర్థం యథాభాగ
మాంకల్ప్యే। పాద్యావాహనమును॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది... బ్రువంతు॥ గయా
యాం దత్తమస్తు॥ విష్ణూపస్థానం తద్విష్ణోః పరమంపదం సదాపశ్యంతి సూరయః। దివీ
వచక్షురాతతమ్। తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసస్సమింధతే విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్॥
మాత్రేలోపశ్చ ప్రాయశ్చిత్తార్థం దశగాయత్రీమంత్రజపం కరిష్యే॥ ప్రార్థనమ్ శ్లో॥ సప్తవ్యాధా
దశార్ణేషు మృగాః కాలాంజరే గిరౌ। చక్రవాకాశ్శరద్వీపే హంసాస్సరసి మానసే॥ తేభి
జాతాః కురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణా వేదపారగాః॥ ప్రస్థితా దీర్ఘమధ్వానం యూయం తేభ్యోఽవ
సీదత। అమూర్తానాంచ మూర్తానాం పితౄణాం దీప్తతేజసాం। నమస్యామి సదా తేషాం
ధ్యాయినాం యోగచక్షుషాం॥ చతుర్భిశ్చ చతుర్భిశ్చ ద్వాభ్యాం పంచభిరేవచ। హూయ
తే చ పునర్ద్వాభ్యాం స మే విష్ణుః ప్రసీదతు॥ బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవిర్బ్రహ్మాగ్నౌ బ్రహ్మ
ణా హుతం। బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మసమాధినా॥ (భగవద్గీతా) యజ్ఞేశ్వరో
హవ్యసమస్తకవ్య భోక్తావ్యయాత్మా హరిరీశ్వరోత్ర। తత్సన్నిధానాదపయాంతు సద్యో
రక్షాంస్యశేషాణ్యసురాంశ్చ సర్వే॥ త్వాం యోగినశ్చింతయంతి త్వాం యజంతి చ యజ్వ
నః। హవ్యకవ్యభుగేకస్త్వం పితృదేవస్వరూపధృక్॥ కర్తా క్రియాణాం సచ ఇజ్యతే క్రతు
స్సఏవ తత్కర్మఫలం చ తస్య। సుగాదియత్నాదనమస్య శేషం నాశేన్న కించిద్వ్యతిరిక్త
మస్తి। దేశకాలపాత్రమంత్రతంత్ర కర్మభోక్తృఫలహీనత్వాదిభ్యస్సర్వం న్యూనాతి
రిక్తాభ్యామచ్ఛిద్రమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు... మస్తు॥ ... ఏవం తథా॥ ప్రా।
పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణాదినాదారభ్య ద్వాద
శాహాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధపితరం ...గోత్రం ..శర్మాణం ప్రేతముద్ది
శ్య(మయా)త్వయా కృతేన పితుః మరణాదినాదారభ్య ద్వాదశాహాని సపిండీకరణాఖ్యై
కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే తత్పితృపితామహ ప్రపితామహాన్ ... గోత్రాన్ ...శర్మణః వసు
రుద్రాదిత్యరూపాన్ కాలకామక సంజ్ఞకాన్ విశ్వాన్ దేవాన్ శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమ
హావిష్ణుంచ ఉద్దిశ్య మయా క్రియమాణేన పితుః సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేన। పి
తుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య ద్వాదశాహాని సపిండీకరణా

క్షయ్యకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం శర్మ
ణాం వసురుద్రాదిరూపాణాం కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానాం శ్రాద్ధసంరక్షక
శ్రీమహావిష్ణోశ్చ పితుః.. గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామ
హైః... గోత్రైః...శర్మభిః వసురుద్రాదిత్య రూపైస్స సమానోదకత్వ సాపిండ్యసి
ద్ధ్యర్థం వస్వాది పితృలోకాహ ప్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ ఇతి సదక్షయ్యవతీలోదక
ముత్సృజేత్ ॥ వస్వాదిపితృలోకా ...రస్తు॥ నమస్కారః॥ నమో దేవేభ్యః ॥ స్వధా
(ప్రేత) తత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః॥ నమో విష్ణవే॥ యథాకాలదత్తమస్తు।
సర్వాంసగుణమస్తు। మధుమతీ। శాంత్వయిష్యే। శ్రావయ। మధువాతా ఋతాయతే మ
ధుక్షరన్తి సిన్ధవః। మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః। మధునక్తముతోషసో మధుమత్పార్థివం
రజః। మధుద్యౌరస్తు నః పితా। మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః। మా
ధ్వీర్గావో భవన్తు నః॥ ౧-౬-౧౮। మధు మధు మధు। సర్వాం మధ్వస్తు॥ నిష్కృతి। ఈశాన
విష్ణుకమలాసన కార్తికేయవహ్న్యర్క సూర్య రజనీశగణేశ్వరాణాం। క్రౌంచామరేం
ద్రకలశోద్భవకశ్యపానాం పాదాన్ నమామి సతతం పితృముక్తిహేతూన్ ॥ సవ్యం। ఆ
యుం భూమిర్గయా పతే బ్రాహ్మణాస్తు గదాధరాః। అక్షయ్యా వటచ్ఛాయేయం పితృరూ
పో జనార్దనః॥ వాసుదేవః ప్రీయతాం। తస్మాత్ ।ఆపోశనాసిదత్వా॥ పరిషేచనక్రమః ఓం
భూర్భువస్సువః। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోద
యాత్। సత్యఋతాభ్యాంత్వా పర్యుక్షామి। కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః అమృతమస్తు।
కామకసం... దేవాః...స్తు। ప్రేతాయ +-స్తు॥ తత్పితరః అమృతమస్తు। తత్పితామహః అమృ
తమస్తు। తత్ప్రపితామహః అమృతమస్తు॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోః అమృతమస్తు॥ అ
మృతోపస్తరణమసి॥ ఇత్యాపోశనం దత్వా । ఓం ప్రాణాయ స్వాహా । ఓం అపానాయ
స్వాహా॥ ఓం వ్యానాయ స్వాహా॥ ఓం ఉదానాయ స్వాహా॥ ఓం సమానాయ స్వాహా॥ ఓం

బ్రాహ్మణైస్స్వాహా॥ బ్రహ్మణిమ ఆత్మామృతత్వాయ॥ యజుర్వేదః) నారాయణం॥ యు
ధాసుఖంజుషస్వం జుహావహే॥ కణ్వాకలికృతాన్ దోషాన్ ద్రవ్యదేహాత్మసంభవాన్
సర్వాన్ హరతి చిత్తస్థో భగవాన్ దేవకీసుతః॥ మంత్రమధ్యే
క్రియామధ్యే విష్ణోస్స్మరణపూర్వకం। యత్కించిత్క్రియతే కర్మ తత్కర్మ సఫలం భవేత్॥
యదశ్వస్య క్రవిషో మక్షికాశ యద్వా స్వరౌ స్వధితౌ రిప్తమస్తి। యద్ధస్తయోశ్శమితుర్య
న్నఖేషు సర్వాతాతే అపిదేవేష్వస్తు॥ ౨-౩-౮॥ మక్షికబాధానివృత్తిరస్తు॥ అపేక్షితం
యాచితవ్యం త్యాజ్యం చైవానపేక్షితం। ఉపవిశ్య సుఖేనైవ భోక్తవ్యం స్వస్థమానసైః॥
భోక్తౄణాం మక్షికాబాధానివృత్తిరస్తు॥ అనంతరం భుంజావాన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వా। ఓం
భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్॥ మధువాతా ..భవంతునః॥ మధుమధుమధు॥ అక్షు
న్నమీమదంత హ్యవప్రియా అధూషత। అస్తోషత స్వభానవో విప్రా నవిష్ఠయా మతీయో
జాన్వింద్రతే హరీ॥ మధుమధుమధు॥ ఏతచ్ఛ్రాద్ధం సంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ ప్రేతవికి
రం॥ కించిదన్నమాదాయ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదా
రభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యే కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ అస్తుతృప్తిః॥
సతిలముదకమన్నం భోజనపాత్రసమీపే తూష్ణీముత్సృజేత్॥ ప్రేతవికిరపిండం కృత్వా
దర్భానాస్తీర్య॥ తిలోదకం నినీయ॥ పితః...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా
దారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యే కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే వికిరపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిం
డోపర్యేవ తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ పృథక్పాత్రే కించిదన్నమాదాయ॥ తత్పితరః తృప్తా
స్థ। తత్పితామహాః తృప్తాస్థ॥ తత్ప్రపితామహాః తృప్తాస్థ॥ తృప్తాస్స్మః॥ ఇతి బ్రా
హ్మణా వదేయుః॥ అసంస్కృత ప్రమీతా యే త్యాగినో యాః కులస్త్రియః। దాస్యామి
తేభ్యో వికిరమన్నం తాభ్యశ్చ పైతృకమ్॥ పరిషిచ్య॥ సవ్యం॥ కాలకామక సంజ్ఞక విశేదేవాః
తృప్తాస్థ। తృప్తాస్స్మః॥ ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్॥ అసోమపాశ్చ యే దేవా యజ్ఞభాగవివ
ర్జితాః। తేషామన్నం ప్రదాస్యామి వికిరం వైశ్వదైవికమ్॥ పరిషిచ్య॥ పునః కించిదన్న

మాదాయ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో త్వంప్రీతోసి॥ తృప్తోస్మి॥ అసంశయోమాభవేద్విష్ణో శ్రాద్ధేషు సాధనమవ్యయమ్। పిత్రాణాంచవరం శ్రేష్ఠం పవిత్రాన్నంచ వైష్ణవమ్॥ పరిషిచ్య (ప్రాచీనావీతీ) దేవపితృమధ్యే భూమిం ప్రోక్ష్య॥ తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య॥ తస్మిన్ తిలోదకంనినీయ॥ యేఅగ్నిదగ్ధాశ్శంఖపితృత్రిష్టుప్। ఉచ్ఛిష్టపిండప్రదానే వినియోగః॥ యేఅగ్నిదగ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధామధ్యేదివస్స్వధయామాదయంతే। తేభిస్స్వరాళసునీతిమేతాంయథావశంతన్వం కల్పయస్వ॥ ౭-౬-౧౯॥ అగ్నిదగ్ధేభ్యః। అనగ్నిదగ్ధేభ్యః॥ అస్మత్కులప్రసూతమృతేభ్యః॥ ఏషపిండస్స్వధానమః। అగ్నిదగ్ధాశ్చ అనగ్నిదగ్ధాశ్చ మార్జయంతాం। ఏతద్వస్సోదకం। పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య। శేషముచ్ఛిష్టభాగోభ్యోఽన్నందీయతాం॥ యజమానకులేజాతా దాసదాస్యోఽన్నకాంక్షిణః తేన తృప్తిమాయాంతు మయాదత్తేనభూతలే॥ సవ్యం॥ అపహతాపిధానమసి॥ ఇతిసర్వేషాముత్తరాపోశనానిదత్వా॥ రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినాం। అర్థినాముదకందత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥

సపిండీకరణ పిండప్రదానమ్.

ఆచమ్య... ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రా) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధే. తిలోదకపిండప్రదానంకరిష్యే॥ (కురుష) ప్రేతస్థానే పాణిహోమశేషంచ భుక్తశేషంచసంసృజ్య। ఏకపిండంకృత్వా॥ తతః తత్పితృస్థానే పాణిహోమశేషం భుక్తశేషంచసంసృజ్య పిండత్రయంకృత్వా॥ ప్రేతపిండస్థానే గోమయేనోపలిప్య॥ పిండస్యాధః ఏతద్దర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపర్యత్ర తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ ...పిత్రే...గోత్రాయ ...శర్మణే ప్రేతాయమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని...శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిండస్యోపర్యత్ర తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతపిండస్య పశ్చిమతః తత్పితృపితామహప్రపితామహానాం పిండప్రదానం కుర్యాత్॥ అత్రగోమయే నానులిప్య॥

యేరూపాణి ప్రతిముంచమానా అసురాస్సంత స్స్వధయాచరంతి పరాపురోనిపురో

యేభరంత్యగ్నిష్వాత్తా ల్లోకాత్తృప్యంతు తాత్మ్యస్మాత్। ఇతిమంత్రేణ మనసాగ్నింధ్యాత్వా గ్నౌ మయేనోపలిప్య। అపహతాఅసురారక్షాంసి పిశాచా వేదిషదః। ఇతిమంత్రేణకుశమూ లేనాగ్నేయాభిముఖాం లేఖాముల్లిఖ్య। తాముద్భిరభ్యుక్ష్య। సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిరా స్తీర్య। శుంధంతాం పితరః। శుంధంతాం పితామహాః। శుంధంతాం ప్రపితామహాః।ఏతద్వ స్సోదకమ్। ఇతిసోదకతానిదత్వా। ఏతత్తేఅస్మత్పితః... శర్మన్ ...గోత్ర...వసురూప। యేచత్వామత్రాను। ఏతత్తేఅస్మత్పిత్రే + శర్మణే + గోత్రాయ + వసురూపాయ + యేచత్వామనుగచ్ఛంతితేభ్యశ్చాయంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః। గయాయాందత్తమస్తు। ఏతత్తేఅస్మత్పితామహ + శర్మన్ + గోత్ర రుద్రరూప। యేచత్వామత్రాను। పితామహాయ శర్మణేగోత్రాయ రుద్రరూపాయ। యేచత్వామనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః। గయాయాందత్తమస్తు। ఏతత్తేఅస్మత్ప్రపితామహ... శర్మన్ ...గోత్రఆదిత్యరూప యేచత్వా మత్రానుఏతత్తే అస్మత్ప్రపితామహాయ... శర్మణే ... గోత్రాయ ఆదిత్యరూపాయ యేచత్వామను గచ్ఛంతితే భ్యశ్చాయం పిండ స్తస్మైతే స్వధానమః। గయాయాందత్తమస్తు।

మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః। మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః। మధునక్తముతోషసోమధుమత్పార్థివంరజః। మధుద్యౌరస్తునఃపితా। మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాంఅస్తుసూర్యః మాధ్వీర్గావోభవంతునః। ఇతిమధుదత్వా। అథపిండసంయోజనమ్। ఆచమ్య। ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః...గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాఖ్యశ్రాద్ధే పిండసంయోజనం కరిష్యే। (సవ్యం) కాలేఅనుష్ఠానం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। పునస్సంక... ల్పమ్। (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహానిసపిండీకరణాఖ్యశ్రాద్ధే పిండసంయోజనకర్మ అధికారసంపత్తిర్భవతీతి భవంతో బ్రువంతు। కర్మణ్యధికారసంపదస్తు। (ఉపవీతీ, ఓం భూః ఓం భువః పుణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహనిస

పిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపి
తామహైః...గోత్రైః...శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహ సమానోదక సాపిండ్యసిద్ధి
ద్వారా వస్వాదిపితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ..గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ
పితామహ ప్రపితామహానాం...గోత్రాణాం...శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం
పిండైస్సహ (ఉపవీతీ) సంయోజయిష్యే॥ సంయోజయ॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యా
త్॥ అథపిండసంయోజనక్రమః॥ మధువాతాఋతాయతే...భవంతునః ॥ ఇతిమధుద
త్వా। ప్రేతపిండం త్రేధావిభజ్య॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥ ఏకభాగమా
దాయ॥ సంగచ్ఛధ్వం సంవదధ్వం। సంవోమనాంసిజానతామ్। దేవాభాగంయథా
పూర్వే। సంజానానాఉపాసతే। సమానోమంత్రస్సమితిస్సమానీ। సమానంమనస్స
హచిత్తమేషాం। సమానంకేతో అభిసంరభధ్వం। సంజ్ఞానేనవోహవిషాయజామః॥
ఏకభాగమాదాయ॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృ
భిః...గోత్రైః...శర్మభిః వసురూపైస్సహసంయోజయిష్యే సంయోజయఇతి ప్రత్యు
క్తె సంయోజయేత్॥ తస్మైతేస్వధానమః॥ యేసమానాస్సమనసః। పితరోయమరా
జ్యే। తేషాంలోకస్స్వధానమోయజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్। యేసజాతాస్సమనసః। జీవాజీ
వేషుమామకాః। తేషాంశ్రీర్మయికల్పతామ్। అస్మిన్‌లోకేశతం సమాః। నారా
యణ నారాయణ॥ ప్రేతస్యద్వితీయ పిండభాగమాదాయ॥ సంగచ్ఛధ్వం సంవద
ధ్వం...సంజ్ఞానేనవోహవిషాయజామః॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ద్వితీ
యాంశం) త్వత్పితామహైః...గోత్రైః...శర్మభిః రుద్రరూపైస్సహసంయోజయిష్యే సం
యోజయేతి ప్రత్యుక్తె సంయోజయేత్॥ తస్మైతేస్వధానమః॥ యేసమానాస్సమన
సః...అస్మిన్‌లోకేశతంసమాః। నారాయణ నారాయణ॥ ప్రేతస్యతృతీయపిండభా

గమాదాయ॥ సంగచ్ఛధ్వం సంవదధ్వం...సంజ్ఞానేనవోఽహవిషాయజామః॥ పితః... గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతప్రేతపిండ (తృతీయాంశం) త్వత్పితామహైః...గోత్రైః...శర్మభిః ఆదిత్యరూపై స్సహసంయోజయిష్యే॥ సంయోజయేతిప్రత్యుక్తేసంయోజయేత్॥ తస్మైతేస్వధానమః॥ యేసమానాస్సమనసః + అస్మిన్లోకేశతంసమాః॥ నారాయణ॥

ఏవమవోఽనుగతిఃప్రేతః పితృనామాన్యమాప్తవాన్। శివంభవతు శేషాణాంజాయంతాంస్థిరజీవినః॥ ఇతఃపరం ప్రేతశబ్దోనాస్తి॥ చతుర్థ్యాపినివర్తతే॥

స్త్రీసపిండనేపి శేషః॥ ఏషాఽనుగతాప్రేతా పితృనామాన్యమాయుషీ। శివం భవతు శేషాణాంజాయంతాంస్థిరజీవినః॥ ఇతి॥

అథ వైతరణీగోదానమ్.

ఆచమ్య ...ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య సుఖేనవైతరణీ సముత్తరణార్థం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం మహావైతరణీసంజ్ఞకగోదానం కరిష్యే॥ తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణురూపస్య బ్రాహ్మణస్యఇదమాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః। గంధాద్యాఇమేఅపఃపుష్పాద్యాఇమేతిలాః॥ అథగోపూజాంకృత్వా॥ శ్లో॥యమద్వారేమహాఘోరే తప్తావైతరణీనదీ। తాంతర్తుంగాంప్రదాస్యామిఉత్తారయసుఖేనతం॥ గవామంగేషు...చ్ఛమే। అస్మైబ్రాహ్మణాయ...శాఖాధ్యాయినే...గోత్రాయ...ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ శ్రీమతిః...దాతాధర్మపత్నీ సమేతోహం। (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య సుఖేనవైతరణీసముత్తరణార్థం వైతరణీసంజ్ఞకగోదానంశ్రీమహావిష్ణు ప్రీతింకామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఇతిధేనుపుచ్ఛంగ్రాహయిత్వా॥ సకుశతిలోదకందత్వా॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే...ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజాత్వా వరుణోనయతు ... ప్రతిగృహ్ణాతు॥ గోదానందద్యాత్॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఏ

వం...ప్రీత్యర్థం (త్వయా) (మయా) కృతేన వైతరణీసంజ్ఞక గోదానేన భగవాన్...పితుః...గోత్రస్య ...శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీనద్యుత్తరణం కరోత్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ సుఖేన వైతరణీ నద్యుత్తరణంకరోతు॥ తదభావే గోమూల్యంవాదద్యాత్ ॥ అతఃపరం మనసోద్దిష్టదానానికుర్యాత్ ॥

పూర్వోక్తఏవంగుణ...పుణతిథౌ... (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య మహా వైతరణీగోదానసాద్గుణ్యార్థం దశదానానికరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥

గోదానమ్.

గవామంగేషుతిష్ఠంతి భువనానిచతుర్దశ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ... గోదానంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఇతిగోదానంకృత్వా॥

భూదానమ్.

సర్వసస్యాశ్రయాభూమి ర్వరాహేణ సముద్ధృతా। అనంతపుణ్యఫలదా అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిభూదానంకృత్వా॥

తిలదానమ్.

తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః। పాపంహరంతుమేక్షిప్ర మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఇతితిలదానంకృత్వా॥

హిరణ్యదానమ్.

హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిహిరణ్యదానంకుర్యాత్ ॥

ఆజ్యదానమ్.

కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం। దేవానామాజ్యసూహారమతశ్శాంతిప్రయచ్ఛమే॥ ఇత్యాజ్యదానం॥

వస్త్రదానమ్.

శీతవాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాయాలక్షణంపరం। దేహాలంకరణంవస్త్రమతశ్శాంతిప్రయచ్ఛమే॥ ఇతివస్త్రదానం॥

ధా న్య దా న మ్.

ధాన్యంకరోపిదాతార మిహలోకే పరత్రచ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దత్త శ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిధాన్యం॥

గు డ దా న మ్.

ఇక్షుకాండసముద్భూతో గుడో మధుపిరాజితః। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దత్తశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిగుడదానం॥

ర జి త దా న మ్.

పితౄప్రీతికరంత్వంహి శాభ్యంచంద్రసముద్భూతే । త్వద్దానాదిహచాముత్ర శ్రేయస్స్యాద్రజితంమమ॥ ఇతిరజితదానం॥

ల వ ణ దా న మ్.

రసానాముగ్రజశ్రేష్ఠ లవణాంబలవర్ధనం। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదత్తశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతిలవణదానం॥ దశదానానిబ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥

అ థ స్వ ర్గ పా థే య మ్.

ఆచమ్య॥ పూర్వోక్త...పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ వృద్ధప్రపితామహస్య...గోత్రస్య...శర్మణః ఆదిత్యరూపస్యస్వర్గలోకప్రాప్త్యర్థంస్వర్గపాథేయఆమదానంకరిష్యే॥ తదంగబ్రాహ్మణ పూజాంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య...నమః॥ గంధాద్యాఇమేఆపః పుష్పాద్యాఇమేతిలాః ॥ ఓంభూర్భువస్స్వ ... యాత్ ॥ యజమానస్యవృద్ధప్రపితామహాయ ...గోత్రాయ...ఆదిత్యరూపాయ ఇదమాసనం సపరికరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం అక్షయతృప్త్యర్థం స్వర్గపాథేయంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం...నమమ॥ పూర్వోక్త...పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య అక్షయతృప్త్యర్థం మంత్రసిద్ధ్యర్థం బ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణు...నమః॥ గంధాద్యాఇమేఆపః పుష్పాద్యాఇమేతిలాః॥ ఓంభూర్భువ......యాత్ ।అస్మైబ్రాహ్మణాయ...గోత్రాయ...ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ శ్రీమతః...గోత్రః...దాతాధర్మపత్నీసమేతోహం॥ప్రా...తీ॥పితుః...గోత్రస్య

...శర్మణ వసురూపస్య అక్షయ్యతృప్తిర్భవత్విత్యుత్తరబర్హిష్యుదక్షిణాగ్రం...నమః॥ శేషా
న్నంపిండానాముపరినిధాయ। (పితృభ్యస్స్వధావిభ్యస్స్వధానమః...నమః కేచిత్పఠంతి)
అత్రపితరో మాదయధ్వం। సకృదనుమంత్ర్య। సవ్యావృదోదఙ్ఙావృత్య। ఆయ
తప్రాణః। ప్రత్యావృత్య। అమీమదంతపితరో యథాభాగమావృషాయిషత।
పునరభిమంత్ర్య (సవ్యం) తచ్ఛేషమాఘ్రాయ। కర్తా పాదౌ ప్రక్షాల్య। ఆచమ్య
ప్రాచీనావీతీ। ఉదకేన। శుంధంతాంపితరః। శుంధంతాం పితామహాః। శుంధంతాం
ప్రపితామహాః। ఏతద్వః పిండోదకంపితఃఅస్మత్పితః ... శర్మన్ ... గోత్ర వసురూప
(ఘృతేన) (దర్భైః) అభ్యంక్ష్వ- పితామహ- శర్మన్- గోత్ర- రుద్రరూప- అభ్యంక్ష్వ
ప్రపితామహ- శర్మన్- గోత్ర- ఆదిత్యరూప- అభ్యంక్ష్వ। ఏతత్తే అస్మత్పితః- శర్మన్
గోత్ర- వసురూప- ఆంక్ష్వ। పితామహ - శర్మన్ - గోత్ర - రుద్రరూప - ఆంక్ష్వ।
ప్రపితామహ - శర్మన్ - గోత్ర- ఆదిత్యరూప- ఆంక్ష్వ। అభ్యంక్ష్వ పితరః। ఏ
తద్వః పితరో వాసో మానో ... న్యత్పితరో యుఙ్ధ్వం। పితామహా యుఙ్ధ్వం। ప్రపితా
మహా యుఙ్ధ్వం। ఇతి వస్త్రం దత్వా। ఉపవీతీ ఉత్థాయ। సమానాంతరాప తే మంత్రైః ప్రాం
జలిః। నమో వః పితర ఇషే। నమో వః పితర ఊర్జే। నమో వః పితరశ్శుష్మాయ। నమో వః పి
తరో ఘోరాయ। నమో వః పితరో జీవాయ। నమో వః పితరోఽన్నాయ స్వధా వః పితరో న
మో వః పితరో నమః। ఏతా యుష్మాకం పితర ఇమా అస్మాకం జీవా వో జీవంత ఇహ సంత
స్స్యామ। మనో న్వా హువామహే నారాశంసేన సోమేన పితౄణాం చ మన్మభిః। ఆత ఏ
తు మనః పునః క్రత్వే దక్షాయ జీవసే। జ్యోక్చ సూర్యం దృశే। పునర్నః పితరో మనో దదాతు
దైవ్యో జనః। జీవం వ్రాతం సచేమహి॥ ౮-౧-౧౯॥ ఇతి తిసృభిరుపస్థాయ। ఏత పితర
స్సోమ్యాసో గంభీరేభిః పథిభిః పూర్వ్యేభిః। దత్వాస్మభ్యం ద్రవిణేహ భద్రం రయిం
చ నస్సర్వవీరం నియచ్ఛత॥ పిండానగ్నావప్సు వా ప్రవాహయేత్॥ ఔపాసనాగ్నిం ప్రత్యేత్య
ఓం అక్షితనువాత్ర్యం చ స్తోమైః క్రతుశ్చ బదరిం హ్మాదిస్పృశం ... ధ్యామాసాం హో॥ ౨-

౧౦॥యదంతరిక్షంపృథివీముతద్యాంయన్మాతరంపితరంవాజిహింసిమ।అగ్నిర్మాతస్మాదే
నసోగార్హపత్యః ప్రముంచతు దురితాయానిచకృమ కరోతుమామనేహసం॥ ఇతిజ
పిత్వా॥ అగ్నింద్రుష్ట్వా। గయాయాంధర్మపృష్ఠేషు సదసిబ్రహ్మణస్తథా। గయాశీర్షే
వటేచైవ పితౄణాందత్తమక్షయం॥ కులాభివృద్ధ్యర్థం సవ్యేనపార్వణపూజాం కరిష్యే॥
పిండపితృదేవతాభ్యోనమః। కుశతిలాక్షతాన్ సమర్పయామి। ధ్యాయామి। ఆవాహ
యామి। ఆసనంసమర్పయామి। పాదయోః పాద్యంసమర్పయామి। హస్తయోరర్ఘ్యం
సమర్పయామి। ముఖేఆచమనీయం సమర్పయామి। స్నానంసమర్పయామి। పుష్పాణి
పూజయామి। నైవేద్యం। ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమ
హి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి। అమృతమస్తు।అ
మృతోపస్తరణమసి।పిండపితృదేవతాభ్యోనమః। నైవేద్యం। గుడ నైవేద్యం సమ
ర్పయామి। ఓంప్రాణాయస్వాహా। ఓంఅపానాయస్వాహా। ఓంవ్యానాయస్వాహా। ఓం
ఉదానాయస్వాహా। ఓంసమానాయస్వాహా। మధ్యేమధ్యేపానీయం సమర్పయామి।
ఉత్తరాపోశనంసమర్పయామి। హస్తౌప్రక్షాళయామి। పాదౌప్రక్షాళయామి।శుద్ధాచ
మనంసమర్పయామి।తాంబూలంసమర్పయామి। సువర్ణపుష్పదక్షిణాంసమర్పయామి।
శ్రీగోవింద గోవింద గోవింద అద్యపూర్వోక్తఏవం + + తిథౌ। ప్రా। అస్మత్పితుః
గోత్రస్య... శర్మణః వసురూపస్య సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధేఅస్మత్పితృపితామహ
ప్రపితామహాన్ ...గోత్రాన్... శర్మణః వసురుద్రాదిత్య రూపాన్ ఉద్దిశ్యమయాకృ
తేన తిలోదకపిండ ప్రదానేన అస్మత్పితృపితామహప్రపితామహానాం...గోత్రాణాం
శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాంసగుణీభూతగయాయాంపిండదానేనైవఅక్షయతృ
ప్తిర్భూత్వా అస్మత్పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్యవస్వాదిపితృలోకప్రాప్తి
రస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు॥వస్వాదిపితృ...రస్తు॥ ఇతితిలోదకముత్సృజేత్॥ ఆచమ్య॥
సవ్యేన పిండాన్నమస్కృత్య॥ ప్రా...తీ॥ పిండానుద్ధారయిష్యే। ఉద్ధారయ।సవ్యం।అ

యోధ్యా మథురా మాయా కాశీ కాంచీ హ్యవంతికా। పురీ ద్వారవతీ చైవ సప్తైతా మోక్ష దాయకాః। అహం కాశీం గమిష్యామి తత్రైవ నివసామ్యహం। ఇతి బ్రువాణస్సతతం కాశీవాసఫలం లభేత్। శమీపత్రప్రమాణేన పిండం దద్యాద్గయాశిరే। ఉద్ధరేత్సప్తగోత్రాణి కులమేకోత్తరం శతం॥ పిండస్థానే। శాంతిరస్తు। పుష్టిరస్తు। తుష్టిరస్తు। వృద్ధిరస్తు। అవిఘ్నమస్తు। ఆరోగ్యమస్తు। ఆయుష్యమస్తు। స్వస్తి శోభనమ్మహావిః। స్వస్థానే...సః। తతః బ్రాహ్మణాః పాణిపాదముఖప్రక్షాళనం శుద్ధాచమనంచ కృత్వా॥ పాదప్రక్షాళనమండలే ఆగత్య। ప్రాచీనావీతీ। పితృస్థానే ఏకం। ద్వే। త్రీణి। ఉపవీతీ। విశ్వేదేవస్థానే విష్ణుస్థానే। ఏకం। ద్వే। త్రీణి। హస్తోదకం దత్వా। సవ్యం। దేవాః పితరః పితరో దేవాః। దేవతా పితృప్రసాదేన అస్మద్గోత్రం వర్ధతాం। స్వస్తి వర్ధతాం గోత్రం।...విశ్వేదేవప్రసాదోఽస్తు। పితృపితామహప్రపితా ... స్తు ॥ విష్ణుప్రసాదోఽస్తు॥ దేవాశ్చపితరః। ఉత్తానం పాత్రం స్వస్తీతి బ్రూతి। బ్రూహి స్వస్తి॥ భోజనపాత్రాణ్యుచ్చాలయిష్యే। ఉచ్చాలయ। కాలసంజ్ఞికా విశ్వేదేవాః మయా దత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదక మస్త్వితి బ్రూత అస్త్వక్షయ్యోదకం। కామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః మయా దత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదక మస్త్వితి బ్రూత ...దకం॥ ప్రా...తీ॥ పితృపితామహప్రపితామహాః। మయా దత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితి బ్రూత। అస్త్వక్షయ్యోదకం। శ్రాద్ధసంరక్షు...బ్రూతి ॥ అస్త్వ...దకం॥ స్వధాం వాచయిష్యే । స్వాహాం వాచయిష్యే । వాచ్యతాం । ధామంతే వామదేవ ఆపోజగతీ। కూర్చవిసర్జనే వినియోగః। ఓం ధామంతే విశ్వం భువనమధిశ్రితమంతస్సముద్రే హృద్యంతరాయుషి। అపామనీకే సమిథే య ఆభృతస్తమశ్యామ మధుమంతంత ఊర్మిం ॥ 3-౮-౧౧ ॥ పితృభ్యస్స్వధోచ్యతాం। పితామహేభ్యస్స్వధోచ్యతాం। ప్రపితామహేభ్యస్స్వధోచ్యతాం। అస్తు స్వధా। సంపద్యంతాం। భూమౌ జలం సించేత్। సంపద్యంతాం కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః॥ ప్రీయంతాం ప్రీయంతాం విశ్వేదేవాః। (ప్రా) ... పితృపితామహ ప్రపితామహాశ్చ ప్రీయంతాం. ప్రీయంతాం ప్రపితామహ పితామహ పితరః ॥ సర్వం విష్ణుః ప్రీయతాం॥ ప్రీయతాం విష్ణుః॥ ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్॥ ఉపవిష్టేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యశ్శ్రాద్ధ సాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాః పాంతు। పాంతు

దక్షిణాః సవ్యం। వాజేవాజేత్యస్య మంత్రస్య వసిష్ఠఋషిః। వాజినో దేవతాః। త్రిష్టుప్
ఛందః। ఆవాహిత పితౄనుద్వాసనే వినియోగః। వాజేవాజేవత వాజినో నో ధనేషు వి
ప్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః। అస్య మధ్వః పిబత మాదయధ్వం తృప్తా యాత పథిభిర్దేవయా
నైః॥౭-౮-౫॥ ఉత్తిష్ఠత పితృపితామహప్రపితామహాః। అనుడత్తిష్ఠంతు। కాలకామకసంజ్ఞక
విశ్వేదేవవిష్ణుదేవైస్సహా॥ ఉద్ధాపనమ్॥ ఆవో వాజస్య ప్రసవో జగమ్యాద్దేవే ద్యావా పృథి
వీ విశ్వశంభూ। ఆమా గంతాం పితరా మాతరా చా మా సోమో అమృతత్వాయ గమ్యా
త్॥ ఇతి బ్రాహ్మణానాం త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య॥ పవిత్రగ్రంథిముత్సృజ్య మండలేషు సృజే
త్॥ దాతారో నోభివర్ధంతాం వేదాస్సంతతిరేవనః। శ్రద్ధా చ నో మా వ్యగమద్బహు దే
యం చ నోస్తు। అన్నం చ నో బహు భవేదతిథీంశ్చ లభేమహి। యాచితారశ్చ నస్సంతు
మా చ యాచిష్మ కంచన॥ ఇతి కర్తా॥ దాతారో వోభివర్ధంతాం వేదాస్సంతతిరేవవః। శ్ర
ద్ధా చ వో మా వ్యగమద్బహు దేయం చ వోస్తు। అన్నం చ వో బహు భవేదతిథీంశ్చ లభధ్వం।
యాచితారశ్చ వస్సంతు మా చ యాచిష్వం కంచన॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః॥ అన్నశేషః కిం క్రి
యతాం। ఇష్టైస్సహ భుజ్యతాం। స్వాదుషంసదః పితరో వయోధాః కృచ్ఛ్రేశ్రితశ్శక్తీ
వంతో గభీరాః। చిత్రసేనా ఇషుబలా అమృధ్రాస్సతోవీరా ఉరవో వ్రాతసాహాః॥
౫-౧-౨౦॥ బ్రాహ్మణాసః పితరస్సోమ్యాసశ్శివే నో ద్యావాపృథివీ అనేహసా। పూషా
నః పాతు దురితాదృతావృధో రక్షామాకిర్నో అఘశంస ఈశత॥ ఇతి కర్తా। ఇహైవ స్తం
మా వియౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతం। క్రీళంతౌ పుత్రైర్నప్తృభిర్మోదమానౌ స్వే గృ
హే॥ ౮-౩-౨౮॥ సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యజిత్యై సర్వమేవ తేనాప్నోతి సర్వం జయతి॥ శత
మానం భవతి శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥ శ్లో॥ ఆ
యుః ప్రజాం ధనం విద్యాం స్వర్గం మోక్షం సుఖాని చ ప్రయచ్ఛంతు తథా రాజ్యం ప్రీతా

న్త్రాణాంపితామహాః॥ సత్యాపతా ఆశిషస్సంతు॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు। వంశాభివృద్ధిరస్తు॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః॥ అద్యమేసఫలంజన్మ భవత్పాదాభివందనాత్। అద్యమేవంశజాస్సర్వే యాతావోనుగ్రహాద్దివం॥ పత్రశాకాదిదానేన క్లేశితాయూయమీదృశాః। తత్క్లేశజాతంచిత్తేషు విస్మృత్యక్షంతుమర్హథ। వసిష్ఠవామదేవాది మునిభిస్సత్యతాంగతాః। పితౄణామనుగృహ్ణంతు బ్రాహ్మణాశ్శాశ్వతంపదం॥ అద్యపూర్వోక్త..తిథౌ ప్రా॥ అస్మత్పితుః ద్వాదశేహానిసపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే పితృపితామహప్రపితామహానాం ... శర్మణాం.గోత్రాణాం- వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం ఉద్దిశ్యమయాకృతాని పాణిహోమబ్రాహ్మణభోజనపిండప్రదానానియథోక్తమస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు। యథాశాస్త్రీయమస్తు। గయాశ్రాద్ధఫలితమస్తు। సవ్యేనబ్రాహ్మణేభ్యస్తాంబూలాదిదత్వా॥ ఆసీమాంతమనువ్రజేత్। అనువ్రజ। వసిష్ఠాసః పితృవద్వాచమక్రత దేవాం ఈళానాఋషివత్స్వస్తయే। ప్రీతాఇవజ్ఞాతయః కామమేత్యాస్మే దేవాసోవధూనుతావసు॥ ౮-౨-౧౪॥ దేవాస్వసిష్ఠో అమృతాన్వవందే యేవిశ్వాభువనాభిప్రతస్థుః। తేనోరాసంతామురుగాయమద్యయూయంపాత స్వస్తిభిస్సదానః॥౮-౨-౧౧॥ ఇదంపితృభ్యోనమో అస్త్వద్యేతినమస్కారవతీ మంతితశ్చాంసతి। తస్మాదంతతః పితృభ్యోనమస్క్రియతే। తదాహుర్వ్యాహావంపిత్ర్యాశ్శంసేత్ అవ్యాహావాది ఓ 3ఇతి। వ్యాహావమేవశంసేదసంస్థితంవై పితృయజ్ఞస్యసాధ్వసంస్థితంవా। ఏవపితృయజ్ఞం సంస్థాపయతియో వ్యాహావంశంసతి। తస్మాద్వ్యాహావమేవశంస్తవ్యం॥ *యంత్వాద్యావాపృథివీ యంత్వాపస్త్వష్టాయంత్వాసుజనిమాజజాన। పంథామనుప్రవిద్వాన్ పితృయాణంద్యుమదగ్నే సమిధానోవిభాహి॥ ద్వేస్రుతీ అశృణవం పితౄణామహం దేవానాముత మర్త్యానాం, తాభ్యామిదం విశ్వమేజత్సమేతి యదంతరా పితరంమాతరంచ। వాయుర్దేవాయు

నమోజ్యేష్ఠాయనమశ్శ్రేష్ఠాయ నమోరుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయ నమోబలవికరణాయ నమోబలాయ నమోబలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూత దమనాయ నమోమనోన్మనాయనమః ॥ పిత్రృయజ్ఞస్సాంగోఽభూత్ ॥ దీర్ఘాయుష్యమస్తు॥ వంశాభివృద్ధిరస్తు॥ యజ్ఞసమృద్ధాభవతు ॥ వాశీమంతఋష్టిమంతో మనీషిణస్సుధన్వాన ఇషుమంతోనిషంగిణః। స్వశ్వాస్థసురథాః పృశ్నిమాతరస్స్వాయుధామరుతో యాథనాశుభమ్॥ ౫-౩-౨౦॥ సకలాపరాధంక్షమ్యతాం । ఇతికర్తా ।తత్స్రబహ్మార్పణమస్తు॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు॥ వంశాభివృద్ధిరస్తు - అస్యగృహేశ్రీమహాలక్ష్మ్యైశ్వర్యసిద్ధిరస్తు॥ ఇతఃపరంమంగళావాప్తిరస్తు॥ తతపిండాన్ జలేనిక్షిపేత్॥ గృహమాగత్య॥ అభ్యంజనస్నానంకృత్వా॥ నూతనయజ్ఞోపవీత ధారణంకృత్వా॥ తతఃకర్మణఃపుణ్యాహవాచనంకుర్యాత్॥ తతఃఊనమాసికంకుర్యాత్॥ బంధుభిస్సహభోజనంకుర్యాత్॥ భోజనాంతేనూతనవస్త్రాణిధారయేత్॥ ఆశీర్వాదః కర్తవ్యమ్॥ ఇతిసపిండీకరణప్రయోగస్సమాప్తః॥

తిలతర్పణనిషేధః

స్మృతిసారసంగ్రహే ॥శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధేప్రేతశ్రాద్ధానుమాసికే సపిండీకరణేచైవనకుర్యాత్తిలతర్పణమ్॥ వృద్ధశ్రాద్ధేసపిండ్యాంచమాసికే చానుమాసికే । ఆబ్దికేప్రథమేచైవనకుర్యాత్తిలతర్పణమ్॥ దర్శేతిలోదకం పూర్వంపశ్చాద్దద్యాన్మహాలయే।ప్రత్యబ్దేనపరంపూర్వం పరేహనితిలోదకమ్॥ ప్రత్యబ్దాంగంతిలం దద్యాన్నిషిద్ధేపిపరేహని। వర్జైకస్యవచోయేషామన్యేషాంతువిసర్జయేత్ ॥

అథ భర్తృసాపిండ్యవిధిః.

ధర్మసారే ॥శ్లో॥ భర్తరిమృతేసత్యపుత్రాయాస్త్రియః భర్త్రాయోజయేత్। భర్తరిజీవతిసతిశ్వశ్ర్వాదిభిర్యోజయేత్ ॥ స్మృతిసారే ॥ అపుత్రాయోషితః పిండంభర్తృపిండేనయోజయేత్ । పత్యౌజీవతిచేత్తస్యాశ్చశ్వశ్ర్వాదిషునియోజయేత్ । స్త్రీ

పిండంభర్తృపిండేనసంయోజ్యవిధివత్పునః । ద్వేధావిభజ్యతత్పిండం పునస్త్రిధావిభజ్యచ। షష్ఠాంశముపకల్పేతతత్తద్వర్గేణయోజయేత్। భర్త్రైకేనతుసాపిండ్యం నేతరాభ్యాంకదాచన। భుజక్రియాయశ్వశురావస్థాభర్తృసపిండనే। నాస్థాపిండాఖ్యయోస్తస్త్యా ఏవమాత్రప్రజాపతిః॥ సాపిండ్యం చేత్కృతంభర్తుః భర్త్రైకేనసపిండనం । నాపిండ్యంశ్వశురాభ్యాంతుగురుతల్పసమంస్మృతమ్ ॥ భర్త్రైకేనసంయోజ్య సపిండీకరణే స్త్రియః। ఉత్తరంపైతృకం కుర్యాత్పితా మహ్యాదిభిస్సహ॥ తత్ప్రయోగవిశేషః॥ఏవం గుణ===తిథౌ మృతనష్టభార్యాయాః ...గోత్రాయాఃయజ్ఞపదాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని భర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థంయథా సంభవత్ర్పాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ తిలాక్షగర్భాక్ యథాశక్తిదక్షిణాంచగృహీత్వా॥ సమస్తసంప===పదమ్॥ యావతీవ్వై...ప్రీణాతి॥ఇతిప్రదక్షిణీకృత్య॥ (ప్రా==తీ) మృతనష్టభార్యాయాః ...గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారా వస్వాదిభర్తృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని దేశకాలదేహధర్మవైపరీత్య శంకయాఽద్యభర్తృ సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధంకర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ కర్తుంఅధికార సంపదస్తు॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోఽస్తు॥ పాకాదీనాం పవిత్రతాఽస్తు॥ సర్వేపాకాశ్చయోభవంతు॥ ఉపవీతీ॥ఓంభూః ...తిథౌప్రా...తీమృతనష్టభార్యాయాః... గోత్రాయాః...దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని భర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే- మృతనష్టభార్యాయాః ...గోత్రాయాః ...దాయ్యాః ప్రేతాయాః తద్భర్త్రా...గోత్రేణ ...శర్మణావసురూపేణ సహసమానోదకసాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాదిభర్తృలోకావాప్త్యర్థం మృతనష్టభార్యాయాః ...గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః ఏకోద్దిష్టవిధానేన ప్రేతోద్దేశేన-భర్తుః... గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య పార్వణవిధానేన ఏవముభయాత్మకం ఉభయతోదైవికం కాలకామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవపూర్వకం విష్ణ్వంతం-మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః... దాయాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని భర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం అన్నేన హవిషాపార్వణవిధానేన అన్నాదిద్రవ్యేణ ఏకపాకేనసమానతంత్రేణ సదైవమద్య(శ

కుర్వీత) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ అత్రసంయోజనేవిశేషః॥ ఆపుఅగంతతద్భర్తౄణారోదేష్టయానాం ఆప...శంనోదేవీః॥ భర్తురేకస్యైవ సాపిండ్యాదేకవచనమేవ పితృస్థానేనవక్తవ్యం॥ మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ...దాయ్యాః ప్రేతాయాః పాత్రస్థోదకంత్వద్భర్తుః... గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య పాత్రస్థోదకేన సహసంయోజయిష్యే॥ తస్యైతాస్వధానమః ఇతి॥ అథపిండసంయోజనే విశేషః॥ మృతనష్టభార్యాయాః... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః ప్రేతపిండప్రథమాంశం (ప్రథమశకలం) త్వద్భర్తుః... గోత్రస్య ...శర్మణః వసురూపస్య పిండేనసహసంయోజయిష్యే ఇతి॥ సంగచ్ఛధ్వమిత్యృగ్భ్యాం పిండసంయోజనేకార్యం॥ శేషంసర్వంసాపిండ్యవత్॥ గ్రంథవిస్తరభయాత్ ప్రయోగంనలిఖ్యతే॥ మాసికాదిషు- మృతనష్టభార్యాయాః ...శ్రాద్ధే మృతనష్టపత్న్యాః త్వద్భర్తృణామాతృ పితామహీనామిత్యాది॥

ఇతిభర్తృణసాపిండ్యవిధిస్సమాప్తః.

అథబాలాదీనాంప్రేతకర్మవిధిః.

అథబాలాదీనాంప్రేతకర్మ జాతమృతం మృతజాతంవానిర్గతమనిర్గతం వా ద్వివార్షికం ధృత్వా తంనిఖనేదవటేశ్మశానేఖాత్వా సంకల్ప్యతిలానవకీర్య దర్భైరాస్తీర్యపరేయువాంసమితిసూక్తం షోడశర్చమేకర్చం వాయమగాథాంగాయమానో దక్షిణాముఖముత్తానంశాయయిత్వా సతిలైస్తండులైర్వ్రీహింపూరయిత్వాకుశైః పరిచ్ఛాద్యపాంసుభిస్సంపూరయిత్వానవేక్షణ పరిత్యజ్యస్నాత్వా గృహంగచ్ఛేత్స బలిరోద్యోదక క్రియాతృతీయవస్త్రాద్యనుపేతం కృతచూడమకృతచూడం వా ప్రథమప్రకృతచూడ మూనద్వివార్షికమపి దహేత్ కన్యాంచోత్థాపనేనాగ్నినావ్యాహృతిహోమసంస్కృతేనదర్భముష్టింప్రదీప్యాగ్నా లౌకికేతత్రచాపరం। తతాస్థీన్యగ్న్యంతృతీయస్థోవహ్నిరుత్థాపనస్మృతః। కన్యానుపేతయోర్దాహ ఆచార్యైరుదితోగ్నినా। గ్రామ్యాలంకారసంయుక్తం తూష్ణీంనిర్హృత్యతంమృతం। ఏకర్చవిధానేనతూష్ణీం తత్రావృతేనతు। చిత్యామారోపయిత్వాతు పునర్దాహస్తునైకయాం। అస్మాత్త్వమధిజా

తోషిత్వదయుం జాయతాంపునః। అగ్నయే వైశ్వానరాయ స్వర్గాయలోకాయ స్వాహా ఇతిపునర్దహనమంత్రేణాగ్నౌ పేతా మాజ్యాహుతిం హుత్వాఽగ్నిదానాది శేషంతంత్రం తూష్ణీంసమాపయేదస్మాత్త్వ మధిజాతోసింతి దాహః పునస్తథేత్యుక్తంతదాసీమన్య స్మిన్ దినే హుతూష్ణీమస్తీని సంచిత్యనద్యాదౌ ప్రాస్యైనతిలోదకపిండప్రదానె త్రివర్షా దుదకంపిండందద్యా దిత్యేకఆశౌచెప్యతీతేవిషమదినె నారాయణం సముద్దిశ్యద్వాద శబ్రాహ్మణాన్కేశవాదిద్వాదశ నామభిరభ్యర్చ్య భోజయిత్వా విసృజెద్విధవాంవిధు రంబ్రహ్మచారిణంకుటీచకంస్నాతకం చగృహస్థో క్తవిధినాకపాల జనాగ్నినాపూర్వవ త్సంస్కృతెనాగ్నివర్ణం కపాలంతుతప్త్వాతత్రతునిక్షిపేత్ । కరీషాదితతోయస్తు జాత స్సతుకపాలజఇతి పరివ్రాజకపత్నీం తుజీవతితస్మింతుస్సవాసినీ వత్సంస్కార్యాన్మృతెత స్మిన్విధవామివా

అనేకభార్యస్యాగ్నినిర్ణయః

అథానేకభార్యస్యజ్యేష్ఠాగ్నౌయది ద్వితీయాంపరిణయేత్సర్వే ణౌపాసననేన పూర్వమృతాంసంస్కృత్యా న్యయాపునరాదధ్యాత్తిష్ఠం త్యాంజ్యేష్ఠాయాం నిర్మం థ్యైనకనిష్ఠామితి హారీతో యదిలౌకికెపరిణయోభౌసంసృష్టౌభవంతో ద్వేసమిధా వ గ్నౌయుగపన్మం త్రేణప్రతాప్యాచ్ఛాగిరఇత్యుదగ వర్గమగ్నిం విభజ్యపృథక్పృథక్తి స్మిన్నిత్య వరోహ్యాగ్నయెశుచయగ్నయెవి విచయఇతి ద్వెఆజ్యాహుతీద్వయోర్హు త్వా॥ క్రమేణతస్య స్తస్యాభాగెన తాంతాందహ్యేదితరం సమారోప్యయథా వత్ప రిచరెత్పహీనామ ప్యయంక్రమః

అథరజస్వలామరణవిధిః.

రజస్వలాయాః శుద్ధకర్త్రాతిధ్యాద్యుచ్చార్య । అముకగోత్రాయాః అముకనా మ్న్యాః రజస్వలాయాః మరణజనితదోషపరిహారార్థం ఊర్ధ్వదేహిక యోగ్యతాసిద్ధ్య ర్థంచ చాంద్రాయణత్రయాత్మకం ప్రాయశ్చిత్తం ప్రతిచాంద్రాయణం ప్రత్యామ్నా యగోనిష్క్రయద్వారా కృచ్ఛ్రికమిత్యష్టకృచ్ఛ్రాపకల్పత్వే కృచ్ఛ్రత్రయానుకల్పేన చాంద్రాయణత్రయస్యద్రవ్యం దద్యాత్॥ తత్కాలాచరణా సంభవేసూతకాంతే వాదద్యాత్॥ తతః కర్తా బ్రాహ్మణ వచనాచ్చాంద్రాయణ ప్రాయశ్చిత్తస్య సంపన్న

తాంసంపాద్య। యవపిష్టేనప్రేతమనులిప్య స్వయంస్నాత్వా । శూర్పేణాష్టోత్తరశత వారం స్నాపయేత్ ॥ ప్రేతంప్రక్షాళ్య। భస్మగోమయ। మృత్తికాకుశోదక పంచగవ్య శుద్ధోదకైస్స్నాపయిత్వా। తథాపావమానీభిర్నయంతి యచ్చదూరకేఆపోహిష్ఠేతి తిసృభిః। కయానఇతితిసృభిస్స్నాపయిత్వా వస్త్రంపరిత్యాజ్య విధినాదహేత్ ।

గర్భిణీమరణవిధిః.

మదనరత్నే శౌనకః॥ షణ్మాసోత్తరం గర్భిణ్యాం మృతాయాంభర్త్రాదిః జలైర్గోమూత్రేణఆపోహిష్ఠాదిభిర్మంత్రైః ప్రతిమంత్రంశవంప్రోక్ష్య। స్మశానేనీత్వానాభేరధఃసవ్యముదరంచతురంగులంభిత్వా।పుత్రమాదాయ జీవాశ్చేద్యస్తేస్తనఇత్యృచా స్తనం దత్వా॥ శిశుంగ్రామంప్రాపయేత్ ॥ తతస్స్నాత్వాగర్భిణీనోదరమవ్రణంకృత్వా । పృషదాజ్యేనచాపూర్య।మృద్భస్మకుశ గోమూత్రైరాపోహిష్ఠాది భిస్తిసృభిస్సంస్నాప్య।వాసోభిః ప్రేతమాచ్ఛాద్య।శవధర్మేణ దాహయేత్। యదిగర్భచ్ఛేదఃప్రాప్తస్తంనిఖనేత్।ఇతిశౌనకీయకల్పోక్త గర్భిణీమరణవిధిః॥ అథప్రయోగరత్నోక్త గృహ్యకారికానుసారి యుజ్యతే॥గర్భిణ్యాంసశల్యాం మృతాయాంకర్తా కుక్షింభిత్వాశల్యంజీవతిచేత్ నిజగృహంప్రాపయిత్వా। ప్రమీతం నిఖాయశల్యసహితమరణదోష నివృత్త్యైత్రయస్త్రింశత్కృచ్ఛ్రాత్మక ప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాత్ ॥ కృచ్ఛ్రద్వయమప్యుక్తం ప్రాయశ్చిత్తమతే హేమాద్రౌ॥ ఛేత్తుస్తప్తకృచ్ఛ్రంచరేత్। ఇత్యాపితత్రైవ। అత్రాయంప్రయోగః । భర్త్రాదిఃకర్తాతిథ్యాద్యుచ్చార్య। అముకగోత్రాయాః। అముకనామ్న్యాః। గర్భిణ్యాః। సశల్యమరణదోషనివృత్త్యర్థం త్రయస్త్రింశత్కృచ్ఛ్రాత్మకం ప్రాయశ్చిత్తం ప్రతికృచ్ఛ్రంగోనిష్క్రియాద్యన్యతమ ద్వారాసద్య స్నాతకాంతేవాహమాచరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ విధినాదహేత్।యదిగర్భదహనం కృతంతదాకర్తా సగర్భదహన జనితదోషపరిహారార్థంసంపాదక ప్రాయశ్చిత్తం కుర్యాత్ ॥ ప్రాయశ్చిత్తంతు గర్భవధాయప్రయుక్తాతిదేశకంకార్యం॥ తదుక్తంమితాక్షరాయాం॥ స్మృత్యర్థసారేచ। బ్రాహ్మణగర్భవధేబ్రహ్మహత్యావ్రతం। క్షత్రియగర్భవధే క్షత్రహత్యావ్రతం। ఏవమన్యత్రాపీతి। సర్వత్రాతిదేశికప్రాయశ్చిత్తేషు పాదోనంప్రాయశ్చిత్తం । ఇత్యాపితత్రైవ। అత్రాయం ప్రయోగవాక్యం॥ తిథ్యాద్యుచ్చార్య మమబ్రహ్మవధదోష నివృత్తిద్వారాఆత్మశుద్ధి సంపాదకంప్రా

యశ్చిత్తం ప్రతికృచ్ఛ్రం గోనిష్క్రయాద్యన్య తమప్రత్యామ్నాయ ద్వారాసద్యస్స్నాత కాం తేవాహమాచరిష్యే। ఇతిసంకల్ప్య ॥ క్షుత్రగర్భే క్షుత్రపదమూహ్యం । యద్యపి స్త్రీపుంనపుంసక జ్ఞానాభావ స్తథాపి గర్భదహనేఇదం ప్రాయశ్చిత్తంకార్యం। ఏవమా త్మశుద్ధ్యర్థంకృతే గర్భిణ్యాఅపిసగర్భదహన దోషనివృత్త్యర్థం। ఔర్ధ్వదైహికె అధికార సిద్ధ్యర్థం చత్ర్యబ్దప్రాయశ్చిత్తంకార్యం॥

ప్రసూతికామరణవిధిః॥

దేశకాలౌ సంకీర్త్యాముకగోత్రాయాః । అముకనామ్న్యాః ప్రసూతి కావస్థా మరణజన్యప్రత్యవాయపరిహారార్థం। ఔర్ధ్వదైహికయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థంచ గోనిష్క్రియా ద్యన్య తమప్రత్యామ్నాయ త్వేనకృచ్ఛ్రైకమితికృచ్ఛ్రత్రయాత్మక చాంద్రాయణాత్రి యప్రాయశ్చిత్తపూర్వకం శూర్పేణశతస్నానానికరిష్యే । ఇతిసంకల్ప్య। స్వయంస్నా త్వా। శూర్పోదకేనాష్టోత్తర శతవారం స్నాపయిత్వా॥ కుంభేజలమాదాయ పంచగ వ్యంతత్రక్షిప్త్వా। ఆపోహిష్ఠీయవామదేవ్య వారుణపుణ్యాబుగ్భిరభిమంత్ర్య పావమా నీయదేత్। ఆపోహిష్ఠేతితిసృభిసంస్నాప్య విధినాదహేత ॥ సూతికావస్థాయాం మరణే మంత్రాదిభేదేన ప్రాయశ్చిత్తముక్తంపర్ణయె ॥ తచ్చప్రథమేత్ర్యబ్దం । ద్వితీయేద్వ్య బ్దం। తృతీయేబ్దం। తదూర్ధ్వం మాసపర్యంతం కృచ్ఛ్రత్రయమితి॥

అథ పాలాశ విధిః.

యదిపితుర్మరణకాలే దేశకాలాదిభిః సంస్కారకృత్యం నకుర్వీతచేత్। తదా సంవత్సరమధ్యే గురుశుక్రమౌఢ్యే మలమాసచాతుర్మాస్యాది దోషోనాస్తి॥భద్రతిథి త్రిపదర్క్ష భృగ్వంగారార్కవార ధనిష్ఠాపంచకవ్యతిరిక్తశుద్ధదినే చంద్రతారా బలాన్వితే పునస్సంస్కారముపక్రమేత్। యద్యస్థ్యస్తిచేత్తదా అస్థిభిరేవపునర్దాహః అస్థ్యభావశ్చేత్తదా పలాశవృంతైః శరీరాకృతిం కృత్వాపునర్దాహయేత్ ॥
ఆచమ్య పితుః ... (ప్రేతాయాః) ప్రేతత్వ విముక్త్యోత్తమలోకావాప్త్యర్థం। మృతాహాద్విదేశస్థస్యమరణే (ప్రేతాయాః) మంత్రాగ్నిరహితస్యాస్థిరహితాశ్మరహి తోత్తరీరహితనిమిత్తకౌర్ధ్వదైహిక క్రియాధికారార్థం పాలాశవిధింకరిష్యే ॥ ఇతిసం

కల్పృ। యవపిష్టేన శరీరోత్పత్తిం కారయేత్ ॥ శిరసి చత్వారింశత్ । ౪౦॥ గ్రీవాయాం దశ॥ ౧౦॥ బాహ్వోః ప్రత్యేకం పంచాశత్ ౫౦। కరాంగుళీషు సర్వాసు దశ ౧౦ ఉదరే త్రింశత్ ౩౦। జఠరే వింశతిః ౨౦। శిశ్నే చత్వారి ౪ ॥ అండయోస్త్రయస్త్రయః। ౩॥ ఊర్వోః ప్రత్యేకం పంచాశత్ ౫౦॥ జంఘయోః పాదతలాంతం యావత్పాదయోః ప్రత్యేకం పంచదశ ౧౫। సర్వాసు పాదాంగుళీషు దశ ౧౦ ॥ ఏవం షష్ట్యధికశతత్రయం। ౩౬౦॥ పాలాశపత్రైః శరీరం నిర్మాయ। ఊర్ణాసూత్రేణ శరీరం బద్ధ్వా। జలగోడిత యవపిష్టేనానులింపేత్। తతః శరీరస్యావయవేషు కార్యాణి। మూర్ధస్థానే కదలీఫలం। శిరసి నారికేళఫలం। వక్త్రం లంబం నాలలాటే కదళీఫలం। దంతే దాడిమబీజాని। కర్ణే కంకణం నేత్రయోః కపర్దకే। నాసికాయాం తిలపుష్పం। నాభౌ భ్రమరం। స్తనయోర్జంబీరఫలద్వయం। నాతే మనశ్శిలాం। పిత్తే హరితాలం। కఫే సముద్రఫేనం। రుధిరే మధు। పురీషే గోమయం। మూత్రే గోమూత్రం। రేతసి పారదం। వృషణయోర్వృంతాకఫలం। శిశ్నయోర్గృంజరం। కేశేషు కరికేశాః రోమావళిషూర్ణావస్త్రం। మాంసస్థానే యవపిష్టేన వా మాషపిష్టేన వా తండులపిష్టేన వా లింపేత్ ॥ తతః పంచగవ్యేన ప్రోక్ష్య। పంచామృతమంత్రేణ పంచామృతేన ప్రోక్ష్య। పునర్నో అసుమితి బృహద్దిగః ప్రాణాస్త్రిష్టుప్। ప్రాణప్రవేశనే వినియోగః॥ పునర్నో అసుం పృథివీ దదాతు పునర్ద్యౌర్దేవీ పునరంతరిక్షం। పునర్నః సోమస్తన్వం దదాతు పునః పూషా పథ్యాం యా స్వస్తిః। ఇతి ప్రాణప్రవేశనం భావయేత్ ॥ యద్వాయత్తేయమమితి ద్వాదశర్చస్య సూక్తస్య। యమోఽనుష్టుప్। ప్రాణప్రవేశనే వినియోగః। యత్తే యమం వైవస్వతం మనో జగామ దూరకం। తత్త ఆవర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥౧॥ యత్తే దివం యత్పృథివీం మనో। తత్త ఆవర్త ॥౨॥ యత్తే భూమిం చతుర్భృష్టిం మనో= జీవసే ॥౩॥ యత్తే చతస్రః ప్రదిశో మనో= జీవసే ॥౪॥ యత్తే సముద్రమర్ణవం మనో-జీవసే ॥౫॥ యత్తే మరీచీః ప్రవతో మనో-జీవసే॥ ౬॥ యత్తే అపో యదోషధీర్మనో-జీవసే ॥౭॥ యత్తే సూర్యం యదుషసం మనో — జీవ

సే॥ ౮॥ యత్తేపర్వతాన్బృహతో మనో—జీవసే॥ ౯॥ యత్తేవిశ్వమిదంజగన్మనో- జీవ
సే॥ ౧౦॥ యత్తేపరాః పరావతో మనో—జీవసే॥ ౧౧॥ యత్తేభూతంచభవ్యంచమనో-
జీవసే॥ ౧౨॥ ఇతిద్వాదశర్చేన సూక్తేనప్రాణానానీయ॥ శుక్రమసిజ్యోతిరసి తేజోసి।
ఇతిమంత్రేణ పాదోక్షిప్త్వా। అక్షీభ్యాంత ఇతిషళృచేన సూక్తేనశరీరంస్పృశేత్ ।అక్షీ
భ్యాంతేనాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాంచుబుకాదధి । యక్ష్మం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వా
యావివృహామితే॥ ౧॥ గ్రీవాభ్యస్తఉష్ణిహాభ్యః కీకసాభ్యోఽనూక్యాత్। యక్ష్మం
దోషణ్యమంసాభ్యాంబాహుభ్యాంవివృహామితే॥ ౨॥ ఆంత్రేభ్యస్తెగుదాభ్యో వనిష్ఠో
హృదయాదధి। యక్ష్మంమతస్నాభ్యాంయక్నః ప్లాశిభ్యోవివృహామితే॥ ౩॥ ఊరుభ్యాం
తెఅష్ఠీవద్భ్యాం పార్ష్ణిభ్యాంప్రపదాభ్యాం। యక్ష్మంశ్రోణిభ్యాం భాసదాద్భసంపసోవి
వృహామితే॥ ౪॥ మెహనాద్వనంకరణాల్లోమభ్యస్తేనఖేభ్యః। యక్ష్మంసర్వస్మాదాత్మ
నస్తమిదంవివృహామితే॥ ౫॥ అంగాదంగాల్లోమ్నోలోమ్నో జాతంపర్వణిపర్వణి।య
క్ష్మంసర్వస్మాదాత్మనస్తమిదంవివృహామితే॥ ౬॥ ఇత్యేతైస్స్పృష్ట్వాశరీరం భావయిత్వా
స్నాపయిత్వా। వస్త్రేపరిధాయ। యజ్ఞోపవీతేపరిధాయ। అయంసదేవదత్తఇత్యభిమృ
శ్య। ఇదంచాస్యోపాసనం। ఇత్యగ్నింధ్యాత్వా । పూర్వోక్తవైతరణ్యాది దానపూర్వకం।
మూర్ధసూత్రేణవేష్టయిత్వా। కృష్ణాజినేనాచ్ఛాద్య। చితిస్థానమాదాయ। పూర్వోక్త
విధినాశవవద్దహేత్ ॥ పాలాశవృంతాభావేకుశైః ప్రతికృతింకుర్యాత్ । ఆహితాగ్నేః
ప్రకృతిదాహేఽస్థిదాహేవాదశాహమేవాశౌచం। అనాహితాగ్నేస్తుసపిండానాంత్ర్య
హంపర్ణశరదాహే। పూర్వమగృహీతాశౌచయోర్భార్యాపుత్రయోర్దశాహమేవ॥

ఇతి పాలాశవిధిస్సమాప్తః.

గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః.

10891